

Speciale

Hvilke mål har den nationale indsats for børn og unge og når vi dem?

Speciale af Kista Isaksen

Afdeling for Arktisk Samfundsvidenskab og Økonomi

Vejleder: Bonnie Jensen

Aflevering: 20.maj 2022

Indhold

Tak	4
Abstract.....	4
1. Indledning.....	4
2. Problemstilling.....	6
2.1 Problemformulering.....	8
2.1.1 Afgrænsning.....	9
3. Metode	9
3.1 Begrebsafklaring	12
3.2 Specialets opbygning.....	14
3.3 Etik i forskning	15
3.4 Iscenesættelse af interview	16
3.5 Præsentation af informanter	17
3.5.1 Kontakt med informanterne	18
3.6 Analyse af interviewene.....	19
3.7 Kilder	19
3.8 Opsamling	20
4. Teori	20
4.1 Giddens 's teori om modernitet	20
4.2 Bauman's teori om flydende modernitet.....	24
4.3 Goffman's teori om stigmatisering	26
4.4 Teori om inddragelse	27
4.5 Opsamling	29
5. Metateoretiske aspekt.....	29
5.1 Fænomenologi.....	30
5.2 Hermeneutik.....	32
5.3 Opsamling	34
6. Udsatte familier.....	35
6.1 Opsamling	37
7. Udvikling indenfor anbragte børn området	37
7.1 Opsamling	39
8. Lovgivning indenfor børneområdet	39
8.1 FN's konvention om barnets rettigheder.....	40
8.2 Opsamling	41

9.	Nationale indsatser og handlingsplaner på børneområdet	41
9.1	Selvstyre og statsligt igangsatte initiativer, handlingsplaner, politikker og strategier	42
9.2	Opsamling	47
10.	De økonomiske aspekter indenfor børn- og ungeområdet	48
10.1	Opsamling	50
11.	Analyse af oplevelsen af at blive anbragt og at være anbragt	50
11.1	5 fænomenologiske fortællinger	50
11.2	Tematiseret analyse	54
11.3	Opsamling	67
12.	Analyse af oplevelsen af at have et barn anbragt	68
12.1	4 fænomenologiske fortællinger	68
12.2	Tematiseret analyse	72
12.3	Opsamling	80
13.	Lever de nationale indsatser for børn og unge op til målene	80
14.	Diskussion	85
15.	Konklusion	86
16.	Perspektivering	88
	Litteraturliste	89
	Bilag	95

Tak

Dette speciale ville ikke have været muligt at lave uden mine informanter, min vejleder og min familie. Til jer alle vil jeg sige en stor tak, uden jer ville det ikke have været muligt at skrive denne speciale.

De unge jeg har interviewet tak for jeres ærlighed og mod til at I ville dele jeres historier med mig. Til forældrene vil jeg også sige et dybfølt tak for jeres mod og for at I ville dele jeres historier med mig.

Til min vejleder Bonnie Jensen vil jeg sige en stor tak for din fagligt konstruktive vejledning, dine gode råd i processen og for at du hjalp mig i mål med mit speciale. Qujanarujussuaq.

Sidst men ikke mindst vil jeg rette en særlig tak til min familie for at i med jeres tålmodighed, kunne rumme mig når jeg fordybede mig i mit speciale og blev fraværende, uden jeres støtte ville jeg ikke have nået så langt.

Abstract

Care failure has been a societal challenge in Greenland for many years. This care failure has meant that many children have been placed outside their home at foster families and residential institutions, away from their parents. In step with this increase, there has been an enormous political focus on reducing the care failure. So that more children can grow up in a safe home with their parents. Strategies and action plans have been made for children and the family area, to remedy the problem. Despite this, the number of children placed and expenses in the area are increasing. The purpose of this special is to investigate and analyze why this massive effort has constantly had no visible effects, why the number of placed children has not decreased and why they increase public spending year by year.

The phenomenological and hermeneutic approach is applied in the thesis, as the human perspective of the young placed and parents of placed children is the starting point, as I want to gain knowledge about how they experience being placed or having a placed child, and whether they feel that they are involved in the placements and in the national efforts that specifically concern themselves.

The thesis shows that there is a general lack of involvement of young people and parents in children's placements in general and in the national efforts.

1. Indledning

Omsorgssvigt af børn i Grønland har været en samfundsmæssig udfordring i mange år. Der bliver snakket og skrevet meget om de anbragte børn i dagens Grønland og om børns vilkår generelt. I samfundet har der i de senere år været et stort fokus på at skulle forbedre børnenes vilkår og der er på nationalt plan lavet massive indsatser for at

nedbringe omsorgssvigt af børn. Så indsatsen for at forbedre børns vilkår har stået højt på den politiske dagsorden. Men spørgsmålet er om disse mange nationale indsatser der har været, igennem årene har været gavnlige og om samfundet når de mål som samfundet har for disse indsatser. Er børnenes vilkår blevet bedre? Er omsorgssvigt af børn blevet mindre i de senere år? Er der færre børn der bliver anbragt udenfor hjemmet? Har de forældre der har fået deres børn anbragt fået en bedre forældrekompetence mens deres børn har været anbragt? Kan deres børn komme hjem igen til, forældre der kan give dem den rette og nødvendige omsorg, eller hvordan ser det ud i dagens Grønland.

I dette samfundsmæssige enorme fokus på børns vilkår, er det som om man har glemt de forældre som vi i daglig tale omtaler som omsorgssvigtere af deres børn. En omsorgssvigt der i mange tilfælde nødvendiggør at deres barn eller børn må anbringes udenfor hjemmet da de ikke kan magte deres forældrerolle. Hvordan står det til med at forberede disse forældres forældrekompetencer så deres anbragte børn en dag kan komme hjem til dem igen og hvordan bliver disse forældre inddraget i deres børns anbringelser?

I de senere mange år har udgifterne til børn og unge området været konstant stigende, både hos Selvstyret og i kommunerne. Det er specielt udgifterne til anbringelsesområdet for børn og unge der har været stigende og der er åbnet flere private døgninstitutioner i de senere år. Kommuneqarfik Sermersooq måtte bruge 46 mio.kr ekstra i 2017 på børn anbragt udenfor hjemmet (Sermitsiaq ag 22.11.17), og kommunen skulle budgettere med 60 mio.kr ekstra på området for budgetåret 2018. I Kommune Kujalleq har man også haft stigende udgifter til hjælpeforanstaltninger for børn og unge. Kommunen brugte i 2017 51,6 mio. kr. (Kommune Kujalleq Årsrapport 2017) på området og i 2018 blev der brugt 68,5 mio. kr. på området (Kommune Kujalleq Årsrapport 2018), så alene på 1 år var udgifterne til hjælpeforanstaltninger for børn og unge i kommunen steget med 16,9 mio. kr. og for budgetåret 2022 har man i Kommune Kujalleq budgetteret med 83,4 mio.kr på området (Kommune Kujalleq Budget 2022), hvilket er en stigning på 31,8 mio.kr i forhold til 2017. Kommune Kujalleq anfører i budgetbemærkningerne for 2022, at antallet af anbragte børn i årene 2017-2020 har været stigende, men at man nu forventer at der vil være en stabilisering af udgifterne i takt med at flere anbragte børn er fyldt 17-18 år.

Ud fra disse tal fra Kommuneqarfik Sermersooq og Kommune Kujalleq kan man udlede, at der i samfundet er massive problemer med omsorgssvigt af børn og unge da udgifterne og antallet af anbragte børn er konstant stigende. Udover de massive problemer med omsorgssvigt er der også andre faktorer der kan have en indvirkning på denne konstante stigning hvor Bonnie Jensen i sin ph.d.-afhandling anfører at:

“Måske er der ligefrem kommet en normalisering af anbringelserne så det ikke længere er en skamfuld sidste udvej, men en reel mulighed samfundet stiller til

rådighed? En undersøgelse fra 2016 peger således på at for mennesker der selv har været anbragt som børn, kan anbringelse af deres egne børn virke som en legitim og nærliggende løsning.” (Jensen 2021:179).

Gentagne gange påpeger man fra politisk side at der skal gøres noget for de udsatte børn og familier, men alligevel stiger udgifterne til området år for år. Fra politisk side har man dog også erkendt, at det at komme omsorgssvigt til livs er en svær og kompliceret opgave, som kræver at samfundet løfter i flok¹ over en lang årrække og at der ikke er nogen hurtig og enkel løsning, og at omsorgssvigt vil reproducere sig selv, hvis vi som samfund ikke gør noget (Naalakkersuisut, Departement for Sociale Anliggender og Justitsområdet 2019).

I mit speciale vil jeg skrive om det menneskelige perspektiv for de udsatte børn og deres forældre, da jeg mener at der i dag mangler undersøgelser der belyser hvordan denne gruppe oplever den hjælp som de modtager fra det offentlige. F.eks. hvordan oplever en familie at deres børn bliver anbragt udenfor hjemmet eller hvordan oplever et barn at blive anbragt udenfor hjemmet mv. og oplever de at blive inddraget i anbringelserne eller i de nationale indsatser? Derudover vil jeg undersøge om de skiftende politiske målsætninger er blevet implementeret og om disse indsatser har den ønskede effekt hos dem det vedrører.

Specialet vil tage udgangspunkt i hvordan de mennesker vil til dagligt snakker så meget om i samfundet enten som omsorgssvigtere eller de udsatte børn der bliver anbragt udenfor hjemmet, oplever dette. Samt om samfundet når de politiske målsætninger i praksis. Jeg vil undersøge hvordan de udsatte børn og deres forældre oplever dette og tage udgangspunkt i deres egne oplevelser.

2. Problemstilling

I Grønland boede der i 2019-2020 183 børn og unge på Selvstyrets døgninstitutioner. På de selvejende institutioner boede der iflg.de seneste tal fra 2019 ca.130 børn og unge og ca.25 børn i de kommunale døgninstitutioner (Naalakkersuisut, Departement for Børn, Unge, Familier og Justitsområdet 2021:8). Samlet set var der i 2019-2020, 338 børn og unge der anbragt i en døgninstitution og 386 børn der var anbragt i plejefamilie. På baggrund af disse tal antager jeg at der samlet set i årene 2019-2020 har været omkring 724 børn der er anbragt udenfor hjemmet. I forhold til børn anbragt på døgninstitutioner har dette også været stigende, i sept.2014 var der 244 børn der var anbragt i døgninstitutioner (§ 37 spørgsmål nr. 233), så i forhold til 2019-2020 er antallet af børn anbragt i døgninstitution steget med 94 børn.

---

¹ At løfte i flok betyder: At Naalakkersuisut og kommunerne generelt ønsker at øge den sociale ansvarlighed i hele Grønland og hvor Naalakkersuisut og kommunerne som fælles mål fortsat ønsker at udvikle vores velfærdsmodel, så den sikrer alle børn en tryk og omsorgsfuld opvækst og styrker den enkeltes personlige ansvar. At løfte i flok er et begreb man begyndte at anvende i det grønlandske samfund omkring 2010.

Der er forskellige definitioner på anbringelser af børn udenfor hjemmet i Grønland. Der er de privat formidlede anbringelser, som er plejeforhold der er aftalt og etableret uden, at de sociale udvalg på forhånd er inddraget og hvor der ikke ydes betaling fra det offentlige. Der er de socialt formidlede anbringelser, hvor anbringelsen er foranlediget af de sociale myndigheder til plejefamilier, døgninstitution og andre institutionslignende ordninger. Der ydes betaling for disse, hvor det er det offentlige der betaler for disse anbringelser (Kreutzmann 1992:92).

I forskningen er det dokumenteret, “at familierelationer er meget vigtige for et barns udvikling, også selvom der er tale om problematiske relationer” (Institut for Menneskerettigheder 2019:4). På trods af at vigtigheden af det anbragte barns relation til familien er veldokumenteret, kan det konstateres, at man fra myndighedernes side ikke prioriterer tilknytningen til forældrene, når børn bliver anbragt udenfor hjemmet. Dette er b.l.a. er blevet påpeget af flere medarbejdere på døgninstitutioner, som udtrykker “at forældre ofte ikke får hjælp, mens barnet er anbragt” (Socialstyrelsen 2017:31). Hvor dette må anses for værende problematisk, da dette kan betyde at et barn kan vende tilbage til en meget sårbar situation hvis barnet bliver hjemgivet og at det dermed kan være svært at komme hjem igen, eller der kan resultere i at barnet ikke kan komme hjem igen og forblive anbragt i en årrække.

Tallenes udvikling indenfor anbragte børn området taler deres tydelig sprog med, at der til stadighed er en enorm omsorgssvigt og andre sociale årsager som nødvendiggør at børn må anbringes udenfor hjemmet. I Tabel 1 kan man se at tallene for antal plejebørn der er anbragt i plejefamilier af kommunerne i perioden 2018-2020, har været stigende.

Tabel 1 Børn anbragt hos plejefamilier fordelt på kommune og år 2018-2020

	2018	2019	2020
I alt	342	362	386
Kommuneqarfik Sermersooq	130	132	136
Avannaata Kommunia	76	67	71
Kommune Qeqertalik	41	53	56
Qeqqata Kommunia	45	52	62
Kommune Kujalleq	50	58	61

Tabel 1 Kilde: Grønlands Statistik, Plejebørn efter kommune 2018-2020

Opgørelsen omfatter almindelig familiepleje dog ikke akut pleje. Professionel familiepleje og netværkspleje er ikke inkluderet.

Tallene i tabel 1 viser, at antallet af børn anbragt i plejefamilier er steget i årene 2018 til 2020 fra 342 børn til 386 børn, altså har der været en stigning på 44 børn.

I den grønlandske myndighedsvejledning til Inatsisartutlov om støtte til børn nr.20 af 26.juni 2017 (benævnes herefter som børnestøtteloven) står der at inddragelsen af hele barnets familie, ved anbringelse af et barn er vigtig. Da det er familien der kender dem bedst og derfor er dem der skal være med til at beskrive deres situation og gerne være

med til at sætte mål for hvordan barnet kan hjælpes. Her spiller den kommunale sagsbehandler en afgørende rolle, da det er dem der skal sørge for at skabe gode rammer for inddragelse af barnet og familien igennem hele deres sagsforløb. Inddragelsen af barnets familie kan i henhold til børnestøttelovens § 21 stk.4 nr.1 ske gennem familierådslagning. Familierådslagning er en metode der kan anvendes i det sociale arbejde. “Metoden tager afsæt i at tænke i familiesystemer, hvilket passer godt til den grønlandske familiekultur. Metoden er ligeledes ressourcefokuseret, hvor det er familien sammen med deres netværk, der lægger planer for, hvad der kan gøres for at hjælpe et barn eller et ungt menneske. Familierådslagning er med til at give familien og barnet en stemme, hvor de har mulighed for at beslutte, hvad der skal ske fremadrettet” (Styrelsen for Forebyggelse og Sociale Forhold 2020:38).

I den Nationale handlingsplan mod forældres omsorgssvigt af børn 2020-2023 (Naalakkersuisut, Departement for Sociale Anliggender og Justitsområdet 2019:21) er et af initiativerne styrkelse af forældrekompetencer, da man anser det for værende vigtigt at have fokus på forældre og deres ressourcer. En styrkelse af forældrekompetencer skal bidrage til, at færre børn vokser op med omsorgssvigt. Selvom den nationale handlingsplan har gode hensigter med bl.a. at styrke forældrekompetencer og inddragelse, ser vi igen og igen at disse samfundsmæssige mål ikke overholdes. Et eksempel er den grønlandske ombudsmands kritik i dec.2021 af Avannaata Kommunia i en sag om tvangsanbringelse af fire søskende. Hvor ombudsmanden for Inatsisatut her påpeger at “Avannaata Kommunia har begået talrige meget væsentlige og alvorlige fejl i behandlingen af et forældrepar's sag om anbringelse og hjemgivelse af deres fire børn ”(Sermitsiaq ag 15.12.21), problemet her er, at kommunen som myndighed på børneområdet ikke har overholdt de gældende krav i børnestøtteloven. Her har kommunen opretholdt tvangsanbringelsen selvom politiet havde indstillet den efterforskning som var årsagen til tvangsanbringelsen og uden at tage stilling til, om der fortsat var grundlag for anbringelsen. Dette viser med tydelighed at der er et misforhold mellem børnestøttelovens krav og den sociale praksis.

2.1 Problemformulering

På trods af, at politikerne og samfundet i de senere år har opprioriteret indsatserne for at nedbringe omsorgssvigt af børn og unge, er der til stadighed udfordringer med den massive omsorgssvigt af børn og unge. Et omsorgssvigt der resulterer i, at mange børn og unge i dag er anbragt udenfor hjemmet og hvor tallet har været støt stigende i de seneste år.

Med baggrund i ovenstående indledning og problemstilling, er min problemformulering:

Hvordan sikrer samfundet, at målene i de nationale indsatser indenfor børn og ungeområdet nås?

- **hvordan, og i hvilket omfang inddrages de anbragte børn i forhold til målsætningerne?**
- **hvordan, og i hvilket omfang inddrages de anbragte børns forældre i forhold til målsætningerne?**

For at besvare ovenstående problemformulering vil jeg analysere den politiske dagsorden, samt de italesatte udfordringer der har været i samfundet. Ved at analysere de vigtigste socialpolitiske tiltag indenfor børn og ungeområdet i de senere år, vil jeg med Giddens' teori om modernitet, Bauman's teori om flydende modernitet og med Arnstein's og Hart's teori om inddragelse besvare ovenstående problemformulering om hvorvidt de nationale og politiske indsatser for børn og unge lever op til målene, og om man har inddraget de anbragte børn og deres forældre.

2.1.1 Afgrænsning

Jeg har valgt at foretage en afgrænsning både tids- og indholdsmæssigt. Tidsmæssigt har jeg valgt at analysere de socialpolitiske tiltag indenfor børn og ungeområdet i perioden fra 2018 frem til 2021. Indholdsmæssigt vil fokus være på børn og ungeområdet området. I analysen vil jeg primært fokusere på inddragelsen af børn og deres forældre.

Specialet vil være en analyse af de nationale indsatser for at nedbringe omsorgssvigt og dermed antallet af anbragte børn på den ene side og om disse nationale indsatser har gavnet børnene og forældrene på den anden side.

3. Metode

I dette kapitel gennemgås fremgangsmåder og metoder der er anvendt i specialet, og de etiske overvejelser omkring målgruppen, indsamlingen og bearbejdelsen af empirien.

I enhver samfundsforskning er vigtigt at arbejde efter en systematisk metode. En metode som skaber troværdighed og validitet i forskningsresultaterne.

I dette afsnit præsenteres og uddybes de valgte analysemetoder i forbindelse med indsamling og analyse af data.

I forhold til valg af undersøgelsesdesign vil jeg anvende casestudiemetoden. Undersøgelsesdesignet er den overordnede ramme for indsamling og analyse af data og til besvarelse af problemformuleringen vil casestudiemetoden blive brugt som undersøgelsesdesign. Denne metode er en kvalitativ metode hvor der dog også kan indgå kvantitative aspekter, hvor man kan anvende statistikker, budgetter og regnskabstal mv. Derfor kan casestudier benytte sig af både kvalitative og kvantitative metoder (Andersen 2014:111).

Casestudiemetoden bruges når man laver et intensivt og detaljeret studie af en enhed eller et enkeltstående tilfælde hvor der er mange forklarende variabler, med en mulighed

for at gå i dybden og belyse problemstillinger fra mange forskellige vinkler og ved hjælp af flere forskellige kilder kvalitative som kvantitative. Casestudier er videnskabelige undersøgelser af konkrete fænomener med det formål at opnå en detaljeret viden om fænomenerne (Ramian 2012:11). Casestudiemetoden er anvendelig når organisationer eller sociale praksisser skal studeres, hvor formålet er at opnå en detaljeret og specifik beskrivelse af enheden. Casestudier er velegnede til at afdække komplekse årsagssammenhænge inden for et givent område, hvor de undersøgte variable ikke kontrolleret kan adskilles fra den kontekst hvori de indgår og hvor casestudiet kan give en pålidelig viden om konkrete enkelttilfælde. Bent Flyvbjerg, som er en international kendt dansk samfundsforsker, slår fast, at gode casestudier er en forudsætning for en stærk samfundsvidenskab (Flyvbjerg 2015:497). Casen fortæller os noget om, hvad der er rigtigt og forkert, om hvad, der er godt og ondt, og hvad der er formålet med det hele (Rendtorff 2007:256) og casestudiet udtrykker en formålsbaseret og formålsorienteret tilgang til virkeligheden.

Et fænomenologisk casestudie kan i henhold til Flyvbjerg være svært at generalisere ud fra, men derfor kan den viden der er skabt sagtens bruges i den : “kollektive vidensakkumulation på et givet felt eller i et samfund” (Flyvbjerg 2015:505). Casestudiemetoden er en relevant og en frugtbar fremgangsmåde, når forskningsprocessen kræver en analyse af værdier og interesser samtidig med at det er muligt at generalisere ud fra et casestudie (Johansen & Tetzschner 2006:87).

Undersøgelsens empiri vil tage udgangspunkt i kvalitative interviews med unge mellem 18-23 år der er anbragt eller har været anbragt udenfor hjemmet og forældre der har eller har haft børn anbragt uden for hjemmet. Der vil blive foretaget interview af 5 unge der har været anbragt udenfor hjemmet og 5 forældre. Interviewene vil blive lavet som semistrukturerede interview med udgangspunkt i en interviewguide, hvor denne vil være opbygget med relation til problemformuleringen (Bilag 1 og Bilag 2). Et semistruktureret interview er “et planlagt og fleksibelt interview, der har til formål at indhente beskrivelser af interviewpersonens livsverden med henblik på meningsfortolkning af de beskrevne fænomener” (Kvale 2015:411). Et semistruktureret interview er et interview, hvor man som interviewer bruger en interviewguide med nogle spørgsmål som man ønsker at få besvaret under interviewet. Spørgsmålenes rækkefølge kan variere og man har mulighed for at stille uddybende spørgsmål. Den semistrukturerede interview giver intervieweren mulighed for at styre interviewet samtidig med, at den der bliver interviewet frit, kan svare spørgsmålene. Interviewene vil blive opbygget med nogle overordnede temaer, men hvor udgangspunktet vil være deres egne betragtninger på det at være anbragt eller det at have børn anbragt udenfor hjemmet. Formålet med de kvalitative interview vil være at få adgang til de unges og forældrenes livsverden, for at få et indblik i deres egne beretninger, og på denne måde kan man få et billede af deres “ et inde fra” livet selv perspektiv (Kvale 2015:48-49) og hvor man som forsker er optaget af at beskrive, forstå og fortolke den menneskelige

erfaring. Dette giver et indblik i deres egne oplevelser, erfaringer, hvad de føler, tænker og hvordan de handler.

Empirien er også indsamlet gennem dokumentstudier af National handlingsplan mod forældres omsorgssvigt af børn 2020-2023, Naalakkersuisuts Familiepolitik 2020-2030 og rapport vedr. den grønlandsk-Dansk tværgående arbejde for en styrket indsats for udsatte børn og unge i Grønland. Analyse af sekundære data i form af dokumenter hører under genren analyse af tekster og hvor dette indgår i de fleste kvalitative metoder (Andersen 2006:172). I en dokumentanalyse er det ikke fortolkeren selv der har produceret dokumentet. Derimod er dokumentet produceret af andre aktører til et andet formål end det en forsker skal bruge det til, hvor et dokument kan defineres på følgende måde: “Data der består af ord og eller billeder, som er blevet nedfældet uden forskerens intervention” (Justesen & Meyer 2010:123) Derudover vil der også inddrages forskellige dokumenter som en del af det empiriske materiale såsom kommunernes årsberetninger, Inatsisartuts finanslove da dette er vigtigt for at belyse hvor mange midler der bruges på børn og ungeområdet.

Den kvantitative metode har til formål at sige noget om en måling af en bestemt formål eller måling af en udbredelse af et fænomen. I denne opgave vil det kvantitative aspekt være statistikker over anbragte børn på landsplan og de økonomiske aspekter vedr. anbragte børn området, hvor jeg specifikt vil kigge på kommunernes regnskaber og finanslovene fra Selvstyret.

De kvalitative metoder har til formål at afdække årsager til et fænomen, hvor formålet er at nå dybere ned i en sag, en adfærd eller bestemte relationer. Dette medfører at der kan skabes langt flere spørgsmål der går tæt på den enkelte informants livsverden end i en kvantitativ undersøgelse. Den kvalitative metode er kendetegnet ved at den indsamlede empiri er baseret på ord snarere end tal (Bryman 2016:381).

Den kvantitative og kvalitative metode kan kombineres, f. eks ved at den kvalitative undersøgelse afdækker hvad der skal måles i en efterfølgende kvantitativ undersøgelse, eller ved at resultaterne i en kvantitativ undersøgelse efterfølgende uddybes. En kombination af disse skaber et mere helhedsorienteret billede i en konkret problemstilling.

Alle kvalitative interview med informanterne vil blive optaget med lyd og vil efterfølgende blive transskriberet og kodet og tematiseret med henblik på den senere analyse gennem transskriptionen. Transskription af interview er en oversættelse af talesprog til skriftsprog, og ved at transskribere transformerer man det talte til det skrevne. Interviewene vil blive transskriberet ordret. Et interview er et socialt samspil, hvor tonefaldet, tempoet og kropsudtrykket er tilgængelige for deltagerne i ansigt til ansigt-samtalen, men ikke for dem der udenfor denne kontekst læser udskriften, hvor især ironi er vanskeligt at gengive i en udskrift, da denne indebærer en uoverensstemmelse mellem nonverbalt og verbalt sprog eller mellem forskellige

elementer i et verbalt budskab; hvor ironi og andre vigtige troper går, og som den franske sociolog og antropolog Pierre Bourdieu (1930-2022) har sagt, næsten med sikkerhed går “tabt i transskriptionen” (Kvale & Brinkmann 2015:236). Andre forhold der går tabt i transskriptionen er også tonefald, kropssprog, intonationer og åndedræt. Kvale og Brinkmann beskriver dette således: “Transskriptioner er kort sagt forarmede, dekonstektstualiserede gengivelser af levede interviewsamtaler” (Kvale & Brinkmann 2015:236).

Ved transskriptionen vil informanternes identitet blive sløret da disse vil være anonyme. Da jeg behandler et følsomt emne, skal informanternes fortrolighed beskyttes. For at øge læsevenligheden og vise de interviewede størst muligt respekt, har jeg i transskriptionerne valgt at undlade de fleste fyldord som “ehm”, “øh” og “ilaa” m.m. Sproglige fejl og forkerte ordstillinger vil ligeledes blevet omskrevet så dette ikke forstyrrer læseren, eller får interviewpersonerne til at fremstå som sprogligt usammenhængende.

Specialets analyse vil tage udgangspunkt i teorien og i interviewene med informanterne som er forældre der har haft og har børn anbragt udenfor hjemmet og unge der selv har været anbragt.

Da jeg vil analysere interviewene og empirien om anbragte børn vil specialet have en induktiv tilgang, hvor specialet vil analysere en konkret situation og forsøge fra de enkelte udsagn at finde en sammenhæng, der kan danne baggrund for en generalisering.

3.1 Begrebsafklaring

I det næste afsnit vi de anvendte begreber forklares.

MIO- MIO er Grønlands Børnerettighedsinstitution. MIO blev etableret i foråret 2012. MIO arbejder for at udbrede kendskabet om FN's Konvention om Barnets Rettigheder (Børnekonventionen) i Grønland.

Efterværn- Efterværn tilbydes unge mellem 18-23 år. Foranstaltningen efterværn er et kommunalt tilbud om støtte til unge, der har været anbragt uden for hjemmet eller har været bevilget støtte/kontaktperson umiddelbart inden det fyldte 18. år, og som har behov for støtte til at sikre en god overgang til et selvstændigt voksenliv med bolig, netværk, uddannelse og/eller beskæftigelse.

Nationale indsatser- I denne speciale bruges begrebet de nationale indsatser om indsatser der er initieret af Selvstyret og den danske stat og hvor følgende er udgangspunktet for denne speciale: National handlingsplan mod forældres omsorgssvigt af børn 2020-2030, Naalakkersuisuts familiepolitik 2020-2030 og Grønlandsk-Dansk tværgående arbejde for en styrket indsats for udsatte børn og unge i Grønland.

Allorfik- Allorfik er et misbrugsbehandlingscenter og er et nationalt tilbud til voksne med rusmiddel- og spilproblemer.

Underretning- En underretning er en henvendelse om bekymring for et barns eller en ungs trivsel og udvikling. En underretning kan være en oplysning om bekymring fra en fagperson eller en privat borger.

Socialfaglig undersøgelse- Når en kommune har modtaget en underretning og det antages, at et barn har behov for særlig støtte, skal der udarbejdes en socialfaglig undersøgelse. Den socialfaglige undersøgelse er et aktuelt helhedsorienteret billede af barnets/den unges situation, hvor formålet er at finde frem til den bedst mulige støtte, så barnet/den unge og familien kan komme ud af de vanskeligheder de befinder sig i.

Handleplan- Når kommunen har udarbejdet den socialfaglige undersøgelse og har vurderet, at barnet eller den unge har brug for særlig støtte, skal sagsbehandleren udarbejde en handleplan. Handleplanen er vigtigt koordineringsredskab, der beskriver indsatsen i en sag, eksempelvis hvorfor barnet eller den unge skal anbringes, og hvad der skal arbejdes med under anbringelsen for at understøtte barnets eller den unges udvikling og trivsel.

Forældrekompetencer- Forældrekompetence drejer sig om forældrenes evne til at beskytte, have omsorg for og i det hele taget at værne om et barns sundhed, trivsel, opdragelse og udvikling. Forældrekompetence ses ud fra forældrenes forudsætninger for at tilvejebringe muligheder for at opmuntre barnet til brug af egne ressourcer, erfaring af mestringsoplevelser samt udvikling af social kompetence, interaktion med og tilpasning til omverdenen. Denne definition sætter fokus på forældre-barn relationen, da forældrene er de primært ansvarlige myndigheds personer, der skal tilgodese, at barnet udvikler tilfredsstillende emotionel, social og kognitiv kompetence som medborger i et fremtidigt samfundsliv (Faureholm 1999).

Udslusning- Udslusning og efterværn er en aftalt støtte til unge, der skal etablere sig i egen bolig og som har brug for særlig støtte til at håndtere et selvstændigt voksenliv.

Samtykkeerklæring- En samtykkeerklæring er en skriftlig erklæring om samtykke til en bestemt handling. Samtykke betyder, at vedkommende frivilligt giver sin tilladelse til, at en bestemt handling udføres. Et samtykke kan per definition kun gives frivilligt, og ikke under tvang, da der så ikke ville være tale om frivilligt samtykke.

Helhedssyn- Helhedssyn er et ideal i socialt arbejde, hvor ambitionen er at se det enkelte menneskes sociale problemer i en sammenhæng og forstå samspillet mellem det enkelte menneske, familien, gruppen, institution og samfundet.

Hjemkommune- I det sociale arbejde skelnes der mellem hjemkommune og opholdskommune, hvor der også er lovgivet på området med Landstingsforordning nr. 2 af 12. juni 1995 om kommunernes indbyrdes betalingsforpligtelser. I forhold til anbringelser af børn vil hjemkommunen være den kommune der anbringer barnet, og dermed har en betalingsforpligtelse for barnets ophold, opholdskommune vil derimod være den kommune et barn er blevet anbragt til, hvis et barn fra Sisimiut anbringes på

en døgninstitution i Nuuk, vil Qeqqata Kommunian være hjemkommune og Kommuneqarfiq Sermersooq vil være opholdskommune, som skal handle såfremt der modtages en underretning vedr. barnet fra Sisimiut.

Stigma- Dette begreb stammer fra antikkens Grækenland og blev brugt til at kunne identificere og dermed undgå afvigere som f.eks. kriminelle eller forrædere, en plettet person der skal undgås specielt på offentlige steder. I datiden blev disse afvigere skåret eller brændemærket tegn på kroppen, så man kunne afsløre bærerens moralske status (Goffman 2009:43) Stigma er et udtryk for et flertals misbilligelse af en person eller en gruppe, der adskiller sig fra eller har normer som adskiller sig flertallets.

Majoriaq- Majoriaq er de kommunale job-, vejlednings- og opkvalificeringscentre i de enkelte byer. De varetager al sagsbehandling, vejledning og opkvalificering til arbejdsmarkedet og uddannelse. Der er ialt 17 Majoriaq-centre fordelt i de 5 kommuner.

3.2 Specialets opbygning

Specialet er bygget op med 16 kapitler der tilsammen udgør specialet.

Kapitel 1 er en præsentation af emnet og de samfundsmæssige udfordringer der er indenfor børneområdet med særligt fokus på omsorgssvigtens konsekvenser.

Kapitel 2 beskriver de problemstillinger med det stigende antal børn der anbringes udenfor hjemmet. Det er også her problemformuleringen og afgrænsningen præsenteres.

Kapitel 3 beskriver de metoder der er brugt i specialet. Dels en beskrivelse af de etiske overvejelser i forhold til informanterne, hvordan informanterne er fundet og dels hvordan interviewene er blevet behandlet og analyseret. For til sidst at beskrive hvilke kilder der ivotrigt er brugt for at besvare problemformuleringen.

Kapitel 4 omhandler det teoretiske afsæt for specialets analyse og hvordan disse skal anvendes.

Kapitel 5 beskriver det videnskabsteoretiske ståsted for specialet.

Kapitel 6 præsenterer definitionen på udsatte familier og hvad denne udsathed indebærer for en familie og hvilke konsekvenser udsathed kan have før børn. Dels vil kapitlet også indeholde en oversigt over fordelingen af de økonomisk udsatte i Grønland.

Kapitel 7 omhandler udviklingen indenfor antallet af anbragte børn.

Kapitel 8 beskriver udviklingen indenfor de lovgivningsmæssige rammer på børneområdet og opridser indholdet i FN's konvention om barnets rettigheder.

Kapitel 9 beskriver de nationale indsatser og handlingsplaner der er iværksat, og hvilke målsætninger der er for disse.

Kapitel 10 indeholder de økonomiske aspekter indenfor børn- og ungeområdet, dels de offentlige udgifters udvikling og udviklingen i perioden 2018-2022 for 3 kommuner.

Kapitel 11 udfolder interviewene af de unge som har været anbragt udenfor hjemmet og gennem analysen af interviewene kommer de temaer frem som betyder mest for de unge i forhold til deres anbringelser.

Kapitel 12 indeholder fortællingerne fra forældre der har haft børn anbragt udenfor hjemmet og analyseres på samme måde som de unge der har været anbragt.

Kapitel 13 indeholder en vurdering af om hvorvidt man når målene i de nationale indsatser.

Kapitel 14 indeholder en diskussion dels af de valgte metoder og fundene i min forskning.

Kapitel 15 indeholder konklusionen.

Kapitel 16 som er det sidste kapitel, er perspektiveringen.

3.3 Etik i forskning

I de metodiske overvejelser er det vigtigt at skulle overholde nogle etiske principper, hvor disse blandt andet er ikke at skade deltagerne og krænke deres privatliv (Bryman 2016:125).

I forskning indenfor dette område bliver mange mennesker direkte berørt på meget følsomme områder, derfor har man som forsker en særlig forpligtelse til at sikre at retningslinjerne for forskningsetik bliver overholdt. I en interviewundersøgelse er der tilknyttet nogle moralske spørgsmål til interviewundersøgelsens midler såvel som til dens mål. Den viden en interviewundersøgelse producerer påvirker forståelsen af menneskelige vilkår (Kvale & Brinkmann 2015: 106), interviewforskning er derfor fyldt med etiske og moralske spørgsmål. Kvale og Brinkmann har opstillet 4 etiske spørgsmål, som forskere bør stille sig selv i interviewundersøgelsen: Informeret samtykke, fortrolighed, konsekvenser og forskerens rolle (Kvale & Brinkmann 2015: 113).

Informeret samtykke

I en interviewundersøgelse er den informerede samtykke at forskningsdeltagerne skal informeres om undersøgelsens overordnede formål og de mulige risici og fordele ved at deltage i forskningsprojektet. Herunder skal man sikre sig at deltagerne deltager frivilligt og at man informerer dem om at de, når som helst kan trække sig ud af undersøgelsen. Der skal oplyses om fortrolighed og om hvem der vil få adgang til

undersøgelsen. Herunder skal deltagerne sikres anonymisering og være informeret om, at dele af materialet muligvis skal offentliggøres (Kvale & Brinkmann 2015:116).

Fortrolighed

I forskning vedrører fortrolighed at det aftales med deltagerne hvad man kan gøre med de data der er et resultat af deres deltagelse. Ligeledes indeholder fortroligheden aftaler om anonymitet, hvor man som forsker har pligt til at beskytte deltagerens privatliv. Den etiske problemstilling vedrørende anonymitet er, at forskeren beskytter den enkelte, deltager og samtidig fratages deltageren sin "stemme" til at argumentere imod deres udtalelser der bruges i undersøgelsen (Kvale & Brinkmann 2015: 118).

Konsekvenser

Man skal som forsker vurdere hvilke konsekvenserne der kan være for deltagerne i den kvalitative interview. Der kan være en risiko for at påføre deltagerne en mulig skade, hvor dette skal opvejes med de fordele deres deltagelse forventes at give. "Det etiske princip om tilgodesende betyder at risikoen for at skade en deltager skal være mindst muligt" (Kvale & Brinkmann 2015:118). Forskere skal være bevidste om den åbenhed om intimitet som er kendetegnende for megen kvalitativ forskning og som kan være forførende og få information fra en deltager som denne muligvis kan fortryde efterfølgende. Når man som forsker tænker over de mulige konsekvenser af undersøgelsen, åbnes der et felt af usikkerhed, da mulige konsekvenser er en kompleks størrelse og uforudsigeligt (Kvale & Brinkmann 2015: 119).

Forskerens rolle

Forskerens integritet spiller en afgørende rolle for kvaliteten af den videnskabelige viden samt de etiske beslutninger der træffes. Moralsk ansvarlig forskningsadfærd handler ikke blot om abstrakt etisk viden og kognitive valg. Forskningsadfærden er forbundet med forskerens moralske integritet, herunder empati og engagement i moralske spørgsmål og handlinger (Kvale & Brinkmann 2015:119). Der stilles nogle etiske krav til forskeren, hvilket bl.a. indeholder en streng overholdelse af den kvalitet af viden der produceres rent videnskabeligt. Dette indeholder nøjagtige resultater der er repræsentative for forskningsfeltet (Kvale & Brinkmann 2015:120).

For at imødekomme dette vil interviewene blive optaget som lydfil, hvilket medfører muligheden for at transskribere præcist. Vi har ligeledes mulighed for at gå tilbage og høre udtalelserne som de fremkommer af de unge og forældrene selv, så vi er sikre på at vi har fået den rigtige forståelse af det udtalte.

3.4 Iscenesættelse af interview

Iscenesættelse af et interview skal anspore interviewpersonerne til at beskrive deres synspunkter på deres liv og verden. I et interview er de første minutter afgørende,

interviewpersonerne vil gerne have en klar forståelse af interviewerens, før de giver sig selv lov til at tale frit og eksponere deres oplevelser og følelser for en fremmed (Kvale & Brinkmann 2015: 183). Der skal skabes en god kontakt hvor denne skabes ved at interviewer lytter opmærksomt og viser interesse og forståelse og respekt for det subjektet siger. Som interviewer skal man også være afslappet og klar over, hvad man ønsker at vide.

Interviewet skal starte med, at man fortæller om formålet med interviewet, og hvad lydoptagelsen skal bruges til. Før man starter interviewet, skal man spørge om de har nogle spørgsmål inden interviewet starter.

I slutningen af interviewet skal man som interviewer være opmærksom på at de interviewede efter at have givet en masse information om deres liv kan have en følelse af tomhed, her kan man som forsker afrunde et interview af med at man nævner nogle af de hovedpunkter som man som interviewer har lært. Her kan den interviewede kommentere denne feedback, herefter kan man afslutte interviewet hvor man som interviewer for eksempel siger: "Jeg har ikke flere spørgsmål. Er der andet, du har lyst til at sige eller spørge om, før vi afslutter interviewet?".

Som interviewer vil jeg også være opmærksom på de interviewedes stemme og ansigtsudtryk og kropsudtryk, da dette er et fænomenologisk interview, og opmærksomhed på disse vil også give en rigere adgang til interviewpersonens meninger, end de transskriberede tekster vil gøre senere hen.

3.5 Præsentation af informanter

Informanterne blev fundet ved, at jeg i min Facebook profil lavede følgende opslag til henholdsvis forældre og de unge:

Forældre:

I forbindelse med min speciale skrivning på Ilisimatusarfik søger jeg forældre som har deres børn anbragt udenfor hjemmet som jeg kan interviewe.

Hvis du er forælder og dit barn er anbragt udenfor hjemmet og hvis du gerne vil interviews kan du skrive til mig på Messenger.

- Siammarterneqarsinnaavoq – Kan deles

Unge mellem 18-23 år:

I forbindelse med min speciale skrivning på Ilisimatusarfik søger jeg unge mellem 18-23 år som enten er eller har været anbragt udenfor hjemmet som jeg kan interviewe.

Hvis du er mellem 18-23 år, er anbragt eller har været anbragt udenfor hjemmet og hvis du gerne vil interviews kan du skrive til mig på Messenger.

- Siammarterneqarsinnaavoq – Kan deles

3.5.1 Kontakt med informanterne

Af de unge mellem 18-23 år fik jeg forholdsvis hurtigt kontakt til mine 4 informanter, hvor de skrev til mig via Messenger om, at de gerne ville interviewes. Da jeg kun fik henvendelse fra 4 informanter, skrev jeg til en af de informanter som jeg allerede havde interviewet om vedkommende kendte nogen som jeg kunne interviewe, og da vedkommende gav mig en navn spurgte jeg vedkommende om denne var interesseret i at blive interviewet, og vedkommende sagde ja til at blive interviewet. 1 af mine informanter er dog 27 år og ligger dermed udenfor målgruppen, men da vedkommende havde været anbragt udenfor hjemmet siden vedkommende, var spæd mente jeg at det var relevant at vedkommende også skulle være min informant.

Jeg havde en del udfordringer med at finde mine forældreinformanter, da jeg første gang lavede et opslag i min egen Facebook profil, ikke fik nogle henvendelser på min søgning af forældre som jeg kunne interviewe, selvom der var mange af mine Facebook venner der havde delt mit opslag. Jeg besluttede derfor at jeg vil øge min søgning ved at sætte mit opslag på de flere Facebook grupper. De Facebook grupper jeg satte mit opslag på, var Nuuk Borger Info som har omkring 19.000 medlemmer, Arnat Oqalliffiat² som har omkring 9. 400 medlemmer og i Arnat Oqallittarfiat med omkring 1.300 medlemmer. Opslagene i disse grupper blev sat ind samme dag. Først da jeg satte opslaget ind i disse grupper fik jeg henvendelser fra de forældre jeg interviewede. Det ene interview var med et forældrepar hvor båden moren og faren var med til interviewet.

Udover at sætte mig opslag på flere Facebook grupper, skrev jeg til 4 forstandere på døgninstitutioner om de kunne være behjælpelige med at videreformidle min besked til deres anbragte børns forældre. 1 forstander svarede at det kunne de desværre ikke, da de var omfattet af reglerne om tavshedspligt og henviste mig til at kontakte de sociale myndigheder, hvilket jeg ikke gjorde, da jeg ikke ville finde mine informanter via myndighederne men ad frivillighedens vej. 1 døgninstitution svarede at de ville sende min besked videre til deres forældre og de sidste 2 svarede ikke på min henvendelse.

At det var så svært at finde forældre som interviewpersoner fik mig til at undre mig over hvad årsagen til dette kunne være. Der kan formentlig være flere årsager, enten kan det være fordi at det at have et barn anbragt udenfor hjemmet kan have været at tabuemne man ikke vil snakke om, man er som forældre måske skamfuld over at have et barn anbragt udenfor hjemmet, eller er det fordi man som forældre til et anbragt barn er bange for at blive stigmatiseret eller det kan måske også være at min målgruppe ikke har været med i disse Facebook grupper.

---

² Arnat Oqalliffiat betyder på dansk kvindernes debatforum

Selvom målet i starten var at skulle interviewe 5 forældre, fik jeg kun 4 henvendelser. Så der blev foretaget 4 interview, hvoraf det ene var et interview med et forældrepar. I interviewet med forældrene foregik 1 interview som telefoninterview og 3 interview var via Messenger. Alle interview med de unge foregik via Messenger. Årsagen til at det ikke var fysiske interview var til dels at flere af de interviewede ikke bor i Nuuk. Selvom 2 af mine informanter bor i Nuuk valgte jeg at foretage interviewene via Messenger da dette ville nemmere og da jeg ikke ville risikere at skulle "miste" mine informanter, ved at de f.eks. ville trække sig tilbage hvis vi skulle mødes fysisk. Så for at kunne gennemføre interviewene valgte jeg at interviewene skulle ske via Messenger.

Da interviewene foregår virtuelt og telefonisk gør dette, at jeg som interviewer mister nogle sanseindtryk af den interviewede person, jeg kan ikke fornemme rummet, lugte, kropssproget og andre sanseindtryk. Styrkerne ved disse interview er dog at vi kunne se hinanden og på denne måde kunne vi aflæse hinandens ansigtsudtryk og gestik, hvor dette giver en mulighed for at skabe en god kontakt. Svagheden er så, at vi ikke kan se hinanden i øjnene, og at kun en del af kropssproget er synligt. Ved telefoninterviewet kan jeg ikke se min interviewperson og kan dermed ikke aflæse ansigtsudtryk og kan ikke se den interviewedes kropssprog.

3.6 Analyse af interviewene

Efter transskription af interviewene, vil disse blive kodet og tematiseret. Alle interview vil blive kodet i hånden, da der ikke er brugt et softwareprogram til denne proces. Såfremt der var foretaget flere interviews, ville det have været relevant at bruge et softwareprogram til kodningen. Kodning af interviewene skal bruges til at få overblik over tekst materialet med henblik på tematisering af interviewene, til den senere analyse gennem transskriptionerne.

Efter den indledende kodning er der fundet frem til følgende overordnede temaer:

Unge: Anbringelsen; Kontakt med myndighederne; Skole og Uddannelse; Inddragelse; Efterværn; Familie; Nationale indsatser; Tiltag til forbedringer; Fremtid; Stempling; Forældre indsatser

Forældre: Anbringelse af børn; Inddragelse; Følelser; Samarbejde med myndigheder; Nationale indsatser; Efter anbringelsen; Hjemgivelse; Stempling; Fremtiden

3.7 Kilder

Til besvarelse af problemformuleringen er der brugt forskellige kilder. Undersøgelsens empiri vil tage udgangspunkt i de kvalitative semi-strukturerede interviews med forældre der har eller har haft børn anbragt uden for hjemmet og unge mellem 18-27 år som alle har været anbragt udenfor hjemmet. Der er foretaget interview af 5 forældre og 5 interview med unge der har været anbragt udenfor hjemmet.

For at få belyst emnet fra flere vinkler har jeg derfor også valgt at lave dokumentanalyse af forskellige kilder hvoraf følgende kan nævnes: National handlingsplan mod forældres omsorgssvigt af børn 2020-2023, Naalakkersuisuts Familiepolitik 2020-2030 og rapport vedr. den Grønlands-Dansk tværgående arbejde for styrket indsats for udsatte børn og unge i Grønland.

3.8 Opsamling

Der er i specialet anvendt kvalitative og kvantitative metoder for at skabe et mere helhedsorienteret billede af den oplevelse unge og forældre har at være anbragt og at have et barn anbragt udenfor hjemmet. For at indhente viden om de unges og forældrenes livsverden er der udført 9 casestudier, hvor alle bidrager til at belyse det at være anbragt og det at have et barn anbragt.

Der er udført 9 interview, hvoraf de 5 var med de unge og 5 med forældre. Det var ikke svært at finde de unge, men det var meget sværere at finde forældre end jeg havde forventet.

I det næste kapitel vil den teoretiske ramme for specialet gennemgås.

4. Teori

I dette kapitel præsenteres specialets overordnede teoretiske udgangspunkt, der er brugt i analyserne til at forstå og forklare empirien som den fremtræder for mig. Jeg har valgt at arbejde ud fra en modernitetsperspektiv og vil i min analyse inddrage følgende teoretikere, Anthony Giddens, Zygmunt Bauman og Erving Goffman. Jeg har brugt Giddens for at lave en samtidsanalyse af det nuværende samfund set i forhold til arbejdet med anbragte børn og unge og deres forældre, mens jeg har brugt Baumans begrebsapparat til at analysere samfundets omstillingsproces fra "fast modernitet" til "flydende modernitet" og om dette har konsekvenser for anbragte børn og deres forældre. Goffman's teori om stigmatisering anvendes til undersøgelsen af om hvorvidt der sker en stigmatisering af de anbragte børn og forældre til anbragte børn og deres egen opfattelse af denne stigmatisering.

Efterfølgende beskrives Sherry R. Arnsteins teori om inddragelse af borgere og Roger Harts model om inddragelse af børn som indgår særligt i analysen om børn og unges og forældres inddragelse i anbringelserne og i generelt i de nationale indsatser og handlingsplaner.

4.1 Giddens 's teori om modernitet

Anthony Giddens (1938-) som er britisk sociolog, er særligt kendt for sine teorier om det senmoderne samfund eller højmoderne samfund (Giddens 2003:11). Nedenstående tabel viser en oversigt over samfundsudviklingen som Giddens beskriver den:

Tabel 2 Samfundsudviklingen hos Giddens

Det moderne samfund	fra 1700-tallet til sidst i 1900-tallet industrialisering kapitalisme begyndende demokrati fremtidsorienteret
Det højmoderne samfund	fra sidst i 1900-tallet og frem det globale samfund/global arbejdsdeling opløsning af tid og rum udlejningsmekanismer eksplosiv forandringshastighed risikokultur refleksivitet demokrati overvågning

Tabel 2 Kilde: Sociologiske tænkere s. 196

Giddens kalder den tid vi lever i dag for den senmoderne eller højmoderne samfund. Samfundet har i følge Giddens ændret sig fra at være et præmoderne, traditionelt samfund til at være et samfund der er fyldt med valgmuligheder. I det præmoderne samfund var det normen at beskæftige sig med samme erhverv som ens forældre, men dette er ikke længere kendetegnende for det senmoderne samfund, hvor vi har alle muligheder for selv at vælge (Giddens 2003:11). Giddens mener, at hver gang vi foretager et valg, fortæller det noget om os selv og vores identitet og udtrykker dette på følgende måde:

“I moderne socialt liv får begrebet livsstil en særlig betydning. Jo mere traditionen mister tag, og jo mere dagliglivet rekonstrueres på baggrund af det dialektiske samspil mellem det lokale og det globale, desto mere tvinges individerne til at træffe valg om livsstil blandt mange forskellige muligheder” (Giddens 2003:14).

Samtidig med dette er stort set alle aspekter af vores sociale liv påvirket af modernitetens dynamik, hvilket medfører at vi ikke længere kan finde støtte i traditionerne, som man gjorde i den præmoderne verden. I den senmoderne verden er det dermed i langt større grad op til individet at forme sit liv (Giddens 2003:14).

Modernitet bruges til at beskrive de vilkår mennesket lever under i det moderne samfund, modernitet kontrasterer det traditionelle og moderne samfund. I Giddens ’s

modernitetsanalyse er udgangspunktet at lave en samtidsdiagnose, der inddrager en analyse af de særegne ved det moderne samfunds institutioner og de specifikke kendetegn ved det moderne menneske (Andersen & Kaspersen 2013: 460).

Ifølge Giddens er der særligt tre aspekter, der er karakteristisk for det senmoderne samfund. Disse er adskillelse af rum og tid, de sociale funktioners udlejring og en hidtil uset grad af refleksivitet. De anvendte temaer i specialet; sociale systemers udlejring og det moderne samfunds refleksivitet i Giddens' modernitetsanalyse beskrives efterfølgende.

Sociale systemers udlejring

I det præmoderne samfund var institutioner og handlinger indlejret i lokalsamfundet. I det senmoderne samfund er det sket en udlejring af de sociale systemer, og hvor det lokale og det globale dermed er rykket tættere på hinanden og her taler Giddens om at sociale systemer udlejres i abstrakte systemer. De abstrakte systemer kan have en forskellig karakter, men fælles for dem er, at vi som borgere i det senmoderne samfund er tvunget til at have tillid til sådanne systemer, da vi som borgere skal kunne stole på at de sociale systemer virker. For eksempel skal vi kunne stole på at vores børn får den rette omsorg i for eksempel daginstitutioner da det er dem der er eksperter indenfor deres område, og kender til de pædagogiske principper. Et eksempel på hvordan udlejring af sociale systemer til abstrakte systemer foregår er børnepasning. I forhold til tidligere er det normale i den vestlige verden nu, at begge forældre arbejder, hvor dette nu betyder at forældrene og børnene nu er helt afhængige af, at der er eksperter der kan tage over, mens forældrene er på arbejde. Forældrene er derfor helt afhængige af, at pædagerne som er eksperter i børnepasning, gør deres arbejde ordentligt, og at de relevante myndigheder holder øje med børnehaven i forhold til, sikkerhedskontrol af legepladser, fødevarer sikkerhed og en hensigtsmæssig indretning af veje til og fra institutionen. Disse ekspertsystemer er et resultat af, at vi i vores samfund har tillid til eksperter, og vi bruger ekspertudsagn til at skabe tillid, tryghed og troværdighed. Om ekspertsystemer siger Giddens at, almindelige mennesker som regel konsulterer "professionelle" som for eksempel advokater, arkitekter, læger mv. Når vi konsulterer dem, har vi tillid til dem, et eksempel som Giddens bruger er, at vi i et hus ikke vil være nervøse for at bevæge os op på første sal, da vi har tillid til at huset er tegnet korrekt af en arkitekt og bygget korrekt. Derfor har vi en "tro" på det de har skabt. Vores tro retter sig ikke mod dem som personer, men mod den ekspertviden de anvender- en viden som vi som mennesker sjældent vil være i stand til at kontrollere til bunds (Giddens 2003:31). Hvis vi for eksempel bliver syge, må vi have tillid til de personer der skal helbrede os, da vi umuligt selv kan have en dyb indsigt i alle de ekspertsystemer, der omgiver os. Dette betyder at vi bliver nødt til at have tillid til eksperter uden for vores kompetenceområder og tillid til det, de fortæller os.

Udlejring af sociale systemer til abstrakte systemer skaber også en afhængighed af det som Giddens betegner som symbolske tegn (Iversen et.al 2009:19) Symbolske tegn er udvekslingsmedier såsom nyheder og penge. De symbolske tegn kan derfor være en del af udlejningen af sociale systemer til abstrakte systemer. I følge Giddens kan de abstrakte systemer ikke undværes i et senmoderne samfund, hvor den teknologiske udvikling og globaliseringen gør, at vi bliver mere og mere afhængige af abstrakte systemers evne til at fungere. Et eksempel på at vi ikke kan undvære disse er for eksempel hvis der sker et nedbrud i internetforbindelserne kan vi ikke bruge vores betalingskort til at købe mad og andre daglige fornødenheder.

Det moderne samfunds refleksivitet og konsekvenser

Et særligt kendetegn ved det senmoderne samfund er den grad af refleksivitet som opstår. Vi handler ikke mere på baggrund af traditioner, som vi gjorde det i det præmoderne samfund, men vi handler tværtimod på baggrund af en refleksiv proces, hvor Giddens forklarer at:

“ I dag reflekteres der over traditionen, og der handles kun i overensstemmelse med denne, hvis det kan legitimeres og begrundes. Dette kan illustreres med ægteskabet: En mand og en kvinde giftede sig førhen, fordi det var en naturlig del af traditionen. I dag gifter vi os stadigvæk, men ægteskabet indgås ikke, fordi traditionen påbyder det. Vi gør det som en del af en refleksiv proces” (Andersen & Kaspersen 2013: 463).

Giddens tegner et positivt billede af de muligheder vi har i det senmoderne samfund, f.eks. mulighed for at kommunikere på mere avancerede måder, og med ekspertsystemer, som understøtter mulighederne for dette. Det er dog en konsekvens af dette, at vi for eksempel i dag har mange flere faktorer vi skal forholde os til i vores dagligdag, samt at de mange valgmuligheder vi har i det senmoderne samfund, tvinger os ud i refleksive processer, hvor vi skal tvinges til at tage stilling til de forskellige muligheder. Refleksiviteten har også medført, at der i det senmoderne samfund er en grundlæggende usikkerhed om den nye videns sandhed. Vi kan ikke være sikre på, at denne vil blive revideret, og derfor kan videnskabet ikke længere være vished og sandhed. Derfor oplever vi at videnskabelige opdagelser bliver anfægtet af nye undersøgelser, hvor dette skaber en tvivl der er blevet et eksistentielt træk ved det moderne menneske med konsekvenser for vores identitet (Andersen & Kaspersen 2013: 463).

Anthony Giddens' teori om moderniteten skal anvendes til at forstå hvilken indflydelse ændringen af samfundet til det senmoderne samfund har indenfor det sociale arbejde, særligt indenfor anbragte børn området. Jeg vil med udgangspunkt i empirien analysere om hvad sociale systemers udlejring og den øgede refleksivitet har af betydning for familier der har børn anbragt udenfor hjemmet.

4.2 Bauman's teori om flydende modernitet

Teorien om den flydende modernitet er udviklet af den polske filosof Zygmunt Bauman (1925-2017), der bruger begrebet den flydende modernitet som betegnelse for den tid vi lever i. Samfundet er gået fra "fast modernitet" til "flydende modernitet", hvor de faste normer i den faste modernitet nærmest er i opløsning. I sin samtidsbeskrivelse af samfundet med begrebet den flydende modernitet bruger han metaforer for at beskrive den postmoderne verden, som er den verden vi lever i dag. Han beskriver at 'flydende legemer' koges ned til, at væsker – i modsætning til faste stoffer- har svært ved at bevare deres form. Disse væsker kan ikke fastholde rummet og binde tiden (Bauman 2000: 8-9). Disse væsker flytter sig ubesværet, de flyder, løber ud, strømmer ud, trænger ud eller ind, drypper, siver og er svære at standse da de flyder uden om uden nogle forhindringer hvor de opløser andre og gennemtrænger andre. De faste stoffer som i Baumans optik er det præmoderne³ og moderne samfund, bliver af denne grund forandret og bliver fugtige eller sjaskvåde (Bauman 2000:8). Iflg. Bauman er det "rimeligt at betragte 'fluiditeten' som en dækkende metafor, når vi forsøger at forstå den nuværende, på mange måder fremmedartede fase i modernitetens historie" (Bauman 2000:9). Nedenstående tabel viser en oversigt over samfundsudviklingen som Bauman beskriver den:

Tabel 3 Den præmoderne, moderne og postmoderne verden hos Bauman

	Den præmoderne Verden	Den moderne verden	Den postmoderne verden
Tid	Indtil omkring 1800	Ca.1800-1945	Ca.1945 til i dag
Kendetegn	-Fællesskab, tradition -Landbrug og småhåndværk -Bytteøkonomi -Samfundet er centreret omkring kongen/kirken	-Fællesskabet knyttes til arbejdspladsen -Industri, rutineret arbejde -"Tung" kapital, knyttet til arbejderen -Klassesamfund, hvor borgerskabet bliver rigere på bekostning af arbejderklassen	-Fællesskabet opløses -Flygtigt arbejde uden fast centrum -"Let" kapital uafhængig af konkrete arbejdere -Flydende samfund hvor eliten manøvrer i global verden, mens masserne gøres til passive forbrugere

Tabel 3 Kilde: Sociologiske tænkere s. 19

³ Bauman bruger også begrebet det præmoderne samfund ligesom Giddens, dog er der en tidsmæssig forskel hvor det for Bauman er tiden indtil omkring 1800 tallet og for Giddens er tiden fra 1700 tallet til sidst i 1900 tallet

I den flydende modernitet er der intet der ligger fast, og alt kan se anderledes ud i morgen og vores samfund er under konstant forandring. Den flydende modernitet efterlader tingene i et konstant, kaotisk og ukontrolleret flow (Andersen & Kaspersen, 2013, s.483) og tiden er præget af frigørelse, individualitet og voldsomme ændringer af arbejde og fællesskab. Menneskene bliver til stadighed mere forskellige og præget af deres individualitet, valg og forbrug og hvor det er påkrævet at alle træffer individuelle valg (Jerlang 2014:14).

Den flydende modernitet er et samfund hvor fortidens faste og forudsigelige karakter omsmeltes i nye, men mindre langtidsholdbare løsninger. I nutiden er de traditionelle fællesskaber i forfald, der er en opløsning af samfundet og der er en stigende politisk magtesløshed i forhold til at løse samfundsmæssige problemer. Derfor er det nødvendigt med for eksempel nationale indsatser som skal være med til at løse disse problematikker. Som for eksempel problemerne med omsorgssvigt hvor et stigende antal børn der anbringes udenfor hjemmet. De gamle koder og regler der fungerede som stabile orienteringspunkter, er i følge Bauman i dag forsvundet eller er en mangelvare og verden er præget af individualisering og privatisering, hvor hver individ må bære det fulde ansvar for en eventuel fiasko (Bauman 2006:15). Følgende citat er kendetegnende for Baumans teori om den flydende modernitet: *"Identitetens og individualitetens højsang synges således på fællesskabernes og solidaritetens kirkegård"* (Andersen & Kaspersen 2013:483).

Bauman mener, at den øgede globalisering og polarisering fører til, at stadig flere mennesker ikke mere har indflydelse på deres eget liv, de er tvunget til at deltage i en økonomisk orden som de ikke selv har en indflydelse på og hvor de risikerer at stå tilbage som mislykkede forbrugere. Bauman siger videre at den øgede globalisering også medfører, at der bliver en forøget forskel i levevilkår, hvor mange ikke har adgang til arbejde, uddannelse og sundhedsfaciliteter og hvor dette medfører en øget polarisering (Jerlang 2009:16).

Til at beskrive globaliseringens menneskelige konsekvenser, bruger Bauman metaforen om turisten og vagabonden. Her er det de menneskelige konsekvenser der har Baumans bevågenhed. Bauman er tydeligt kritisk over for globaliseringen, da den skaber få vindere om mange tabere. Taberne er vagabonderne, som er de underprivilegerede som er fattige og udstødte og vinderne er, turisterne som er de rige. Vagabonden er fastlåst og marginaliseret og kæmper for at overleve. Turisten tilhører eliten, der besidder kapital og teknologi og har gavn af globaliseringen. Turisten surfer rundt og nyder verdens muligheder. Globaliseringen er til for turisten hvor taberne er vagabonderne da de er afskåret muligheden for at blive turister og synet af vagabonden får turisten til at gyse ikke på grund af det vagabonden er, men på grund af det, turisten frygter at blive til (Bauman 1999:95). Teorien fastslår, at der er en ulighed i samfundet, og at globaliseringen er med til at opretholde den, fordi det kun er overklassen der kan få glæde af de nye muligheder, som globaliseringen har skabt.

I henhold til Bauman er det postmoderne samfund i høj grad præget af nedbrydning af alle slagkraftige instanser til kollektiv handling og til det sociale netværks opløsning, hvor dette ofte tolkes som utilsigtede bivirkninger af den til stadighed mere mobile, flygtige og undvigende magt og hvor den postmoderne samfund er kendetegnet ved en manglende kritisk sans. Hvor alle stort set er enige om at den postmoderne udvikling er en logisk udvikling som man ikke kan gøre noget ved og som man tilmed må støtte, så magten kan flyde frit. I denne udvikling anses ethvert tæt og solidt netværk af sociale bånd som noget der skal ryddes af vejen, hvor målet for magtens overklasse er at afskaffe velfærdsydelser eller at omdanne disse ydelser til velgørenhed.

Zygmunt Bauman' teori om flydende modernitet skal bruges til at forstå hvordan ændringen af samfundet har en indflydelse på det arbejde der udføres indenfor anbragte børn området. Teorien er relevant for at se om det nuværende samfund er så flydende, at alt er under konstant forandring, og om at der er en opløsning i samfundet der skaber forvirring. Samt om dette har en betydning i arbejdet med anbragte børn og deres forældre og hvordan dette påvirker myndighedernes arbejde indenfor området.

Forskellen mellem Giddens og Bauman er, at Giddens har et optimistisk syn på det senmoderne samfund hvor Bauman har et mere pessimistisk syn på det senmoderne samfund. F.eks. mener Giddens at udviklingen af moderne sociale institutioner og deres spredning over hele verden har skabt meget større muligheder for, at mennesker kan nyde en sikker og berigende tilværelse (Giddens 2003:14). Baumans pessimistiske syn på det senmoderne samfund fremkommer ved, at han mener, at samtiden markerer de traditionelle fællesskabers forfald, hvor en ny fokusering på selvet, en opløsning af "samfundet", en underminering af interesse i forsøg på at forme nutid og fremtid og en stigende politisk magtesløshed i forhold til at løse samfundsmæssige problemer. Bauman kritiserer i sine værker den flydende modernitet som en verden med færre og færre stabile holdepunkter (Bauman 2006).

4.3 Goffman's teori om stigmatisering

I undersøgelsen af om hvorvidt der sker en stigmatisering vil Erving Goffman's teori om stigmatisering være udgangspunktet og jeg vil i specialet undersøge individets, som her er de unge og forældre til anbragte børn, opfattelse af denne stigmatisering på mikroniveauet.

Den canadiske sociolog Erving Goffman (1922-1982) har undersøgt hvad der sker når individer bliver stigmatiseret og hvordan disse personer håndterer denne stigmatisering i en social sammenhæng. Goffman mener at stigmatisering forstås i sammenhæng med hvordan menneskers sociale identitet dannes i en interaktion med andre mennesker og hvor stigmatisering er en social proces, som både involverer dem der stigmatiseres og dem der stigmatiserer.

Om stigmatiseringer siger Goffman, at “Stigmatiseringer opstår først, når der fra alle sider er forventninger om, at folk, som tilhører en given kategori, ikke blot anerkender en bestemt norm, men også praktiserer den” (Goffman 2009:48).

Goffmans teori om stigmatisering har følgende dagsordener:

- Udvikle en sociologisk forståelse for, hvordan stigmatisering overhovedet opstår, og belyse de processer, der indgår i produktionen af en stigmatiseret person
- Analysere, hvorledes stigmatiserede mennesker håndterer sig selv og deres stigma i en social samhandling og hvordan de strategisk håndterer dette
- Analysere, hvordan disse håndteringer påvirker den stigmatiseredes oplevelse af sig selv (Goffman 2009:19-20)

Ved stigmatisering tillægges en person dybt miskrediterende eller nedvurderede egenskaber og denne stigmatisering er baseret på stereotype forestillinger om bestemte grupper af personer, hvor dette kan medføre en diskrimination af disse grupper (Goffman 2009: 43). Ved en stigmatisering sker der en proces, hvor mennesker eller grupper stemples eller kategoriseres som afvigere og tillægges negative egenskaber på baggrund af f.eks. udseende, baggrund eller adfærd. På baggrund af disse behandles de stigmatiserede negativt med afvisning, diskriminering, ekskludering eller krænkes af andre mennesker. Som en konsekvens af denne stigmatisering kan personernes udfoldelsesmuligheder og sociale identitet tage alvorlig skade.

I følge Goffman er der to forskellige stigmatiserede persontyper. Den miskrediterede, hvor stigmaet er kendt af omgivelserne og den anden er den potentielt miskrediterede, hvor stigmaet endnu ikke er afsløret for virkeligheden. Den miskrediterede vurderer selv hvordan vedkommende skal agere overfor folk som kender til stigmaet. Den potentielt miskrediterede kan forsøge at holde sit stigma skjult for omverdenen på forskellige måder. Goffman beskriver den vellykkede hemmeligholdelse som at passere, hvor personen der passerer, kan optræde normalt blandt sine omgivelser. Iflg. Goffman skal en stigmatiseret person også sigte mod en god tilpasning, hvor personen formår at præsentere en normal identitet (Goffman 2009:173).

4.4 Teori om inddragelse

Et af fundamentene i børnestøtteloven og FN's konvention om barnets rettigheder er børnenes inddragelse i eget liv. I Selvstyrets bekendtgørelse nr. 16 om støtte til børn §1 stk.3 står der at “Barnet skal inddrages i den socialfaglige undersøgelse” og i FN's konvention om barnets rettigheder, artikel 12 stk. 1 står der at:

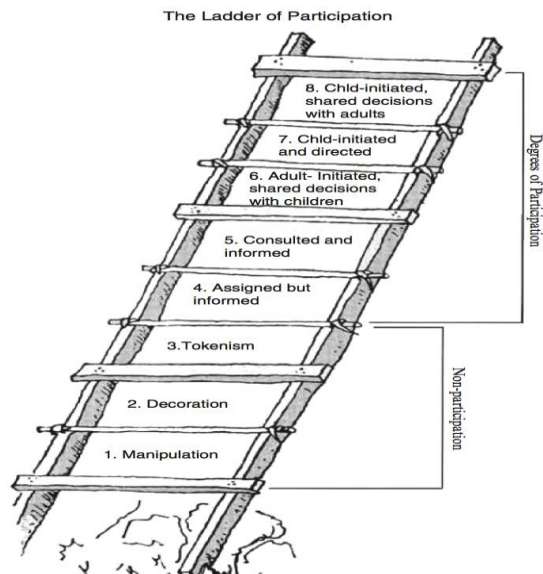
“Deltagerstaterne skal sikre et barn, der er i stand til at udforme sine egne synspunkter, retten til frit at udtrykke disse synspunkter i alle forhold, der vedrører barnet; barnets synspunkter skal tillægges passende vægt i overensstemmelse med dets alder og modenhed”

Derfor vil der i analysen også være fokus på inddragelse med udgangspunkt i de unges og forældrenes fortællinger om anbringelsen.

For at forklare inddragelse vil Sherry Arnstein's "Ladder of Citizen Participation" fra 1969 anvendes. Arnstein anvender en metaforisk stige. Den metaforiske stige viser med sine otte trin graden af borgerinddragelse, jo længere op man kommer i stigen jo større er borgerinddragelse og hvor den mest ønskværdige form for deltagelse findes jo højere man kommer op. I de nederste to trin er der "ikke-inddragelse" som Arnstein kalder for "Manipulation" og "Therapy" og hvor deltagerne bliver udsat for manipulation og terapi, dette kan sammenlignes med at sidde i en komite eller råd uden reelt at have mulighed for at ændre på noget. De næste trin i stigen er "Informing", "Consultation" og "Placation", her bliver deltagerne informeret om rettigheder og ansvar og bliver endvidere spurgt om deres meninger og placeret i et fora hvor deres meninger og holdninger kommer frem, disse tre trin kalder Arnstein for "tokenism". De sidste tre trin kalder Arnstein for "Citizen Power" eller borgermagt og de sidste trin er "Partnership", "Delegated Power" og "Citizen Control". På disse sidste tre trin er magten reelt fordelt på de implicerede parter. Magten bliver i partnerskaberne reelt fordelt på de implicerede parter og hvor magten bliver fordelt gennem forhandling mellem borgerne og magthaverne f.eks. gennem udvalg (Arnstein 2019).

På baggrund af Arnsteins oprindelige model udviklede sociologen Roger Hart i 1992 den metaforiske stige i forhold til inddragelse af børn i projekter hvor han opdelte trinene således (Hart 1992):

1. Trin et beskriver en manipulation, hvor børn bruges af voksne til at fremme forskellige sager uden at have haft indflydelse
2. I trin to bruges børnene som en form for kransekagefigur
3. I trin tre er børnene meddeltagende
4. I trin fire får børnene tildelt en rolle f.eks. i et børneråd
5. I trin fem er børnene både blevet hørt konsulteret og informeret
6. I trin seks er projekterne stadig vokseninitierede, men hvor beslutningerne træffes sammen med børnene
7. I trin syv kan børnene selv igangsætte og lede et projekt
8. I trin otte tager børnene selv initiativ til et projekt (Jensen, 2021:111)

“Ladder of participation” (Hart 1992:8)

Teorien om inddragelse skal bruges i analysen til beskrive på hvilket trin inddragelsen sker for de unge og for forældrene før og under et barns anbringelse udenfor hjemmet.

4.5 Opsamling

Det teoretiske udgangspunkt for denne speciale er valgt ud fra et modernitetsperspektiv. Vores sociale liv er i dag påvirket af mange af modernitetens dynamikker, hvor vi ikke længere kan finde støtte i traditionerne, hvor det i det senmoderne liv er op til den enkelte at forme sit liv. Samfundet ændres med en eksplosiv forandringshastighed og hvor de sociale relationer ligeledes forandres. Samfundet er gået fra at være en “fast modernitet” til at være en “flydende modernitet” hvor de faste normer efterhånden bliver mere og mere flydende og er nærmest i opløsning i det moderne samfund.

Stigmatisering opstår når man tillægger en person dybt miskrediterende eller nedvurderende egenskaber. Der vil laves en analyse om hvorvidt de unge og forældrene oplever at blive stigmatiseret, ud fra deres egne fortællinger.

Der er redegjort for begrebet inddragelse i en teoretisk ramme hvor denne vil anvendes til at analysere interviewene med de unge og forældrene.

I det næste kapitel vil det videnskabssteoretiske ståsted for specialet blive præsenteret.

5. Metateoretiske aspekt

I dette afsnit beskrives det videnskabssteoretiske ståsted for specialet. Videnskabsteori er den overordnede ramme og de forskellige videnskabssteoretiske retninger medfører forskellige former for viden, og den videnskabssteoretiske forankring har betydning for,

hvad der søges viden om og udgør dermed et udgangspunkt for den forståelse der opnås i det indsamlede kvalitative materiale (Egholm 2014:9).

Jeg har valgt at anvende to videnskabsteoretiske retninger; Fænomenologi og Hermeneutik.

5.1 Fænomenologi

Fænomenologien som er en filosofisk tradition blev udviklet af den tjekkisk-tyske filosof Edmund Husserl (1859-1938). Fænomenologi betyder videnskab om fænomenerne og tager udgangspunkt i at vi kun kender de forskellige fænomener, som de fremtræder for os. Fænomenologi kan derfor beskrives som læren om det der viser sig, eller træder frem for vores bevidsthed.

For Husserl var udgangspunktet det grundlæggende spørgsmål om, hvordan mennesket sanser, erfarer, erkender og får bevidsthed. Man kan forenklet sige, at fænomenologiens hovedinteresse er at indfange livet, sådan som det er, ved at studere, hvordan mennesket ud fra dets intentioner får sine erfaringer. Samt bliver bevidst og danner sine meninger i sin livsverden, som er den verden, som mennesket subjektivt oplever at leve i (Guldager 2015:79).

Ifølge Husserl er livsverdenen en før videnskabelig erfaringsverden og som udgør grundlaget for videnskabelig tænkning. Husserl siger, at livsverden er centrum for alle erfaringer. Det er den konkrete virkelighed vi tager for givet i dagligdagen når vi lever vores liv. Livsverdenen omfatter blandt andet former, farver, dufte og basale årsagssammenhænge og Husserl peger på at videnskabelig erkendelse og sprog bygger på livsverden. Livsverdens begrebet er essentielt, da denne omhandler den spontane erfaringsverden der optræder for mennesket (Juul og Pedersen 2012:403).

Det vigtigste nøgleord i fænomenologien er subjektet, hvor mennesket erkender, danner mening om og handler i verden og virkeligheden er det, der viser sig for erfaringen. Mennesket skal forstås indefra, det er menneskets subjektive oplevelser, erfaringer, opfattelser, værdier, intentioner som er udgangspunktet for at beskrive, forstå og forklare deres handlinger og dermed også det samfund, de lever i (Guldager 2015:81). Husserl mener at genstanden – fænomenet- fra starten er faderløs, og ikke kan forklares som sådant (Husserl 2019b) og skal derfor forstås indefra. I Fænomenologien behøver fænomener ikke at være konkrete objekter, det kan også være følelser som lykke, håb eller kærlighed der kan være genstande for en fænomenologisk udforskning; “Alt dette har forskningen konkret adgang til” (Husserl 2019a:67)

I fænomenologien anses menneskers beretninger for at være sande, hvor disse beretninger medfører en autentisk indsigt i menneskers erfaringsverden, og forskeren må gå til “sagen selv” og sætte en parentes om alle forudfattede meninger og indstillinger, for dermed at kunne belyse “den andens” subjektive opfattelser med åbent sind og upåvirket af egen forforståelse eller egne fordomme som forsker og hvor man

som forsker sætter sin egen forforståelse i parentes for på denne måde at nå frem til en fordomsfri beskrivelse af fænomenernes væsen (Kvale & Brinkmann 2015:49).

Et "førstepersonsperspektiv" eller, at sætte en parentes om alle sine forudfattede meninger og indstillinger er iflg. Husserl den fænomenologiske reduktion eller epoché. Epoché anses for at være den fænomenologiske metodes udgangspunkt. Når der skal indsamles empiri, bringer man ofte som forsker sine egne fordomme og teorier med i felten. Ifølge Husserl skal dette så vidt muligt undgås og som forsker skal man blive ved med at sætte spørgsmålstejn ved en enhver erkendelse og ikke mindst sin egen (Husserl 2019b:100). Måden man går dette på er ifølge Husserl, ved at lave en fænomenologisk reduktion, det såkaldte epoché. Ordet kommer fra oldgræsk og betyder "suspension af dommen", og skal bruges i den forstand at man ser bort fra om noget er virkeligt eller ikke og alene skal forholde sig til den rene bevidsthed. På denne måde skal man kunne koncentrere sig om fænomenet som det fremtræder, f.eks. moderens eller den unges fortælling (Husserl 2019b).

Da specialet har fokus på fænomenet 'inddragelse' vil jeg derved anvende fænomenologien til at undersøge de unges og forældrenes erfaringer og egne oplevelser ud fra deres førstepersonsperspektiv. Jeg vil anvende den fænomenologiske tilgang i det kvalitative interview, da jeg finder denne videnskabsteoretiske retning relevant, da fænomenologien har en interesse i at undersøge sociale fænomener ud fra aktørernes perspektiv (Kvale & Brinkmann 2015:48). Jeg vil i interviewet anvende en fænomenologisk metode som har fokus på beskrivelse, undersøgelse af essenser og fænomenologisk reduktion. I fænomenologien er samtale en grundlæggende form for menneskeligt samspil, hvor man igennem samtaler lærer om andre mennesker og på denne måde erhverver os viden om subjektets egne oplevelser, holdninger, følelser og den verden, de lever i (Brinkmann & Kvale 2015:51). Den fænomenologiske tilgang vil derfor anvendes som forståelsesform i det kvalitative interview.

Som forsker er jeg dog bevidst om, at jeg ikke kan forholde mig helt fænomenologisk, da jeg i forvejen har en teoretisk forforståelse og fordomme om betydningen af manglende inddragelse.

Med fænomenologien er det muligt at beskrive de unges og forældrenes egne oplevelser, af, at blive anbragt og være forældre til børn der er anbragt og ved, at analysere fænomenerne som de fremtræder, f.eks. en mors oplevelse af at få sit barn anbragt. Derfor vil den fænomenologiske tilgang anvendes. Det er hendes subjektive oplevelse, der hverken kan observeres eller efterprøves hos andre forbi det er hendes oplevelse og følelse, og kun hendes. Men hvordan skal vi undersøge den oplevelse? Det gør vi ved at kigge på genstanden/fænomenet: Hendes oplevelse af at få sit barn anbragt, og derfra undersøge livsverden med udgangspunkt i morens erfaringer.

5.2 Hermeneutik

Hermeneutik betyder fortolkningslære eller fortolkningskunst (Guldager 2015:117), den hermeneutiske videnskabsteori giver mulighed for at tolke på den indsamlede empiri fremfor at gengive eller beskrive, som man gør i den fænomenologiske tilgang. Dette medfører muligheden for at frembringe den viden, der ligger bagved udtalelserne. Den empiriske forskning medfører muligheden for at opnå en forståelse for livsfortællingerne hvor denne viden ikke ville være synlig hvis empirien blot skulle gives (Juul & Pedersen 2012: 404).

Hans-Georg Gadamer der var tysk filosof (1900-2002) betragtes som en af de mest centrale hermeneutikere og ifølge ham er fortolkning og forståelse et grundvilkår i den menneskelige eksistens. Gadamer understreger, at mennesket nødvendigvis møder det fremmede og ukendte med fordomme, som vi har fra vores historiske "væren i verden", og disse er et grundvilkår for enhver erkendelse, og som vi ikke kan sætte i parentes.

Når der arbejdes hermeneutisk, er det store fokus i hermeneutikken at udvikle nogle fortolkende forståelser, af de meninger som er bagvedliggende i de livsytringer mennesket giver udtryk for (Juul & Pedersen 2012: 404). Hermeneutikere understreger, at forudsætningsløshed og værdifrihed, er en uholdbar og naiv forestilling i den videnskabelige verden, også når det drejer sig om at forstå andre mennesker (Guldager 2015:119).

I følge hermeneutikken skal man se mennesket i dets historiske kontekst med bestemte traditioner og fordomme, som er formet af det liv, det har levet under de givne betingelser, og for at forstå og studere menneskers gøre og laden, må det være udgangspunktet, at man kender til de historiske betingelser, traditioner og til fordommene (Guldager 2015:119). Forskeren har her derfor til opgave at frembringe den bedst mulige fortolkning af den sag som meningene fremkommer i og på samme tid overbevise andre om, at det er den bedste fortolkning (Juul & Pedersen 2012: 422), og gennem fortolkning kan man opnå en ny erkendelse. Validiteten ligger i virkningshistorien, hvor dette indebærer hvorvidt fortolkningen vinder anerkendelse og fremstår som troværdig. I hermeneutikken må forskerens fortolkninger være åben for modargumenter og kritik (Juul & Pedersen 2012:427-429).

Da problemformuleringen har fokus på at frembringe de unges og forældrenes erfaringer, tolkninger og forståelser er den hermeneutiske forskningstradition anvendelig til dette, da jeg med udgangspunkt i interviewene af dem skal fortolke, de meninger som er det bagvedliggende i deres livsytringer.

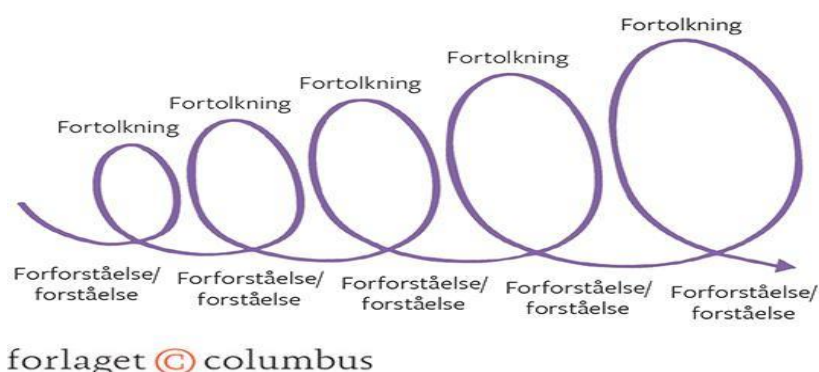
Den hermeneutiske cirkel

Ifølge Gadamer er den hermeneutiske cirkel eller den hermeneutiske spiral ontologisk, hvor dette betyder, at der er en konstant vekselvirkning mellem del og helhed som inkluderer fortolkeren og genstand. Delene kan kun forstås, hvis helheden inddrages, og

omvendt kan helheden kun forstås i kraft af delene (Højbjerg 2013:292), dette er for eksempel tekst, kommunikation mellem mennesker og kulturelle forhold, hvor vi bliver ved med at fortolke, indtil vi opnår en dækkende og modsigelsesfri udlægning af en tekst. For Gadamer er forståelsen et centralt begreb, da forståelsen er menneskets instrument til at opnå videnskabelig viden om menneskeskabte fænomener. Gadamer mener at verden kun kan åbnes ved hjælp af sproget, at spørgsmål åbner for verden (Gadamer 2007). Vores fordomme bygger på sproget og disse fordomme skal ikke undgås, men vi skal være bevidste om at vi har dem. I et interview er der en der lytter og en der taler. For at man kan forstå hinanden må begge parter flytte sig. Hvor den lyttende må forstå hvad den anden siger, og den talende part må flytte sig derhen hvor den der skal forstå ham, befinder sig. I følge Gadamer bliver dette til en sammensmeltning af horisonter. I denne sammensmeltning kommer vi til en ny horisont hvor vi kan rumme og forstå hinanden, og ikke nødvendigvis være enige med hinanden (Gadamer 2007).

For Gadamer er det en vigtig hermeneutisk pointe at forskeren skal “vandre frem og tilbage” mellem delelementerne og helheden for på denne måde at udvikle og fremme forståelsen frem for forklaringen (Gadamer 2007). Denne konstante bevægelse fra genstanden og tilbage til fortolkeren skaber en cirkulær bevægelse, hvilket er karakteristisk for hermeneutikken (Højbjerg 2013:292). Den hermeneutiske cirkel beskrives som en spiral som kendetegnes ved ikke at have en begyndelse eller afslutning, det er en uendelig proces. Ifølge Gadamer er vi allerede en del af den, og den udgør derfor strukturen for den måde vi kan forstå og fortolke verden på. Det er i følge Gadamer ikke bare en metodisk grundregel, men et grundtræk ved menneskets måde at være i verden på, hvor vi før vi kan forstå er nødt til at dykke ned i enkeltdelene og for at forstå de enkelte dele, er vi nødt til at forstå helheden (Gadamer 2007). Det er således sammenhængen mellem delene og helheden der er meningskabende. Dermed er den hermeneutiske cirkel en universel begrundelseskultur, hvor fortolkeren er en medspiller i meningsdannelsen (Højbjerg 2013:293).

Figur 1: Den hermeneutiske cirkel

Forforståelse og fordomme

I tolkningen af begrebet forforståelse ligger, at der altid er en tidligere forståelse, der går forud for vores nuværende eller forekommende forståelse. Med andre ord bygger vores forståelse og udlægning af mening altid på en allerede givne forståelse af verden, og det er denne allerede givne forståelse, der kan karakteriseres som forforståelsen (Højbjerg, 2013).

Gadamers forståelse af fordomme er i denne forbindelse et direkte opgør med oplysningstidens opfattelse af ordets betydning, hvor han mener at det er nødvendigt med en rehabilitering af ordet (Gadamer 2007: 264). I oplysningstiden betragtede man fordomme som en kilde til fejlbedømmelser og falsk viden, og som noget der bør overvindes i søgen efter absolut fornuft hvor Gadamer i stedet anser fordomme som forudsætningen for den menneskelige forståelse (Gadamer 2007). Fornuften for Gadamer er altså aldrig absolut, men betinget af blandt andet historiske og kulturelle forhold. Foruden disse fordomme kan vi ikke forstå. Fordomme er derfor den bagage der medbringes i forståelsesprocessen, hvor disse fordomme ligger til grund for vores forståelse og udlægning af tekst eller samtale. Ifølge Gadamer er mennesket altid præget af en forudfattet mening, hvor disse er uomgængelige og altid i spil. Fordommene er dermed en forudsætning for al forståelse (Højbjerg 2013: 301).

Forståelse` indeholder ifølge Gadamers forståelsesbegreb flere komponenter, der konstituerer måden mennesket er til i verden og indeholder betingelser for hvordan mennesker kan erkende verden, hvor disse er forforståelse og fordomme. Der er her tale om konstante cirkulære bevægelser, som ses i den hermeneutiske cirkel. Ifølge Gadamer går mennesker aldrig forudsætningsløst til et socialt fænomen (Højbjerg 2013:300).

Jeg vil anvende den hermeneutiske tilgang i analysen af empirien, da jeg på forhånd har en teoretisk forforståelse af betydningen af den manglende inddragelse af unge og forældre, samt nogle fordomme der er skabt i praksis på baggrund af min adgang til feltet. Når jeg arbejder hermeneutisk, har jeg en mulighed for at meningsfortolke og horisontalsammensmelte, hvilket betyder, at min forforståelse og den viden jeg får i interviewene, smelter sammen til en ny forståelse. Jeg anvender også hermeneutikken under interviewet, hvor jeg dermed kan fortolke på min nye forståelse.

5.3 Opsamling

Det videnskabsteoretiske udgangspunkt for denne speciale er dels fænomenologisk inspireret af Husserl og dels hermeneutisk inspireret af Gadamer.

Med fænomenologien skal de unges og forældres subjektive livsverden indfanges med udgangspunkt i deres egne oplevelser om det at være anbragt eller det at have et barn anbragt og med udgangspunkt i deres fortællinger, erfaringer og egne oplevelser ud fra deres førstehåndsperspektiv analyseres.

Gadamers tilgang til hermeneutik ligger til grund for den forklarende og fortolkende tilgang der bruges i analysen i denne speciale.

I det næste kapitel vil begrebet udsatte familier og betydningen af dette blive forklaret.

6. Udsatte familier

I dette afsnit præsenteres definitionen på det at være en udsat familie og hvad dette indebærer for en familie og hvilke konsekvenser udsathed kan have for børn.

At være socialt udsat betyder at have alvorlige vanskeligheder med sig selv og sit liv og have brug for hjælp (Jørgensen 2017:289). For et barn kan det dreje sig om dårlig trivsel, ensomhed, skolefaglige problemer, social adfærd som er på kant med loven eller psykiske problemer. Et liv med udsathed indebærer en risiko for at få det sværere senere i livet og hvor man kan få en tilværelse med begrænsninger i livskvalitet. De udsatte børn og unge er i livsomstændigheder der også omfatter en familie med vanskeligheder, hvor disse vanskeligheder kan være af økonomisk eller beskæftigelsesmæssigt art, eller det kan være konflikter i familien.

Social udsathed opstår, når risikofaktorer i bestemte kombinationer optræder over længere tid (Ploug 2007). At være udsat som familie betyder, at forældrene har vanskeligheder og dette sætter præg på familien og hvor dette ofte forplanter sig videre til børnene. Generelt kan sige, at en familie er udsat, når den ene eller begge forældre er uden for arbejdsmarkedet, når den eller begge forældre er uden uddannelse, når de er ramt af belastninger fx.dårligt helbred, psykisk sygdom, misbrug, overgreb og konflikter i hjemmet, disse forhold kan i høj grad være med til at øge risikoen for, at børn og unge oplever mistrivsel og udvikler problemer der kan skade deres udvikling.

I udsatte familier kan forældrene have utilstrækkelige forældrekompetencer og mangel på gode sociale relationer. Udsathed for en familie har ofte belastninger og hvor de hver især udgør en risikofaktor. En ophobning af disse risikofaktorer øger sandsynligheden for at en familie reelt bliver dysfunktionel med risiko for at det hele bryder sammen med alvorlige følger for børnene (Jørgensen 2017:295). Som risikofaktorer i familien kan følgende nævnes: svækket forældreevne, forældrenes misbrug, ustabile familiestrukturer, vold i familien, fattigdom, social isolering, forældrenes arbejdsløshed eller sporadiske ansættelser (Socialstyrelsen 2020:8). I udsatte familier har forældrene typisk utilstrækkelige forældrekompetencer, udfordringer med at strukturere en hverdag hensigtsmæssigt i forhold til børnenes behov, herunder at etablere rutiner med at komme op om morgenen, at putte børnene eller sikre næringsrige madpakker og understøtte skolegang, økonomiske udfordringer og vanskeligheder med at lægge og følge budgetter, lav mentaliseringsevne og vanskeligheder med at tilsidesætte egne behov til fordel for børnenes, større personlige udfordringer som fx psykiske lidelser, misbrug og temperamentsproblemer (Socialstyrelsen 2020:8).

På tabel 4 vises antal og andel af økonomisk udsatte voksne fordelt efter familietype og antal hjemmeboende børn i Grønland. Økonomisk udsathed defineres af Grønlands Statistik som situationen, 1) hvor man i en tre årig periode har haft en ækvivaleret disponibel indkomst på under 50% af medianindkomsten, 2) ikke selv er studerende eller i familie men en, der studerede på en kompetencegivende uddannelse over folkeskoleniveau og 3) ikke har adresse på et alderdomshjem, plejehjem eller en handicapinstitution.

Tabel 4 Økonomisk udsatte 2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Antal					
Enlig uden børn	830	904	923	908	977
Enlig med 1 barn	116	122	133	136	152
Enlig med mere end et barn	54	70	61	60	72
Par uden børn	22	30	47	61	52
Par med 1 barn	17	36	38	37	27
Par med mere end et barn	48	45	60	70	81
I alt	1.087	1.207	1.262	1.272	1.361
Andel (%)					
Enlig uden børn	7	7	7	7	8
Enlig med 1 barn	8	8	9	9	9
Enlig med mere end et barn	6	8	7	6	8
Par uden børn	0	0	1	1	1
Par med 1 barn	0	1	1	1	1
Par med mere end et barn	1	1	1	1	2
I alt	3	4	4	4	4

Kilde: <https://bank.stat.gl/SODOU04>

Tabel 4: Kilde: Grønlands Statistik, De økonomisk udsatte 2020

Tallene viser at antallet af økonomisk udsatte i Grønland har været stigende i årene 2016-2020 også antallet af økonomisk udsatte familier med børn er stigende, hvor der er flest enlige med 1 barn.

Tabel 5 er en oversigt over antal og andel af økonomisk udsatte børn og unge fordelt efter familietype.

Tabel 5 Økonomisk udsatte børn og unge

	2016	2017	2018	2019	2020
Antal					
Enlig	273	327	320	309	371
Par	89	109	137	130	143
I alt	362	436	457	439	514
Andel (%)					
Enlig	7	8	8	8	9
Par	1	1	2	2	2
I alt	3	4	4	4	4

Kilde: <https://bank.stat.gl/SODOU03>

Tabel 5: Kilde: Grønlands Statistik, De økonomisk udsatte 2020

Som det fremgår af tabel 5, kan en større andel af børn og unge, der er i familie med enlige voksne, betegnes som økonomisk udsatte sammenlignet med børn, der er i familie med voksne i par.

Den økonomiske udsathed eller udsathed generelt kan for forældre medføre, at de ikke magter, at tage sig tilstrækkeligt af deres børn. Dette kan medføre, at familien skal have hjælp at det offentlige hvor der her er tale om modtagelse af en social foranstaltning. Hjælpen kan være i form af en såkaldt “forebyggende foranstaltning” som for eksempel aflastning, familiekursus, familierådslagning, støtte-og kontaktperson. Eller foranstaltningen kan være en skærpet støtteforanstaltning som er en anbringelse udenfor hjemmet.

I flere af de nationale indsatser det, at man skal fokusere på at styrke forældrenes udvikling og forældrekompetence til gavn for barnet, dog er det blevet konstateret at lovgivningen indenfor børneområdet og velfærdsområdet ikke trækker i samme retning. Konkret nævnes der udfordringer med at enlige i ydelsessystemet kan modtage så meget hjælp, at det reelt for dem ikke kan betale sig at arbejde. Dette kolliderer med arbejdet på børneområdet, da dette ikke motiverer de enlige forældre til at komme på arbejdsmarkedet (Socialstyrelsen 2017: 20). Det at have et arbejde bidrager til en større økonomisk sikkerhed for den enkelte familie, så det er også positivt for det enkelte barn at vokse op med forældre, der har en stabil tilknytning til arbejdsmarkedet. Forældre er vigtige rollemodeller og det er en vigtig læring for børn, at arbejde er en naturlig del af tilværelsen. Arbejdsløshed blandt forældrene og særligt arbejdsløshed i en længere periode kan have uønskede konsekvenser både for den arbejdsløse og resten af familien. For forældre kan det være en stor belastning da man bliver marginaliseret fra arbejdsmarkedet og lever med økonomisk usikkerhed. Arbejdsløsheden påvirker også børnene negativt hvor dette kan have en indflydelse på børns ambitionsniveau og selvværdsfølelse (Christoffersen 2003).

6.1 Opsamling

Den økonomiske udsathed i Grønland har i årene 2016-2020 været stigende også hos børnefamilier, specielt hos enlige med 1 barn har den været særligt stigende. At tallet er stigende, er bekymrende, da den økonomiske udsathed kan medføre at forældrene ikke kan magte at tage sig tilstrækkeligt af deres børn og som i værste konsekvens kan medføre at børn må anbringes udenfor hjemmet.

7. Udvikling indenfor anbragte børn området

Iflg. kommunernes opgørelser boede der i efteråret 2020 767 0-23 årige grønlandske børn og unge hos andre end deres forældre, af disse boede 317 i døgninstitutioner og 366 var anbragt i plejefamilie af kommunerne og 84 boede hos andre end deres forældre på baggrund af en aftale, som forældrene selv havde indgået med plejeforældrene i et privat arrangeret familiepleje (Det Nationale Forsknings-og Analysecenter for velfærd 2021:6). I 2020 var der 22 døgninstitutioner for børn og unge med ca.325 pladser (Naalakkersuisut, Departement for Børn, Unge, Familier og Justitsområdet 2021:21).

I forhold til Danmark er børn der bliver anbragt på døgninstitution yngre når de anbringes og de bor også i længere tid og er typisk anbragt indtil det fylder 18 år. Hvor

årsagen til dette af de kommunale fagfolk forklares med, at der ikke er indsatser ellers ressourcer til at arbejde med forældre om at løse de bagvedliggende årsager til mistrivsel i hjemmet. Det kan også være svært for barnet at opretholde en relation til sine forældre under anbringelserne på grund af de geografiske afstande og de store rejseomkostninger (Social og Indenrigsministeriet, Justitsministeriet, Naalakkersuisut 2020:26).

I perioden 2018 til 2020 er der sket en stigning i antal anbragte børn i alderen 0-17 år i plejefamilie hvilket nedenstående tabel viser

Tabel 6 Børn i alderen 0-17 år anbragt i almindelig plejefamilie, 2018-2020

	2018	2019	2020
Antal helårspersoner	329	333	350
Antal helårspersoner i %	2,4	2,4	2,5
Antal børn,0-17	13.832	13.838	13.777

Tabel 6: Kilde: Økonomisk Redegørelse 2021

Tabellen viser at antallet af anbragte børn i plejefamilier fra været stigende i perioden 2018-2020. I 2018 boede 2,4% af børn mellem 0-17 år hos en plejefamilie og i 2020 var tallet steget til 2,5%.

Tabel 7 Børn i alderen 0-23 år anbragt på døgninstitutioner, 2018-2019

	2018	2019
Antal børn og unge på selvstyrets døgninstitution pr.1.december	177(0,7)	188(1,0)
Antal børn og unge på selvejende døgninstitutioner forår 2019		Ca.130 (0,7)
Antal børn og unge på kommunale døgninstitutioner		Ca.25 (0,01)
Antal børn og unge, 0-23	18.765	18.635

Tabel 7: Kilde: Økonomisk Redegørelse 2021

Tallene viser med tydelighed at antallet af anbragte børn på døgninstitutioner også er stigende. I 2018 var der 177 børn der var på selvstyrets døgninstitutioner og i 2019 var denne steget til 188.

7.1 Opsamling

Antallet af anbragte børn har i Grønland været stigende i årene 2018-2020 hvor kommunernes opgørelser viser at der i efteråret 2020 var 767 børn i alderen 0-23 år der var anbragt udenfor hjemmet, og hvor hovedparten var anbragt i plejefamilier.

Der er dog ikke entydige tal der angiver antallet af anbragte børn, da forskellige kilder kan fremkomme med forskellige tal på antallet af anbragte børn.

I næste kapitel vil lovgivningen indenfor børneområdet blive præsenteret, derudover vil FN's konvention om barnets rettigheder beskrives.

8. Lovgivning indenfor børneområdet

Den gældende lovgivning indenfor børneområdet er børnestøtteloven som blev vedtaget i 2017. Børnestøtteloven sætter rammerne for kommunernes forpligtelser overfor børn. Kommunerne har ansvaret for at yde den direkte velfærd til børnene og børnestøttelovens §1 siger at lovens skal "anvendes til at beskytte og yde støtte til børn og unge, med særligt sigte på børn, der er socialt udsatte eller har særlige behov".

Børnestøtteloven er en opstramning af den tidligere Landstingsforordning nr.1 af 15.april 2003 om hjælp til børn og unge hvor der f.eks. bruges formuleringer som "i videst mulig omfang" hvor det her op til enkelte sagsbehandlere at fortolke. En anden forskel der er i forhold til anbringelse af børn udenfor hjemmet, er at 2003 lovgivningen siger at man i sagsbehandlingen "*kan beslutte*" at anbringe et barn udenfor hjemmet når der er en åbenbar risiko for at et barns sundhed eller udvikling lider alvorlig skade hvor 2017 lovgivningen siger at man "*skal*" træffe afgørelse om, at tilbyde anbringelse udenfor hjemmet. I forhold til forældrene siger 2003 lovgivningen, at man kan beslutte at tilbyde en personlig rådgiver, som skal bistå barnet og dennes familie med råd og vejledning ved personlig kontakt, hvor 2017 lovgivningen siger, at man kan træffe afgørelse om praktisk, pædagogisk, psykologisk, socialfaglig eller anden støtte i hjemmet.

2003 lovgivningen er også en opstramning af 1992 lovgivningen, hvor de nye elementer bl.a. var skærpelse af kommunernes pligt til at udarbejde handleplaner for tiltag i hjemmet, på daværende tidspunkt var det nemlig almindelig praksis, at der kun blev udarbejdet handleplaner i ganske få tilfælde. I henhold til børnestøtteloven skal der i dag udarbejdes handleplaner inden der træffes afgørelse om foranstaltninger til et barn (Styrelsen for forebyggelse og Sociale Forhold 2020:51). Dertil skulle der etableres et nært samarbejde mellem de forskellige instanser, da et struktureret samarbejde vil bane vej for en mere koordineret sagsbehandling⁴. Den tidligere lovgivning fra 1992 på børneområdet Landstingsforordning nr.9 af 30.oktober 1992 om hjælp til børn og unge, havde et fokus på familiens samlede behov, hvor 2003 lovgivningen mere havde fokus

---

⁴ Betænkning til Forslag til Landstingsforordning om hjælp til børn og unge

på behovsprincippet, hvor det var barnets/unges behov der blev afgørende for hvilke hjælpeforanstaltninger der skulle sættes i værk⁵. Her kan man se at den sproglige stramning formentlig ses som et politisk og samfundsmæssigt ønske om at give børnene en stemme hvor man tager deres holdninger, meninger og ønsker alvorligt.

I henhold til børnestøtteloven skal der i dag udarbejdes handleplaner inden der træffes afgørelse om foranstaltninger til et barn (Styrelsen for forebyggelse og Sociale Forhold 2020:51). Der skal i handleplanen sættes en klar retning for den indsats, der skal løse de problemer, der er afdækket i den socialfaglige undersøgelse og hvor valget af indsats skal understøtte udvikling og trivsel hos barnet og eventuelt i familien. Handleplanen skal indeholde konkrete mål for, hvordan barnet kan komme i trivsel. Målene for den valgte indsats skal være klare og målbare og så vidt muligt skal disse være udarbejdet i samarbejde med barnet og familien. Den socialfaglige undersøgelse har til formål at afdække et barns situation, så der kan vælges relevante indsatser til at støtte barnet, så barnet kan bringes tilbage i trivsel igen. Når en kommune har modtaget en underretning, og når det antages, at et barn har behov for særlig støtte, skal der udarbejdes en socialfaglig undersøgelse.

I forbindelse med vedtagelsen af børnestøtteloven blev Socialstyrelsen oprettet i 2017. Socialstyrelsen fik til opgave at assistere kommunerne i deres arbejde og skulle derudover også stå for driften af mange af socialområdet centrale funktioner. Selvom der er kommet ny lovgivning på børneområdet og Socialstyrelsen er blevet oprettet kan man dog også konstatere, at der fortsat er mange udfordringer. Kommunerne har i mange tilfælde ikke de nødvendige ressourcer og kompetencer til at løfte de opgaver som loven foreskriver. Konsekvensen ved dette er at der er risiko for at børn og mangler den støtte og hjælp som de i henhold til børnestøtteloven er berettiget til.

8.1 FN's konvention om barnets rettigheder

FN's konvention om barnets rettigheder, der også er kendt som Børnekonventionen fra 1989 er gældende i Grønland hvor den blev ratificeret i 1993. At Grønland har ratificeret Børnekonventionen betyder at Grønland er forpligtet til at leve op til konventionen og efterleve dens artikler. Børnekonventionen indeholder regler der slår fast, at alle børn i verden har de samme rettigheder og reglerne i børnekonventionen handler om børns rettigheder. Børnekonventionen består af 54 regler og disse hedder: 54 artikler, så børnekonventionen består af 54 artikler.

Man kan dele de 54 artikler op i 4 grupper af rettigheder:

- Børns ret til overlevelse og udvikling: Retten til det mest grundlæggende, som mad, tøj, lægehjælp, skolegang og tryghed
- Børns ret til udvikling: Retten til skolegang, leg fritid og information

---

⁵ Bemærkninger til forslag om Landstingsforordning om hjælp til børn og unge

- Børns ret til beskyttelse: Retten til at blive beskyttet mod vold, misbrug, udnyttelse, krig og diskrimination
- Børns ret til medbestemmelse: Retten til selv at være med til at bestemme over det, der angår en selv, til at sige sin mening og til at være med i foreninger

Børnestøtteloven indeholder til dels en vis implementering af artiklerne, om medbestemmelse siger børnestøttelovens §2 stk.2 at: "I alle forhold vedrørende barnet skal der tages hensyn til barnets egne synspunkter med behørig hensyntagen til barnets alder og modenhed". Dette ligger op til artikel 12 pkt. 1 i Børnekonventionen, der siger at barnet har ret til at give udtryk for en mening og krav på, at denne mening respekteres i overensstemmelse med barnets alder og modenhed.

8.2 Opsamling

Den gældende lovgivning indenfor børneområdet er børnestøtteloven og er fra 2017. Denne lov sætter rammerne for kommunernes forpligtelse overfor børn, hvor det er kommunerne der har et ansvar for at yde den direkte velfærd til børnene. Loven skal anvendes til at beskytte og yde støtte til børn og unge, særligt de socialt udsatte børn. Børnestøtteloven indeholder en vis implementering af FN's konvention om barnets rettigheder, særligt artiklerne om medbestemmelse er indarbejdet i loven.

I næste kapitel vil de nationale indsatser og handlingsplaner blive præsenteret for at belyse indholdet og formålet med disse.

9. Nationale indsatser og handlingsplaner på børneområdet

I dette kapitel vil de igangsatte og planlagte nationale indsatser og handlingsplaner indenfor børneområdet blive beskrevet.

Der er i Grønland mange aktører der arbejder med indsatser for udsatte børn og unge. Igennem de seneste år er der igangsat adskillige sociale indsatser. I 2019 lavede Socialt Udviklingscenter på foranledning af Mary Fonden⁶ en kortlægning af de sociale indsatser i Grønland, kortlægning blev kaldt for Det Sociale Landkort. Kortlægningen viste at der i perioden 2014-2019 var igangsat 60 sociale indsatser af 17 civilsamfundsorganisationer⁷. 40% af disse indsatser har børn-og unge som primær målgruppe, mens 60 % havde personer rundt om børn og unge som primærgruppe. Personer rundt om barnet kan være primære omsorgspersoner som forældre, plejeforældre eller værger, fagpersoner (ufaglærte og faglærte) i institutioner, klubber sundhedsplejen samt frivillige (Socialt Udviklingscenter 2019). 18 af de 60 indsatser havde faglig kompetenceudvikling af fagpersoner, plejeforældre eller frivillige som den primære projektaktivitet. 17 ud af de 60 havde vidensgenerering og fortalervirksomhed

⁶ Mary Fonden er en fond, der har til formål at yde bistand til formål at forebygge og afhjælpe social isolation. Fondens formand er Kronprinsesse Mary.

⁷ En civilsamfundsorganisation er f.eks. Foreningen Grønlandske Børn, MIO, UNICEF, Red Barnet Grønland, Kalaallit Røde Korsiat mm. Disse arbejder med sociale indsatser for børn og unge

som primær projektaktivitet, mens 15 af de 60 projekter havde personlig støtte og kompetenceudvikling til forældre, børn og unge som den primære projektaktivitet.

Der er i Grønland generelt en stor handletrang i forhold til at gøre noget ved problemerne for udsatte børn og unge, og mange aktører igangsætter projekter på forskellige niveauer i alt fra opkvalificeringskurser for fagpersoner til sociale aktiviteter. Der lægges et stort arbejde i at skabe en positiv udvikling for børn og unge, dog mangles der en systematisk og kvalificeret viden om hvordan disse man tiltag og indsatser virker og hvilke elementer der er særligt perspektivrige og hvilke der ikke virker efter hensigten (Socialt Udviklingscenter 2019:16). Hvor dette udtrykkes således at en repræsentant fra en styrelse:

“Der sættes mange forskellige nye ting i gang, og ofte bliver det ikke målt på , om de virker. Der har fx været igangsat projekter i Qaanaaq og Tasiilaq, men hvis vi kigger på antallet af omsorgssvigtede børn, alkoholproblemer i hjemmet mv., så har tallene næsten ikke ændret sig. Der er ikke blevet målt på, hvad der virker. Det ville derfor være gavnligt at træde et skridt tilbage og sige, at det måske ikke var ti nye projekter, der skulle sættes i gang. Måske skulle vi snarere vælge en anden tilgang og gå i dialog med lokalsamfundet om, hvad de har brug for.” (Socialt Udviklingscenter 2019:16).

9.1 Selvstyre og statsligt igangsatte initiativer, handlingsplaner, politikker og strategier

I dette afsnit vil de forskellige initiativer der er initieret af Selvstyret og den danske stat indenfor børn- og unge området blive beskrevet. Selvstyret og den danske stat har igangsat følgende initiativer og strategier i de senere år. Her er en oversigt og beskrivelse af nogle af de igangsatte initiativer og strategier i perioden 2014-2019 indenfor børn og ungeområdet.

Akut hjælp til udsatte børn og unge i Grønland:

Naalakkersuisut har i 2019 anmodet den danske stat om et styrket samarbejde vedrørende udsatte børn og unge. Folketinget afsatte i sept.2019 5,3 mio.kr. til akut hjælp til udsatte børn og unge i Grønland. Naalakkersuisut ønskede på daværende tidspunkt at bruge de afsatte midler til at påbegynde et pilotinitiativ der bestod af et akutteam af fagpersonale, der kunne hjælpe Kommuneqarfik Sermersooq med sagsbehandlingen og behandling i bl.a. Tasiilaq. Derudover ville man bruge midlerne til en gennemførelse af en analyse af plejefamilie området i Grønland og til en udvidelse af behandlingsindsatsen til børn-og unge som har været ofre for seksuelle overgreb.

Plan for tilbud til børn og unge, der har problemer med rusmidler- og pengespil

Departement for Sundhed har udarbejdet en plan for tilbud målrettet børn og unge der har problemer med rusmidler- og pengespil. Denne plan blev udarbejdet af en kommission. Her fremkom der forslag til fremtidige behandlingstilbud og indsatser for børn og unge. Planen fremkom også med at der var et behov for forebyggende indsatser og indsatser der bygger bro fra de unges dagligdag til behandlingstilbuddet. Derudover fremkom planen med at der var et behov for tilbud til børn, der er vokset op i et hjem med rusmiddelproblemer, og et undervisningstilbud til forældre med børn eller unge, der har problemer med afhængighed. Kommissionen fremkom med en 3-årig implementeringsplan for de nævnte indsatser under Allorfik.

I Det Sociale Landkort har man anført, at der har fra Selvstyrets side har været stor opmærksomhed på kompleksiteten i de sociale samfundsudfordringer og behovet for at samarbejde på tværs af aktører for at løse dette (Socialt Udviklingscenter 2019). Man skriver videre at de største udfordringer blandt børn og unge i Grønland er overgreb, omsorgssvigt og mistrivsel. Derudover nævnes også andre sammenhængende problematikker såsom misbrugsproblematik som en medvirkende årsag til, at børn vokser op uden trygge rammer, omsorg og mad på bordet. Behovet for at opøve en manglende forældrekompetence i et arbejde med hele familien og at man skal turde tale om og erkende problemerne istedet for at pege på hurtige og nemme løsninger. Da misbrug er så udbredt, har mange børn og familier det også tæt inde på livet.

I forhold til de forskellige indsatser der er indenfor børn- og ungeområdet, er der enighed om at samarbejde på tværs af alle instanser det være sig i Selvstyrets departementer og styrelser, kommuner, civilsamfundsorganisationer og fonde vil være en fordel. Da man med samarbejde kan nå meget mere.

National handlingsplan mod forældres omsorgssvigt af børn 2020-2030

I november 2019 offentliggjorde Naalakkersuisut National handlingsplan mod forældres omsorgssvigt af børn 2020-2023. Handlingsplanen udgør det strategiske fundament for arbejdet med udsatte familier i hele Grønland og har til formål at sikre, at børn vokser op i familier med omsorg og trygge rammer. Handlingsplanen sætter en ny langsigtet fælles retning for arbejdet med børn og deres familier. I handlingsplanen bliver der givet en række bud på initiativer, som kan gøre en positiv forskel for udsatte børn og deres familier. Daværende Naalakkersuisoq Martha Abelsen siger om handlingsplanen at:

“Handlingsplanens sigte er derfor at styrke børn og voksne til livets betingelser, ved at lave en handlingsplan, der er langt bredere og mere universelt funderet end tidligere strategier på området.” (Naalakkersuisut, Departement for Sociale Anliggender og Justitsområdet 2019:7).

Handlingsplanen indeholder 32 initiativer og hvor udgangspunktet er en forebyggende og helhedsorienteret tilgang, hvor formålet er at alle skal være med til at løfte og at indsatserne skal gennemføres på tværs af de forskellige sektorer. Initiativerne er overordnet opdelt efter følgende 5 temaer:

- Det nære og forebyggende børne-og familieområde
- Øget trivsel og flere tilbud
- Det tværfaglige samarbejde skal styrkes
- Digitalisering, viden og evaluering
- Kompetenceudvikling, efter/-videreuddannelse og fastholdelse af medarbejdere

Disse initiativer bygger på en forudsætning om et velfungerende tværfagligt samarbejde og hvor der løbende vil være en dialog og inddragelse af alle børne-og familieområdets aktører (Naalakkersuisut, Departement for Sociale Anliggender og Justitsområdet 2019:9).

Handlingsplanens fokus har været at forbedre de forebyggende indsatser, således at færre børn skal vokse op med omsorgssvigt og at der skal sikres en effektiv og rettidig støtte når der sker omsorgssvigt.

Det daværende Departement for Sociale Anliggender og Justitsområdet afholdte i foråret 2018 workshops i kommunerne og en national konference, hvor fagpersoner har givet deres input til handlingsplanens indhold. Efterfølgende har der været dialog med fagpersoner i blandt andet kommunerne om mulighederne for en konkret implementering af handlingsplanens initiativer (Naalakkersuisut, Departement for Sociale Anliggender og Justitsområdet 2019).

Man har i handlingsplanen anført at:

“Det er vigtigt at understrege, at input fra fagpersoner udgør fundamentet og et centralt udgangspunkt for handlingsplanens initiativer. Det er i sidste ende kommunernes medarbejdere, familierne selv, NGO’erne og Selvstyret, der skal løfte opgaven med at nedbringe omsorgssvigt” (Naalakkersuisut, Departement for Sociale Anliggender og Justitsområdet 2019:12).

Det er værd at bemærke, at man ved udarbejdelsen af handlingsplanen initiativer ikke har inddraget forældre og børn fra de udsatte familier til at give deres input. Da Departement for Sociale Anliggender og Justitsområdet udelukkende har inddraget fagpersoner og de fem kommuner ved udarbejdelsen af handlingsplanen og dennes initiativer. Udover disse har man indhentet viden og erfaringer fra fagpersoner fra NGO’er, uddannelsessystemet, sundhedsvæsenet, politiet, Majoriaq og Allorfik.

Naalakkersuisuts familiepolitik 2020-2030

Naalakkersuisuts familiepolitik der sætter den overordnede retning for arbejdet med børn og deres familier blev offentliggjort i september 2020.

Naalakkersuisuts mål er således anført i Naalakkersuisuts familiepolitik "Naalakkersuisut vil sikre større trivsel blandt landets familier for dermed at mindske omfanget af omsorgssvigt" (Naalakkersuisut, Departement for Sociale Anliggender og Justitsområdet 2020:7).

Naalakkersuisuts familiepolitik har følgende overordnede fokusområder:

- Styrke familieindsatsen i barnets første år
- Sikre at folkeskolen og førskoleområdet bidrager til en styrkelse af familierne
- Sikre barnets ret til at kende og blive passet af sine forældre eller primære omsorgsgivere
- Øge fokus på forebyggelse og tværfaglighed i arbejdet med familien
- Sikre at rådgivnings- og behandlingstilbud er målrettet hele familien
- Fokuserer på stabil økonomi og trygge fysiske rammer for børnefamilier (Naalakkersuisut, Departement for Sociale Anliggender og Justitsområdet 2020:7)

Disse overordnede fokusområder skal ifølge Naalakkersuisut tegne retning for alle tiltag og indsatser, der påvirker børne- og familielivet. Intentionen fra Naalakkersuisuts side er at man ved arbejdet med fokusområderne vil bidrage til at skabe velfungerende familier der trives og hvor disse vil bidrage til at give familien tryghed, tillid, kærlighed og tilhørsforhold. Disse er vigtige milepæle for familier så man på den måde kan mindske omsorgssvigt af børn, som er en af samfundets største udfordringer, da der er mange forældre og familier der ikke kan drage den fornødne omsorg for deres børn (Naalakkersuisut, Departement for Sociale Anliggender og Justitsområdet 2020:9).

Naalakkersuisut mener, at en styrkelse af familierne skal bidrage til at nedbringe omfanget af omsorgssvigt. Endvidere mener man at en styrkelse af familielivet også vil gavne samfundet som helhed, familierne og det enkelte barn og at man ved udvikling af politik, strategier og handleplaner vil anerkende betydningen af familien og tage udgangspunkt i alle familiens medlemmer og ser familien som en helhed. I Naalakkersuisuts familiepolitik nævnes også, at "Familier skal opleve, at der er en samlet og sammenhængende offentlig sektor, der både varetager forebyggelse og behandling." (Naalakkersuisut, Departement for Sociale Anliggender og Justitsområdet 2020:15).

I følge Naalakkersuisut tager familiepolitikken udgangspunkt i et af FN's børnekonventions artikel om barnets ret til at kende og blive passet af sine forældre. For at sikre denne rettighed vil Naalakkersuisut sikre en passende støtte og hjælp til alle forældre, så de bedst muligt kan varetage deres ansvar som forældre og omsorgsgivere.

Når børn bliver nødsaget til at blive anbragt udenfor hjemmet enten i plejefamilie eller i en døgninstitution, vil man sikre at disse børn sikres trygge og udviklende rammer, og for forældrenes vedkommende er det hensigten at disse sikres en god og konstruktiv relation til deres barn. Endvidere vil man have fokus på forældreevner og sikre en helhedsorienteret indsats, da barnet på sigt skal hjembringes til sine forældre. Derfor mener Naalakkersuisut at der under et barns anbringelse skal være fokus på at udvikle forældrekompetenceevnerne, så en fremtidig hjemgivelse kan blive en succes både for barnet og forældrene. For Naalakkersuisut er det væsensligt at der under et barns anbringelse skal være fokus på støtte og eventuel behandling til forældre og et fokus på at bibeholde en konstruktiv kontakt mellem barnet og forældrene. Da barnet i følge FN's børnekonvention når denne er adskilt fra den ene eller begge forældre, har ret til at opretholde en personlig og direkte kontakt med begge forældre og andre relevante familiemedlemmer. Dette kan ske ved at forældre, søskende og bedsteforældre bliver inddraget i hverdagen, hvor det er muligt, eller at barnet sammen med sin familie holder ferie, hvis det er til barnets bedste.

I forhold til inddragelse siger familiepolitikken at:

“Vi skal inddrage barnet, når der træffes afgørelser i socialsager, der vedrører barnet. Det er vigtigt, at støtte barnet i at udtrykke sin mening og at barnets perspektiv bliver inkluderet i sagsbehandlingen. Det er eksempelvis vigtigt, at barnet inddrages i beslutningen om, hvordan kontakten med forældrene skal opretholdes.” (Naalakkersuisut, Departement for Sociale Anliggender og Justitsområdet 2020:41)

Grønlandsk-Dansk tværgående arbejde for en styrket indsats for udsatte børn og unge i Grønland

Naalakkersuisut anmodede i sommeren 2019 den danske stat om hjælp til at styrke indsatsen for udsatte børn og unge i Grønland. Med udgangspunkt denne anmodning blev Naalakkersuisut og den danske regering i oktober 2019 enige om at styrke samarbejdet om indsatsen for udsatte børn og unge i Grønland. Formanden for Naalakkersuisut og den danske Statsminister aftalte i juli 2019, at der skulle nedsættes en grønlandsk-dansk tværgående arbejdsgruppe. Denne arbejdsgruppe skulle komme med løsningsforslag til at styrke indsatsen over for udsatte børn og unge i Grønland. Dette tværgående samarbejde er udmøntet i initiativet ”Grønlandsk-dansk tværgående arbejde for en styrket indsats for udsatte børn og unge i Grønland” som skal gennemføres i perioden 2020-2023. I forbindelse med arbejdsgruppens arbejde har man rejst rundt for at indhente erfaringer og input fra alle 5 kommuner, ved møder med direktører, sagsbehandlere og andre social- og sundhedsfaglige medarbejdere og ved besøg på døgninstitutioner, familiecentre, daginstitutioner, skoler, krisecentre og Majoriaq. Derudover har arbejdsgruppen indhentet viden fra fagpersoner på uddannelses- og sundhedsområdet, MIO, Grønlands Politi og kriminalforsorgen. Den danske stat har bevilliget 80 mio.kr til det tværgående arbejde (Social og Indenrigsministeriet, Justitsministeriet, Naalakkersuisut 2020:8).

Naalakkersuisoq for Sociale Anliggender, Familie og Justitsområdet Martha Abelsen og social- og indenrigsminister Astrid Krag offentliggjorde i august 2020 anbefalingerne til det grønlandsk-danske tværgående arbejde for en styrket indsats for udsatte børn og unge i Grønland. Arbejdsgruppen anbefalede 16 målrettede initiativer, "som tilsammen skal bidrage til en større trivsel og en sundere udvikling for udsatte børn og unge i Grønland og sikre, at barnets tarv altid sættes først" (Social og Indenrigsministeriet, Justitsministeriet, Naalakkersuisut 2020:10).

De 16 målrettede initiativer skal samlet set:

- "Opprioritere den tidlige indsats og forebyggelse, så tegn på mistrivsel, omsorgssvigt og overgreb forebygges og opdages så tidligt som muligt.
- Styrke den kommunale sagsbehandling markant på børne- og ungeområdet, så myndighederne kan handle på en underretning langt hurtigere end i dag.
- Udvide behandlingstilbuddene, så flere udsatte børn og unge får den hjælp, de har brug for både i byer og bygder.
- Øge retssikkerheden for børn og unge, som har været ofre for seksuelle overgreb" (Social og Indenrigsministeriet, Justitsministeriet, Naalakkersuisut 2020:10).

For løbende at kunne følge op på de igangsatte initiativer vil man følge udviklingen på følgende kriterier

- Udviklingen i antal underretninger
- Status på antal af ubehandlede sager for udsatte børn og unge i kommunernes forvaltninger
- Adgang til behandling for børn og unge, der har været udsat for seksuelle krænkelser

Endvidere blev opfølgningen suppleret med 3 indikatorer for børn og unges trivsel, disse indikatorer anses for at være nogle af de vigtigste målbare parametre på udviklingen af forhold, der har betydning for trivsel blandt udsatte børn og unge. De 3 indikatorer er:

- Antallet af anmeldelser om vold, husspektakler og seksuelle overgreb/krænkelser
- Udviklingen i antal anbringelser
- Selvmordsraten blandt børn og unge (Social og Indenrigsministeriet, Justitsministeriet, Naalakkersuisut 2020:46).

9.2 Opsamling

Der er siden 2014 og til i dag igangsat utallige initiativer af mange forskellige aktører indenfor børne- og ungeområdet. Indsatser sker både på myndighedernes foranledning eller på foranledning af forskellige civilsamfundsorganisationer. Der opererer mange civilsamfundsorganisationer i Grønland som f.eks. Red Barnet, Foreningen Grønlandsk børn mv. For at opnå den ønskede effekt som f.eks. nedbringelse af omsorgssvigt mangler der på nuværende tidspunkt effektmålinger af de gennemførte eller

igangværende indsats og der mangler en dialog med lokalsamfundet om hvad de har brug for i deres respektive byer eller bygder.

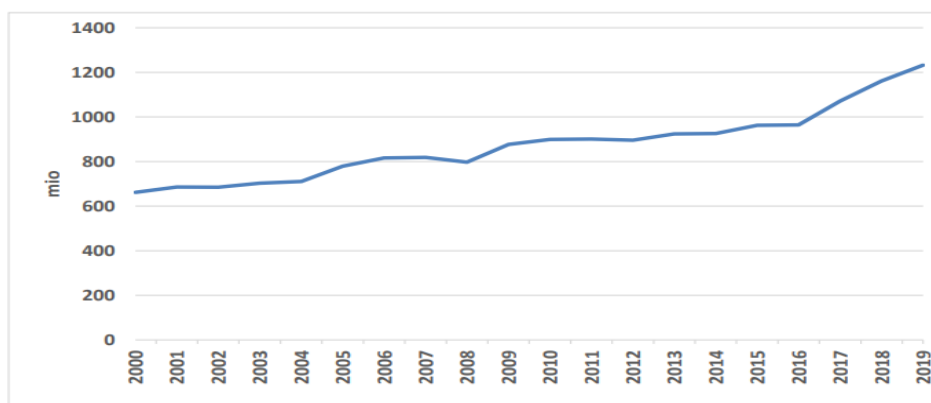
I næste kapitel vil de økonomiske aspekter vedr. børneområdet blive fremlagt, hvor de offentlige udgifter vil blive fremvist.

10. De økonomiske aspekter indenfor børn- og ungeområdet

Der redegøres i dette kapitel for økonomi og nøgletal på børn- og familieområdet for at belyse udviklingen indenfor området.

På figur 1 kan man se at de offentlige udgifter til børn og familier siden 2000 er steget gradvist. I 2000 var udgifterne på lidt over 600 mio.kr. og i 2019 var tallet steget til over 1,2 mia. kr.

Figur 1 Offentlige udgifter til familier og børn (2020 priser)

Kilde:Naalakkersuisut, Økonomisk Redegørelse 2021

De offentlige udgifter til familier og børn er udgifter til social beskyttelse i form af kontante ydelser og ydelser i naturalier⁸ til familier med børn. Heriblandt: barselsdagpenge, børnepenge, underholdsbidrag. Det inkluderer også udgifter til sociale institutioner, eksempelvis fx. dagpleje, børnehaver, børnehjem, plejefamilier mv. Figuren viser at udgifterne er blevet fordoblet over årene. Heriblandt bliver der brugt adskillige 100 mio.kr. på anbringelse af børn udenfor hjemmet (Naalakkersuisut 2021A). Udgifter til sagsbehandling og andre administrative udgifter er ikke medtaget i figuren.

⁸ Naturalieydelse er ydelse som gives i form af konkrete ting, fx fødevarer

Tabel 8 Finanslov 2018-2022 afsatte midler til børneområdet

	2018	2019	2020	2021	2022
Konto 30.10.45 Særlig indsats på børn- og ungeområdet (1.000 kr.)	18,9	18,4	10,1	10,1	10,2

Tabel 8 Kilde: Finanslov for 2018,2019,2020,2021,2022

Tabel 8 viser at Selvstyrets udgifter til børneområdet i årene 2018-2019 har været på samme niveau og i årene 2020-2021 og i finanslovsforslaget for 2022 har udgifterne til den særlige indsats på børn og ungeområdet ligget på samme niveau også. Det er Socialstyrelsen der fastsætter nærmere retningslinjer for særlige indsatser på børn-og ungeområdet. De midler der afsættes på denne konto anvendes primært til dækning af lønomkostninger til de kommunalt ansatte plejefamiliekonsulenter, hvor kommunerne kan søge om dækning af 50% af driftsudgifterne til plejefamiliekonsulenter, hvis arbejdet er rettet mod at sikre en forbedret sagsbehandling på familieplejeområdet. Derudover kan midlerne i denne konto anvendes til udarbejdelse af pjecer, bøger og til seminarer for at styrke plejefamilieområdet (Naalakkersuisut Finanslov 2022:309).

På tabel 9 kan man se kommunernes samlede udgifter til børneområdet. Udgifter til børneområdet, omfatter støtteforanstaltninger i henhold til børnestøtteloven.

Man kan se udgifterne i de nævnte kommuner har været stigende i årene 2018-2022. Kommunerne anfører sammenstemmende i deres bemærkninger til årsrapporterne og budgetterne at udgifterne til området er stigende, da man især på anbringelsesområdet har haft stigende udgifter, da flere børn er blevet anbragt udenfor hjemmet end man havde regnet med.

Tabel 9 Kommunernes udgifter og budgetter indenfor børn og ungeområdet 2018-2022

	2018 (1.000 kr.)	2019 (1.000 kr.)	2020 (1.000 kr.)	Budget 2021 (1.000 kr.)	Budget 2022 (1.000 kr.)
Avannaata Kommunua					
Hjælpeforanstaltninger for børn og unge	65,5	68,3	68,8	67,8	67,3
Kommune Kujalleq					
Hjælpeforanstaltninger for børn og unge	68,5	67,4	66,9	63,7	83,4
Kommuneqarfik Sermersooq					
Børn med særlige behov	293,0	261,2	293,8	302,3	305,8

Tabel 9 Kilde: Kommunernes årsrapporter (2018-2020) og budgetter (2021-2022)

Det at have et barn anbragt i en døgninstitution er en meget bekostelig omkostning for kommunerne, da kommunerne betaler pr. døgn for at have et barn anbragt og priserne svinger meget alt efter hvilken døgninstitution et barn er anbragt i. Den billigste døgninstitution pr. døgn er Tupaarnaq som er en kommunal døgninstitution hvor prisen pr. anbringelsesdøgn er 1.749 kr. og dyreste døgninstitution er B-1443 som også er en kommunal døgninstitution hvor prisen pr. anbringelsesdøgn er 3.977 kr. (Kloppenborg & Pedersen 2020:63). Så det et at have et barn anbragt på B-1443 vil for kommunen koste omkring 119.310 kr. pr.md og 1.431.720 kr.pr.år.

10.1 Opsamling

Afsnittet viser at de offentlige udgifter til børn og ungeområdet har været stigende. De offentlige udgifter er udgifter til social beskyttelse og sociale institutioner. De offentlige udgifter er mere end fordoblet i perioden fra 2000 til 2019. Kommunernes udgifter har ligeledes været stærkt stigende i årene 2018 til 2022 hvor tre kommer som er hhv. Avannaata Kommunia, Kommune Kujalleq og Kommuneqarfik Sermersooq samlet set for budgetåret 2022 har budgetteret med 456,6 mio.kr til hjælpeforanstaltninger på børn og unge området.

Næste kapitel vil med udgangspunkt i de unges fortællinger analysere deres oplevelse af at blive anbragt og det at være anbragt.

11. Analyse af oplevelsen af at blive anbragt og at være anbragt

At tage udgangspunkt i de unges og forældrenes perspektiv for at vise noget om anbringelserne og deres inddragelse, er et forsøg på at give denne gruppe en stemme, da min forskning viser at netop denne gruppe er meget usynlig i den nuværende debat omkring omsorgssvigt og børns vilkår generelt. Der bliver snakket meget om børnene og i samfundet snakkes der meget om, at omsorgssvigten af børnene skal nedbringes, så der bliver færre der bliver anbragt udenfor hjemmet. Udover dette har Naalakkersuisuts familiepolitik 2020-2030 en målsætning om, at forøge forældrenes forældrekompetencer så barnet på sigt kan komme hjem til forældre, der kan være omsorgsgivere for deres børn.

I dette kapitel vil deres de unges fortællinger blive analyseret i en kvalitativ fænomenologiske analyse, som har til formål at forstå de fortællinger som er blevet præsenteret for mig. Analyserne er styret af den indsamlede empiri, hvor dette betyder at jeg har en induktiv tilgang der tager afsæt i interviewene og skal ud fra disse forsøge at finde en sammenhæng, der kan danne baggrund for en generalisering

11.1 5 fænomenologiske fortællinger

De unges fortællinger er udgangspunktet for at forstå hvilken oplevelse det er for dem at blive anbragt og inddraget i deres anbringelse. Derfor vil jeg gerne præsentere dem i form af en kort gengivelse af interviewene. Hver fortælling er en casestudie og casestudierne er resultater i sig selv som kræver en fyldestgørende beskrivelse, da

formålet som beskrevet i metodeafsnittet er at opnå en detaljeret viden om fænomenerne.

Efter de 5 fortællinger kommer der et analyseafsnit der går i dybden med de oplevelser og udsagn der er fremkommet i fortællingerne.

De unge

Martin, 21 år

Martin har været anbragt udenfor hjemmet i 6 år, først hos en plejefamilie og senere kom han på en døgninstitution hvor han boede indtil han blev 19 år. Han har oplevet sagsbehandlingen hos kommunen som meget tilfældig og han føler at tingene sommetider sker fra den ene dag til den anden. Han føler også at han af kommunen blev presset til at flytte ud af døgninstitutionen. Martin har under sin anbringelse ikke været så meget i kontakt med sin sagsbehandler i kommunen og han husker ikke meget om sine kontakter med sine sagsbehandlere. Martin husker ikke så meget om sine handlingsplaner og han er ikke blevet inddraget i udarbejdelsen af disse, der er blevet udarbejdet en handlingsplan for ham, men han har aldrig set den fortæller han.

Alle Martins 5 søskende har været anbragt udenfor hjemmet. Under interviewet fortæller Martin ikke noget om sine forældre, og under interviewet fortæller han, at da han skulle flytte til døgninstitutionen fra sin plejefamilie ellers havde bedt om at komme hjem til sine forældre hvilket han ikke fik lov til af kommunen. Martin har hørt om de nationale indsatser omkring nedbringelse af omsorgssvigt af børn, og han mener at man også skal yde hjælp til forældre når deres børn bliver anbragt, da han mener at såfremt man ikke hjælper forældrene vil børnene have svært ved at komme hjem igen. Martin kom ikke hjem til sine forældre igen efter at han blev anbragt.

Martin bor i dag i egen lejlighed og klarer sig godt, han har et arbejde som han er meget glad for.

Marie 27 år

Marie har været anbragt udenfor hjemmet lige siden hun blev født. Hendes forældre har givet hende til en familie da de ikke selv havde råd til at skulle have hende boende. Sådan som jeg forstår Maries fortælling blev hun givet som et gave barn hvor myndighederne ikke blev indblandet i dette. Hun boede hos denne familie indtil hun var 10 år og hun boede på et skolehjem fra hun var 13 år til hun var 16 år og hun kom i plejefamilie da hun var 16 år. Hun fortæller at hun ellers er kommet hjem til sin mor igen, men hun blev ikke boende ret længe inden de blev fjernet igen, hun fortæller også at hun blev smidt ud af sin mor inden hun blev 18 år. Marie er blevet anbragt flere gange både i plejefamilie og i en døgninstitution, hun har været anbragt så mange gange at hun ikke kan huske dem alle. Marie fortæller at da hun fyldte 18 år var hun på

højskole i Danmark og at hun som hun selv udtrykker det, blev selvstændig fra den dag. At Marie ikke kan huske alle sine anbringelser, kommer frem i hendes fortælling om sine anbringelser hvor hendes fortælling kan virke usammenhængende og der kan være en forvirring i anbringelsernes kronologi. Generelt kan man således sige at børn og unge som er vokset op med megen stress og mange traumer, har en dårligere hukommelse (Kvello 2013:177). Hvilket også er tilfældet for Marie da hun har svært ved at huske kronologien i sine anbringelser.

De er 7 søskende ialt og de har alle været anbragt. Marie kan ikke huske at hun har haft en handleplan. Hun har klaret sig godt i skolen og er nu i gang med en videregående uddannelse, men er lige nu på barsel da hun snart skal føde.

Marie har sommetider følt sig stemplet på forskellige møder og hun føler at politikerne ikke vil høre om deres problemer. Marie udtrykker at selvom man i dag bruger mange penge på børneområdet føler hun ikke at disse indsatser kommer børnene til gavn da hun ikke mener at der er en synlig effekt af disse. Hun mener også at man skal tænke på at inddrage børnene når indsatserne skal planlægges.

Samuel 22 år

Samuel har været anbragt lige siden han blev født og indtil han blev 21 år. Han har både været i plejefamilie og i døgninstitutioner, og han har flyttet meget rundt, men den sidste døgninstitution han boede indtil han blev 21 år, boede han på i 6 år. I dag bor han i sin egen lejlighed og er blevet færdiguddannet som tømrer.

Samuel udtrykker at han har haft skiftende sagsbehandlere og han ikke har nogen fornemmelse af om han har haft et godt samarbejde med dem da han ikke har haft så meget kontakt til dem indtil han blev 18 år. Da han var blevet 18 år, blev han indkaldt til mange samtaler, da kommunen gerne vil have ham udskrevet fra døgninstitutionen, hvilket han afslog, da han ikke følte at han var klar til at tage ansvar for sit liv og fordi han ikke ville miste sin lærlingeplads hos en tømrerfirma, som han selv fortæller det var han bange for at han ikke ville kunne stå op om morgen og af denne årsag ville miste sin lærlingeplads. Han fortæller så at han blev boende i døgninstitutionen indtil han blev 21 år og fik efterfølgende sin egen lejlighed, da han følte at han var klar til at blive selvstændig. Under sin anbringelse er Samuel ellers flyttet hjem til sin mor igen for derefter at blive anbragt igen.

Samuel fortæller at han har oplevet at blive stigmatiseret flere gange, hvor han blev mobbet af andre børn og af voksne på grund af sin anbringelse.

Om de nationale indsatser fortæller han at han ikke kender til disse.

Samuel er meget bevidst om sin situation, og reflekterer tit over sin nuværende situation og er meget taknemmelig for at han er blevet anbragt udenfor hjemmet og at andre tog over da hans mor ikke kunne give ham den rette omsorg. Han har 3 søskende der alle

har været anbragt. I forhold til sin egen handleplan fortæller han, at han havde en handleplan og at han har nået de mål der er i handleplanen. Han fortæller videre om sin handleplan at da han flyttede til en ny døgninstitution som 15 årig spurgte man ham om hvad han gerne ville opnå. Da han blev 18 år, udarbejdede kommunen en handleplan for ham, og 1 gang om året blev han indkaldt til kommunen hvor man gennemgik hans handleplan og lavede en opfølgning på de mål man havde sat i handleplanen og hvert år spurgte kommunen om han ville flytte i egen lejlighed.

Susanne 22 år

Susanne har været anbragt udenfor hjemmet siden hun var 5 år og har været anbragt i 15,5 år. Først var hun anbragt hos en plejefamilie i 13 år og siden kom hun på en døgninstitution hvor hun boede indtil hun blev udskrevet.

Susanne har oplevet at der har været mange skift af hendes sagsbehandlere i kommunen og hvor hun selv siger, at hun nok har haft 5 forskellige sagsbehandlere. Hun har ikke kendt sin handlingsplan mens hun boede hos sine plejeforældre og som hun udtrykker det "havde hun vidst en handleplan" så hun har ikke haft kendskab til om hvorvidt hun havde en handleplan eller ikke mens hun boede hos sin plejefamilie. Da hun kom på døgninstitutionen, mener hun, at hun havde en handleplan, men havde ikke kendskab til den. Hun har dog haft sine egne personlige målsætninger gennem sin anbringelse. Susanne har en bror der også har været anbragt udenfor hjemmet siden han var 2 år og hvor han har været anbragt forskellige steder.

Susanne er i tvivl om hvorvidt hun har oplevet at blive stigmatiseret som hun siger "jo måske har jeg men hvor jeg ikke har taget det dybt så det kan jeg ikke huske".

Hun har ikke rigtig hørt om de nationale indsatser og har derfor ikke rigtig tænkt over dem. Men hvor hun siger: "når man selv har oplevet at blive anbragt udenfor hjemmet vil jeg ikke lade mine kommende børn opleve dette, ellers har jeg ikke nogen mening om andre børn der bliver anbragt."

Susanne har i dag et velfungerende liv og har et fast arbejde, og hun har en drøm om at hun sammen med sin kæreste en dag skal købe et hus. Susanne har efter hun blev færdig med gymnasiet ikke videreuddannet sig, men har i dag et job som mellemlider i den virksomhed som hun har i arbejdet i siden sin ungdom. Hun er taknemmelig over for sine tidligere plejeforældre, selvom hun blev smidt ud af dem fra den ene dag til den anden, da hun udtrykker at de har passet godt på hende da hendes mor ikke kunne.

Julie 22 år

Julie har været anbragt på en døgninstitution i 7 år, fra hun var 12 år til hun blev 19 år. Julie har igennem sin anbringelse haft en god kontakt til sin sagsbehandler som hun havde næsten gennem hele sin anbringelse, da hun i starten havde skiftende

sagsbehandlere. Julie har været inddraget i udarbejdelsen af sin handlingsplan. Julie skulle ellers være på efterværn indtil hun blev 23 år, men hun blev efter eget ønske udskrevet fra døgninstitutionen da hun var 19. Så Julie fik tilbudt efterværn og var på efterværn indtil hun fyldte 19 år og valgte derefter selv at flytte fra sit efterværn da hun flyttede til en anden by og flyttede ind til sin kæreste.

Julie har ikke direkte følt sig stigmatiseret, men siger om dette “men har dog følt at man så ned på mig fordi jeg boede på børnehjem, men det har jeg prøvet at ændre, hvor jeg har levet som et almindeligt menneske”.

Julie kender ikke til de nationale indsatser, men hun fortæller at hun gerne vil fortælle dem der bor i børnehjem at det ikke er dårligt at bo på et børnehjem og at det hjælper at bo der, sådan som det har været gavnligt for hende.

Julie udtrykker at det for hende har været meget gavnligt at bo på en døgninstitution, som hun fortæller, var hun meget forkælet, hvor moren sagde ja til alt, da hun boede hos sin hende, til sidst kunne moren ikke styre hende mere. Mens hun boede på døgninstitutionen, lærte hun at have respekt for andre, hvilket hun også reflekterer over i forhold til sin søster, der boede hos sin mor og var også forkælet ligesom hende og hvor hun i dag lever med et stort alkoholforbrug, som hun selv siger ville hun nok have endt som hende hvis hun ikke var blevet anbragt.

11.2 Tematiseret analyse

I indledningen skriver jeg, at jeg vil behandle det menneskelige perspektiv for de udsatte unge og deres forældre, for at få belyst hvordan denne gruppe har oplevet deres anbringelse og om de har oplevet at de bliver inddraget under anbringelserne og. I resten af dette kapitel vil fortællingerne blive behandlet og analyseret med udgangspunkt i den teori der tidligere er blevet redegjort for. For overskuelighedens skyld har jeg samlet de temaer der hænger sammen under følgende overskrifter: Anbringelse og inddragelse; Familie; Stigmatisering; Fremtid; Indsatser.

Næste afsnit vil vise i hvilket omfang de unge er blevet inddraget i deres egen anbringelse. Afsnittet vil også inddrage de unges egne oplevelser af inddragelsen og deres meninger om anbringelsen.

Anbringelse og inddragelse

Generelt kan man sige at de unges anbringelser har været længerevarende, da de alle har været anbragt i mellem 5 til 15 år og alle har været anbragt indtil de var 18 år eller mere, og at de alle er taknemmelige for at de har været anbragt og at de alle klarer sig godt og generelt har en positiv indstilling til livet og hvor de ikke bebrejder deres familie for deres anbringelse. Alle informanterne er i dag udskrevet fra døgninstitutionerne og bor i egen bolig.

Generelt har de unge ikke haft så meget kontakt med deres sagsbehandler, på nær 1 der udtrykker at kontakten har været god, og for de øvrige vedkommende siger de samstemmende at de har haft skiftende sagsbehandlere. Martin fortæller at han føler at alting er foregået fra dag til dag, forstået på den måde at han ikke føler at der har været en plan under hele hans anbringelse. Hvilket han fortæller således:

I slutningen af juli 2019 mens jeg stadig var på døgninstitutionen blev jeg kontaktet af socialforvaltningen i kommunen hvor de sagde at jeg ikke mere skulle være i den døgninstitution hvor jeg var anbragt og at jeg skulle være ude den 31. juli 2019. Da jeg spurgte om hvor jeg skulle bo sagde de bare at de ikke vidste hvor jeg skulle bo og om jeg ikke kunne bo hos min mor... Så fra den ene dag til den anden blev jeg smidt ud af døgninstitutionen “(Martin 21 år).

Som Martin fortæller, har han ikke været inddraget sådan som børnestøtteloven foreskriver, at han skal. Dette er ikke en enkeltstående tilfælde, han havde også tidligere oplevet ikke at blive inddraget:

Tiden gik og pludselig en dag fik jeg besked på at i morgen skulle jeg flytte til døgninstitutionen, så næste dag skulle jeg flytte (Martin 21 år).

Martin har i dette tilfælde håndteret sine flytninger med en robusthed der gør, at han er kommet ud af det uden skader og hvor han i dag klarer sig godt. Selvom disse hændelser har været negative oplevelser, har han haft nogle gode mestringsfærdigheder. Nogle børn kan imponere ved at have nogle kompetencer til at takle hård modgang i livet, hvor de synes at komme sig hurtigt og mestre det, som andre bliver knækket af. Disse børn kaldes resiliente børn (Kvvelo 2013:217). Nogle børn udvikler sig godt på trods af den enorme modgang de oplever og selvom de er udsat for betydelige belastninger. Der kan være mange faktorer der kan bidrage til resiliens, hvor følgende kan nævnes genetisk betingede forhold som f.eks. medfødt robusthed, men også miljøbetingede forhold, som opbygger modstandskraft i barnet. De vigtigste miljøbetingede bidrag til resiliens kan være stimulerende omsorg for barnet og social støtte fra det sociale netværk, (Kvvelo 2013:217). Martin fortæller at der har været 1 medarbejder i døgninstitutionen som har betydet særligt meget for ham under hans anbringelse på døgninstitutionen og hvor denne person har været med til at forme ham til den han er i dag og om vedkommende siger Martin:

“vi plejede at være sammen i 8 timer hverdag, vi arbejdede sammen i 3 år og vedkommende opdrog mig rigtig meget, i dag er vedkommende en af mine bedste venner og vi mødes tit i dag, hvor jeg også bliver inviteret til spisning hos dem”

Med denne fortælling viser han at denne interaktion med en ansat i døgninstitutionen har været med til at redde ham og forme ham som menneske.

Jeg vil antage at alle de interviewede unge er resiliente, da de alle klarer sig godt i dag på trods af at de har været anbragt og under deres anbringelse også tit har mødt modstand. I dag er der en øget opmærksomhed på resiliens, som er børn og unges muligheder for at klare sig godt trods modgang i livet (Berliner, Bourup & Christensen 2017:218). Denne øgede opmærksomhed flytter fokus fra risikofaktorer til udviklingsveje, der kan åbne sig og ændre børn og unges muligheder i en retning som åbner flere muligheder og på denne måde give mere frihed til valg. "Resiliens er et systems evne til at hele sig selv og vokse efter voldsom påvirkning af negativ art gennem en form for metabolisme af information og energi" (Berliner et al., 2017:218).

I forhold til deres handleplaner, er det lidt forskelligt hvordan de har oplevet udarbejdelsen eller gennemførelsen af denne. Min forskning viser, at de ikke rigtig har haft viden omkring disse, da de enten ikke kan huske den tydeligt eller ikke har set den og har tilmed ikke været inddraget i udarbejdelsen af denne.

Næsten alle de unge har været tilbudt at komme på efterværn. 4 af de unge har sagt ja til denne tilbud. De var dog ikke på efterværn indtil de var 24 år, da de alle har fået egen bolig inden de fyldte 23 år. For Martins, Samuels og Maries vedkommende har det været de døgninstitutioner de boede i da de blev udskrevet der har støttet de unge og sikret dem en god overgang til voksenlivet, da de alle ikke har følt at de i forbindelse med udskrivning fra døgninstitutionen har fået gavnlig hjælp fra kommunens side.

Foranstaltningen efterværn er et kommunalt tilbud til unge der har været anbragt udenfor hjemmet inden det fyldte 18 år. Efterværn bevilliges såfremt den unge har givet sit samtykke til dette og hvis der er en rimelig udsigt til at nå de mål, der er fastsat i handleplanen. Aldersgruppen for efterværn af unge er fra det fyldte 18 år til og med 23 år. Så efterværn tilbydes indtil de fylder 24 år. Efterværn kan dog kun tilbydes, når en sagsbehandler vurderer at en forlængelse af en anbringelse vil kunne føre til at den unge kan blive i stand til at klare sig selv inden det bliver 24 år. Hvis en sagsbehandler vurderer at dette ikke kan opnås, skal sagen overdrages til en den kommunale forvaltnings voksenområde, hvor den unge får den nødvendige hjælp og støtte også efter det 24 år (Styrelsen for Forebyggelse og Sociale Forhold 2020:57).

Som tidligere skrevet er et fundamentene i børnestøtteloven og i FN's konvention om barnets rettigheder børnenes inddragelse i eget liv. Inddragelse og medbestemmelse i eget liv vægtes højt af de fleste mennesker. I FN's konvention om barnets rettigheder, artikel 12 stk. 1 og der står følgende om inddragelse:

1. Deltagerstaterne skal sikre et barn, der er i stand til at udforme sine egne synspunkter, retten til frit at udtrykke disse synspunkter i alle forhold, der vedrører barnet; barnets synspunkter skal tillægges passende vægt i overensstemmelse med dets alder og modenhed.
2. Med henblik herpå skal barnet især gives mulighed for at udtale sig i enhver handling ved dømmende myndighed eller forvaltningsmyndighed af sager,

der vedrører barnet, enten direkte eller gennem en repræsentant eller et passende organ i overensstemmelse med de i national ret foreskrevne fremgangsmåder.

Selvom der står dette i børnekonventionen, kan det læses i de unges fortællinger, at de unge ikke føler, at de ikke har været inddraget i deres anbringelse. Hvilket er i strid med gældende lovgivning som er børnestøtteloven. I myndighedsvejledningen til børnestøtteloven står der endvidere om inddragelse at:

“Barnet skal inddrages i løbet af hele sagsforløbet..... Der er desuden krav i lovgivningen om, at der skal være dialog og samarbejde med barnet i forbindelse med udarbejdelsen af den socialfaglige undersøgelse og handleplanen. Desuden er der krav om altid at afholde en samtale med barnet, inden der træffes afgørelser i sagsbehandlingen.” (Styrelsen for Forebyggelse og Sociale Forhold 2020:21)

Ud fra de unges egne fortællinger kan deres inddragelse fra myndighedernes side, efter Harts metaforiske stige indplaceres på de tre første trin hvor der er en “ikke-inddragelse” og hvor myndighederne som minimum i deres sagsbehandling og inddragelse af de unge skal være på trin fire. På trin fire bliver de informeret om hvad der skal ske og på denne måde bliver inddraget (Hart 1992:11).

MIO er kommet med følgende anbefaling til Selvstyret:

“MIO anbefaler, at der skabes en inddragelseskultur. Reel børneinddragelse, hvor børn og unge mødes ligeværdigt i en anerkendende og tillidsfuld proces i et vigtigt fundament i udviklingen af et godt liv for børn. Ved at spørge ind til såvel børn som voksne, kan der opnås direkte adgang til viden om børns trivsel og ofte også børnenes og børnefamiliernes egne forslag til løsninger. Løsninger som kan vise sig mere bæredygtige, fordi de tager udgangspunkt i deres eget liv.” (MIO 2021: 23)

En vigtig del af anbringelsen er at inddrage børnene, men de unge fortæller næsten samstemmende at de ikke er blevet informeret eller inddraget, selvom den gældende myndighedsvejledning udtrykkeligt siger, at barnet skal inddrages i hele sagsforløbet og inden der træffes afgørelse i sagsbehandlingen af deres sag. Dette ligger langt fra den virkelighed som de unge selv opleve, når de beretter om deres viden om anbringelserne.

For Maries vedkommende beretter hun således omkring sin “ikke-inddragelse”:

Ja vi har haft en sagsbehandler, men det var mine forældres sagsbehandler og de fulgte min mors ord, derfor lyttede man ikke til hvad jeg sagde. Så jeg har ikke direkte haft min egen sagsbehandler, men min mor har haft en sagsbehandler, så jeg har ikke haft viden om hvad der er blevet besluttet og jeg er ikke blevet inddraget (Marie 27 år).

Samuel kan ikke huske hvem der har været hans sagsbehandlere, da der hele tiden har været stor udskiftning og han ved ikke om han var haft et godt samarbejde med dem, først da han blev 18 år blev han indkaldt til samtale flere gange da kommunen gerne ville udskrive ham fra døgninstitutionen. Det var først efter at han blev 18 år at han blev inddraget i sin egen handleplan. Susanne beretter ligeledes at hun haft skiftende sagsbehandlere, og at hun hver gang hun fik en ny sagsbehandler, skulle til samtale og hvor det var de samme spørgsmål hun blev stillet og til sidst blev hun ligeglad med at skulle komme på kommunen. Da hun boede hun sin plejefamilie havde hun ingen handleplan og da hun kom på døgninstitutionen, kan hun ikke huske om hun havde en handleplan. Den eneste der har været inddraget i udarbejdelsen af handleplanen her været Julie og hun er også den eneste der fortæller at hun har haft en fast sagsbehandler igennem hele sin anbringelse selvom hun i starten havde skiftende sagsbehandlere, fik hun en fast sagsbehandler der var hendes sagsbehandler indtil hun blev udskrevet fra døgninstitution. Dog kan hun ikke huske om hun fulgte sin handleplan.

En ting der står klart ud fra de unges fortællinger, er at de at de ikke føler at de er set, hørt eller inddraget tilstrækkeligt. Hvor der her er et misforhold mellem lovens krav og den sociale praksis. Disse fortællinger viser til dels en fuldstændig manglende inddragelse og til dels en inddragelse på de tre første trin på Harts "Ladder of participation" som er "ikke-inddragelse"(Hart 1992). Andre undersøgelser peger også på at børn : "ikke er blevet inddraget, ikke er blevet spurgt om deres holdninger, ikke har kendskab til deres handleplan og ikke kender eller har kontakt med sagsbehandleren" (MIO 2013:10), her skal det bemærkes at selvom dette blev påpeget i en publikation fra MIO allerede i 2013 eksisterer den manglende inddragelse til stadighed i dag og dette er et brud på FN's børnekonventionen og den gældende lovgivning indenfor området nemlig børnestøtteloven.

Anthony Giddens som har analyseret overgangen fra det traditionelle til det moderne og videre til det senmoderne samfund, mener at aftraditionalisering og individualisering er nogle tydelige kendetegn ved det senmoderne samfund. I det senmoderne samfund er der sket en udvikling af de generelle samfundsnormer og hvor der i dag i henhold til Giddens sker en aftraditionalisering og hvor denne aftraditionalisering bevirker, at mennesker sætter alt til diskussion og hele tiden har en opfattelse af, at tingene kunne være anderledes. Her tager individet afstand fra familiens faste normer og traditioner og skaber sine egne individuelle rammer for sin tilværelse. En af årsagerne til denne aftraditionalisering er at individet i det senmoderne samfund er blevet mere reflektivt. Individualiseringen har medført at individet er blevet frigjort fra det sted, den sociale gruppe, slægt, religion som individet tidligere tilhørte. Normer og værdier som man oplevede gennem socialiseringen, som forblev de samme fra generation til generation, er i høj grad forsvundet i det senmoderne samfund, hvor det nu er op til den enkelte at forme og tilrettelægge sit eget liv og med til at danne dets selv. "Vi er ikke, hvad vi er, men hvad vi gør os selv til" (Giddens 1996:94). Individet skal på den måde selv tage ansvar for dets adfærd og de handlinger, det foretager sig, hvilket de unge viser at de

selv gør ved at vælge andre veje end deres forældre. Der sker en udlejring af de sociale relationer i den senmoderne samfund, hvor den sociale opdragelse og omsorg rykker fra familien til institutioner. Disse kendetegn i det senmoderne samfund ses også hos de interviewede unge, de reflekterer over deres eget liv og kan komme med kritikpunkter i forhold til den sagsbehandling eller manglende sagsbehandling de har fået hos det offentlige under deres anbringelse, hvilket må siges at være et af aftraditionaliseringens kendetegn. De er blevet frigjort fra deres forældres sociale gruppe og som Samuel udtrykker meget klart under interviewet hvor han siger at hvis han var blevet boende hos sin mor, ville han nok ikke have et arbejde i dag. Her udtrykker han indirekte, at han nok ville have fuldt i sin mors fodspor hvis han var blevet boende hos hende. Men nu har han formet sit eget liv ud fra de valg han selv har truffet og har fået sig en uddannelse.

Dette afsnit har vist, at interviewede unge ikke er blevet inddraget i tilstrækkeligt omfang i deres anbringelser sådan som børnestøtteloven og FN's konvention om barnets rettigheder foreskriver at de skal. Derudover viser afsnittet at de unge har været anbragt mellem 5.-15 år og alle boede på en døgninstitution da de fyldte 18 år og nogle af dem var været på efterværn, men hvor det ikke alle der har anvendt den mulighed. De unge er generelt taknemmelige for at de har været anbragt hvilket de også selv reflekterer positivt over. De unge der ellers under deres anbringelse har været hjemgivet, er blevet anbragt igen da forældrene fortsat ikke kunne magte deres forælderrolle. Endvidere viser afsnittet også at der i samfundet er nogle kendetegn ved det senmoderne samfund som også udtrykkes i de unges egne fortællinger, hvor disse er aftraditionaliseringens og individualiseringens kendetegn. Næste afsnit vil analysere de unges familiebaggrund og hvilken betydning dette kan have for de unge. Endvidere vil de unges refleksioner over deres familiebaggrund beskrives.

Familie

De anbragte unge kommer ofte med en udsat familiebaggrund. For de unges vedkommende har næsten alle deres søskende været anbragt. Næsten alle unge har under deres anbringelse haft et ønske om at komme hjem til deres forældre eller er ellers kommet hjem til deres forældre, men er så efterfølgende blevet anbragt igen.

Dengang sagde jeg ellers at jeg ville hjem til mine forældre. Tiden gik og pludselig en dag fik jeg besked på i morgen skulle jeg flytte til døgninstitutionen (Martin 21 år).

Marie fortæller at hun er blevet anbragt mange gange siden hun som 15 årig kom hjem til sin mor igen. Hun boede der ikke ret længe inden hun sammen med sine søskende blev anbragt igen, hun har været anbragt så mange gange at hun ikke kan huske hvor mange gange hun har været anbragt. Samuel fortæller at han i dag sommetider tænker over hvordan ville have levet i dag, hvis han var blevet hjemme hos sin mor, han ville måske have været arbejdsløs, selvom han også siger at det altid har været ønskeligt at

bo hos sine forældre. Han er et par gange flyttet hjem til sin mor, men hvor der blev drukket og røget hash og hvor de blev lukket ind på deres værelse, men så blev de igen hentet af de sociale myndigheder og anbragt igen. Han fortæller, at den længste tid han har været hjemme nok, er 1 måned. Susanne reflekterer over at det må være forældrene man i første omgang skal rette op på, da det er hendes mors alkoholproblemer der er årsagen til at hun blev anbragt udenfor hjemmet og at det derfor er forældrene der skal ændres og at det er her man skal starte. De unges beskrivelser af deres familier, viser at deres familier er i en opløsning som kendetegner den flydende modernitet, hvor alt bliver fugtigt og sjaskvådt og ikke mere har en fast form, men går i opløsning i henhold til Bauman's karakteristik at den postmoderne samfund.

Der kan være flere årsager til at et barn anbringes udenfor hjemmet, det kan være grunde der er relateret til forældrene eller barnets omgivelser og grunde relateret til barnet selv. Omsorgssvigt er den hyppigste årsag til, at der skrives til anbringelse, det samme er forældres misbrug af alkohol og/ eller hash, forældres psykiske problemer, barnets adfærdsproblemer eller skoleproblemer.

“ Forældre som udsætter deres børn for omsorgssvigt kan ikke se den betydning, de som forældre har for deres børns udvikling, hvor flere af disse forældre er den opfattelse, at børn udvikler sig, som om de er “drevet” frem af en form for indre motor, og at de vokser sig store og bliver til hele mennesker af sig selv eller som følge af den stimulering de selv skaffer” (Kvælle 2013:256).

De unge fortæller ikke direkte noget om at de har haft et savn til deres forældre under deres anbringelse. Dog reflekterer de meget bevidst over hvad man kan gøre ved forældre når børn bliver anbragt udenfor hjemmet:

“Ja som vi alle ved er forældrene vores udgangspunkt, når børnene får hjælp, får forældrene ikke, og når dette er tilfældet, vil børnene aldrig have mulighed for at komme hjem igen når de er blevet anbragt” (Martin 21 år).

Julie er meget bevidst om årsagen til sin anbringelse, hvor hun fortæller at det var på grund af moderens manglende forældrekompetencer at hun blev anbragt. Moren forkælede hende meget og kunne til sidst ikke styre hende, hvilket var årsagen til at hun blev anbragt. Hun fortæller at såfremt hun var blevet boende hos sin mor ville hun nok have endt som sin søster, der blev boende hos sin mor og som i dag drikker meget og hun siger om dette:

“Jeg kan også forestille mig at hvis jeg ikke var kommet på børnehjem ville jeg have endt ligesom hende så derfor har det været gavnligt for mig at jeg har boet på børnehjem” (Julie 22 år).

Morens forkælelse af Julie skete på en negativ måde hvor denne form for forkælelse kan betegnes som værende en laissez faire opdragelse, hvor moren ikke har grebet ind og

korrigeret sit barn i hendes opførsel. I en laissez faire opdragelse viser de voksne ligegyldighed over for barnet og dets handlinger.

De unge fortæller alle, at de har været glade for at have boet på en døgninstitution eller i plejefamilie, da her har haft faste og trygge rammer under deres opvækst.

Selvom omsorgssvigt kan gå udover børns udvikling af følelsesmæssige kompetencer, der giver dem problemer med både at opdage, forstå og regulere deres emotioner (Kvelling 2013: 264-265), har disse unge udviklet en følelsesmæssig kompetence.

De er i stand til at reflektere over deres situation, over deres forældre og årsagerne til deres anbringelse og endda komme med forslag til hvad man kan gøre for at andre børn ikke kommer i samme situation. Selvom forskningen viser, at børn som vokser op med omsorgssvigt, har en klart forøget risiko for at udsætte deres egne børn for omsorgssvigt (Kvelling 2013:256), viser de unges fortællinger at de virker som meget bevidste om deres situation og reflekterer over det de har været igennem deres liv og deres nuværende liv. Susanne udtrykker bl.a. dette således:

“Hvis jeg blev gravid, vil jeg ikke bruge kommunen da jeg har egen bolig og arbejde, dem der har brug for hjælp, er dem der ikke har noget arbejde eller ikke har egen bolig når de bliver gravide, det er dem man bør have mere fokus på” (Susanne 22 år).

At børn anbringes udenfor hjemmet, må også ses som en konsekvens af det moderne samfund udvikling. Traditionerne opløses og individerne tvinges til at træffe valg om livsstil blandt mange muligheder (Giddens 2003:14) og hvor en anbringelse af et barn måske ikke længere er en skamfuld sidste udvej men en reel mulighed samfundet stiller til rådighed (Jensen 2021:179). I Døgninstitutionernes Årsberetning 2001 blev det konkluderet at: “Mange af de børn der opholder sig på døgninstitutionerne, kommer fra en familiemæssig baggrund, som ikke har fungeret (Direktoratet for Sociale Anliggender og Arbejdsmarked 2001:12). Dette viser at der i samfundet stadig er problemer med den familiemæssige baggrund hos de unge, selvom der er blevet arbejdet meget intensivt på at styrke familierne gennem de mange indsatser der har været igangsat i de senere år. Udviklingen indenfor anbragte børn området viser tydeligt af samfundsudviklingen er gået i den retning at flere børn anbringes udenfor hjemmet og hvor der i henhold til Giddens teori om modernitet sker en udlejring af de sociale systemer og relationer til abstrakte systemer. Hvor f.eks. døgninstitutioner og plejefamilier må tage over og passe de børn der ikke længere kan blive boende hos deres forældre. Her er det de såkaldte ekspertsystemer der må tage over, og at vi som samfund må have tillid til at disse ekspertsystemer kan give den rette omsorg for de udsatte børn og at de gør deres arbejde ordentligt, og at de relevante myndigheder holder øje med døgninstitutionerne og plejefamilierne for at sikre at de lever op til lovgivningens regler for deres virke. Så der er i de senere år sket en udlejring af de sociale relationer indenfor børneområdet, da opgaver der tidligere blev udført af

familien selv, nu må udføres af ekspertsystemerne. Derfor har vi som samfund tillid til at disse ekspertsystemer giver den rette og nødvendige omsorg for børnene, når nu forældrene ikke kan varetage denne rolle som omsorgsgivere for deres børn. Vi kan i det senmoderne samfund ikke undvære disse abstrakte systemer og vi er meget afhængige af de abstrakte systemers evne til at fungere og hvor vi samtidig er afhængige af at ekspertpersonerne som udvikler og styrer de abstrakte systemer, gør det på den måde, at de systemer der laves, er sikre og overholder gældende lovgivning.

At børneomsorgen i dag bliver udlejret til ekspertsystemer er også en konsekvens af at samfundet er gået fra at være en "fast modernitet" i henhold til Bauman, til at blive en "flydende modernitet", hvor de faste normer i den faste modernitet nærmest er gået i opløsning (Bauman 2000:8). Familien er blevet opløst hos de familier der får anbragt deres børn, hvor forældrene ikke mere kan give omsorg for deres børn og hvor fortidens faste og forudsigelige karakter omsmeltes i nye mindre langtidsholdbare løsninger. På baggrund af denne udvikling i samfundet på børn og ungeområdet er man fra myndighedernes side nødt til at igangsætte initiativer for at understøtte de funktioner der arbejder med området for de unge og forældrene.

Dette afsnit har vist at de unge kommer fra en udsat familiebaggrund, der har været årsagen til at de er blevet anbragt. To af de unge er efter deres anbringelse blevet hjemgivet men er så blevet anbragt igen, da forældrene ikke kunne give dem den nødvendige omsorg. En af de unge har været anbragt så mange gange at hun ikke kan huske hvor mange gange hun har været anbragt. Samfundsudviklingen har medført at der i dag sker en udlejring af de sociale systemer og relationer til abstrakte systemer. Dette resulterer i at der bliver skabt nogle ekspertsystemer som i dette tilfælde er døgninstitutioner og plejefamilier, som må tage over omkring børnene, så de kan få den rette omsorg når forældrene ikke kan opfylde denne rolle. En opgave der tidligere var hos familien, bliver nu i udført af ekspertsystemerne og som samfund er vi meget afhængige af at disse systemer virker, da flere og flere børn anbringes udenfor hjemmet. Som en konsekvens af denne udvikling er samfundet i dag kendetegnet ved at være en flydende modernitet hvor de faste normer er i opløsning og hvor de traditionelle fællesskaber er i forfald.

I næste afsnit vil de unges oplevelse af at blive stigmatiseret blive beskrevet og hvordan de unge håndterer denne stigmatisering.

Stigmatisering

Som tidligere nævnt tillægges en person dybt miskrediterende eller nedvurderende egenskaber ved en stigmatisering, og ved denne stigmatisering stemples eller kategoriseres mennesker eller grupper som afvigere og tillægges negative egenskaber på baggrund af f.eks. udseende, baggrund eller adfærd.

De unge har forskellige oplevelser af stigmatisering, nogle er blevet stigmatiseret på grund af deres anbringelse hvor andre ikke har oplevet dette.

Martin fortæller at han ikke har oplevet at blive stemplet på grund af sin anbringelse, årsagen til dette er nok som han siger: “Jeg har aldrig hørt den døgninstitution jeg bor på blive kaldt for et børnehjem, det kan godt være derfor at jeg ikke er blevet stemplet da jeg selv var anbragt” (Martin 21 år). Lige da han blev anbragt kan han dog huske at han blev mobbet lidt på grund af sin anbringelse.

Marie har sommetider oplevet at blive stemplet på grund af sin anbringelse, hvor hun har oplevet dette mens hun gik på gymnasiet, hun fortæller også at hun har oplevet at man ved jobsamtaler fokuserer meget på ens familiebaggrund. Hun har dog også oplevet at hun alligevel ikke kunne deltage i et TV program om udsatte unge, da hun ikke mere var et offer og klarede sig godt i tilværelsen som hun selv udtrykker det.

Samuel har oplevet at blive stigmatiseret, hvor han anser reglerne i døgninstitutionerne for værende en stemping af ham, da han har oplevet at døgninstitutionernes begrænsninger var i form af hvad de skulle lave når de var hjemme, og hvornår de skulle hjemme om aftenen og hvor meget de måtte på internettet. Men Samuel siger selv at. “Men alt dette har hjulpet mig meget og dette var med til at holde mig væk fra ballade”(Samuel 22 år). Han har dog også oplevet at blive mobbet af børn og af voksne på grund af sin anbringelse, hvor man har mobbet ham med at han ikke bor hos sine forældre og Samuel fortæller at:

“i starten svarede jeg ellers igen når jeg blev mobbet, men jeg indså, at dette ikke var sundt, efter dette holdt jeg bare min kæft og sagde ikke noget når jeg blev mobbet og var ligeglad med dette jeg har så bare tænkt at det vigtigste for mig er at jeg opnår noget med mit liv (Samuel 22 år).

Susanne kan ikke erindre at hun er blevet stemplet, hvis det er sket, har hun ikke taget det dybt og kan derfor ikke huske noget om det. Julie har tit følt at man har set ned på hende, men det har hun prøvet at ignorere det således: “Jeg har levet som et almindeligt menneske” (Julie 22 år).

Samlet for denne gruppe unge viser min forskning, at man fra myndighedernes side har bedømt deres opvækst i hjemmet til at være afvigende fra det normale og det acceptable, derfor er de blevet anbragt, det vil sige at man fra myndighedernes side stigmatiserer dem og med en anbringelse udenfor hjemmet vil man fra myndighedernes side sikre, at normerne overholdes og opretholdes.

Ud fra de unges oplevelser om stigmatisering kan man sige at de unge hver især har håndteret denne ved, at lade deres stigma passere, hvor de ud fra deres fortællinger optræder som normale blandt deres omgivelser og hvor de unge formår at præsentere en normal identitet og som Julie beskriver meget godt med at sige: “Jeg har levet som et almindeligt menneske”. De unge kan ud fra Goffman’s kategorisering karakteriseres som

de miskrediterede da stigmaet er kendt af omgivelserne i og med at de unge har oplevet at blive stemplet af deres omgivelser på grund af deres anbringelse. Den miskrediterede skal i henhold til Goffman selv vurdere hvordan vedkommende skal agere overfor folk som kender til stigmaet og de unge har håndteret dette ved at ignorere de personer der stigmatiserer dem, såsom Samuel der i sin fortælling fortæller at han blev ligeglad med de folk der mobbede ham omkring hans anbringelse.

I afsnittet er det blevet belyst at de unge med deres anbringelse er blevet stigmatiseret af myndighederne, derudover har de mere eller mindre allesammen oplevet at blive stigmatiseret af deres omgivelser på grund af deres anbringelse.

I næste afsnit vil vise de unges tanker omkring fremtiden og hvilke råd de giver omkring fremtiden for de unge blive fremført.

Fremtid

I det senmoderne samfund er der et utal af muligheder som individet skal forholde sig til, og med individet som et refleksivt projekt, der konstant tænker over, hvad det føler, tænker og gør, er der sket en øget individualitet som er gennemgående i denne periode.

“Moderniteten konfronterer individet med en kompleks mangfoldighed af valgmuligheder, og da moderniteten ikke hviler på et entydigt fundament, er der samtidig meget lidt hjælp at hente i den, med hensyn til hvilke muligheder der bør vælges” (Giddens 1996:10).

Når individet skal stå over for senmodernitetens mange muligheder, øger det også ansvaret hos det enkelte, fordi det i nutidens samfund er muligt at bevæge sig mellem samfundets sociale klasser (Giddens, 1996: 100).

Når de unge taler om fremtiden drejer det sig mere om hvad man kan gøre for at børn ikke anbringes udenfor hjemmet. Hvor Susanne udtrykker dette således: “ Det man kan rette op på her, er at selvfølgelig har barnet ingen skyld når det bliver anbragt det er forældrene man i første omgang skal rette op på “ (Susanne 22 år). Videre fortæller Susanne at hun ikke vil lade sine kommende børn være anbragt og at hun ikke vil bruge kommunen for at få noget hjælp, da hun har et arbejde og har sit eget hjem. De unge siger næsten samstemmende at der i dag er mange unge der bliver gravide i en ung alder og hvor de mener at dette også kan være en af årsagerne til at så mange anbringes udenfor hjemmet.

Af de interviewede unge er der kun 1 der har en uddannelse, det er Samuel der i dag har en tømreruddannelse, de øvrige har endnu ikke en uddannelse og de nævner heller ikke under interviewet om hvilke uddannelsesmuligheder de tænker på. Det er forskningsmæssigt veldokumenteret, at anbragte på deres udslusningstidspunkt har en række sociale behov, som man formoder de ikke kan løse alene (Egelund & Hestbæk 2003:18). På trods af dette viser min forskning at de unge jeg har interviewet, klarer sig

godt i dag, hvor de har egen bolig, har et arbejde og er meget ressourcestærke. Undersøgelser karakteriserer ellers udslusningen som en sårbar fase, hvor de unge har brug for en bredspektret støtte fra overgangen mellem anbringelse og et selvstændigt voksent liv (Egelund & Hestbæk 2003:18). Hvis denne udslusning ikke er vellykket, kan konsekvensen være, at de unge kan fristes til et kummerligt liv, som enten boligløse og netværksfattige. Men min forskning viser at det modsatte har været tilfældet for de unge jeg har interviewet. Dog er det kun 1 af de unge der har fået sig en uddannelse og de resterende endnu ikke er påbegyndt en uddannelse, hvilket på sigt også kan gøre deres fremtid sværere. Det er selvfølgelig svært at generalisere ud fra de 5 interview jeg har foretaget, hvis der var blevet interviewet flere, kunne resultatet formentlig have været anderledes.

Julie nævner at hun gerne vil råde de kommende forældre til at lære hvordan man skal opdrage sine børn og vigtigheden af at sætte grænser for sine børn så de også kan lære hvilke grænser de har. En af årsagerne til at Julie blev anbragt var jo også at hendes mor til sidst ikke kunne sætter grænser for hende.

Dette afsnit har vist de unges meninger om hvad man kan gøre for at nedbringe antallet af anbragte børn i fremtiden. Afsnittet viser, at min forskning viser at de interviewede unge klarer sig godt i deres nuværende liv på trods af deres tidligere anbringelse. Næste afsnit vil beskrive de unges syn på de nationale indsatser der igangsættes af myndighederne.

Nationale indsatser

“Der er mange indsatser i dag og man bruger mange penge på børneområdet, men hvor man i mange tilfælde ikke når børnene selvom der er rigtig mange indsatser og der bruges rigtig mange penge er der ikke rigtig nogen effekt af disse ... Jeg synes at når man laver indsatser for børn så skal disse også inddrages i forberedelsen, man tager for meget udgangspunkt i tallene for f.eks. hvor mange børn der bliver anbragt om året“ (Marie 27 år).

Som tidligere beskrevet er der i Grønland en stor handletrang til at gøre noget ved problemerne for udsatte børn og unge og i de senere år igangsat utallige indsatser indenfor børn-og ungeområdet, og på trods af dette har tallet for anbringelser været stigende. I perioden 2014-2019 var der igangsat 60 initiativer af de såkaldte civilsamfundsorganisationer. Derudover har man fra Selvstyret og den danske stats side også igangsat initiativer, udarbejdet handleplaner, politikker og strategier. Der er en enighed om, at de største udfordringer blandt børn og unge i Grønland er overgreb, omsorgssvigt og mistrivsel (Socialt Udviklingscenter 2019:13). I forlængelse af disse nævnte udfordringer er der også andre sammenhængende problematikker såsom misbrugsproblematikken som har en medvirkende årsag til at børn vokser op uden trygge rammer, omsorg og mad på bordet. Selvom der igangsættes mange tiltag,

mangler der generelt i samfundet en effektmåling af de igangsatte initiativer (Socialt Udviklingscenter 2019:16).

Ifølge Giddens er den øgede refleksivitet et særligt kendetegn ved det senmoderne samfund, hvor vi ikke mere handler på baggrund af traditioner, men hvor vi tværtimod handler på baggrund af en refleksiv proces. I dag reflekteres der over traditionen og der handles kun i overensstemmelse med denne, hvis det kan legitimeres og begrundes. I forhold til de nationale indsætter kan man sige, at der i samfundet igangsættes mange nationale indsætter, da man kan se at der i samfundet sker en negativ udvikling indenfor børn-og ungeområdet og hvor flere og flere børn udsættes for omsorgssvigt og et stigende antal børn anbringes udenfor hjemmet. Dette siger noget om at de traditionelle arbejdsgange eller indsætter for at forbedre disse ikke virker, derfor er vi i samfundet nødt til at være refleksive og igangsætte nye initiativer, da de eksisterende ikke har virket efter hensigten og hvor en igangsættelse af nye indsætter, strategier og handleplaner legitimeres af de manglende effekter af de nuværende indsætter.

De unge nævner at det er vigtigt at skulle give forældrene den fornødne hjælp når deres børn anbringes udenfor hjemmet hvor Martin siger: “ Ja som vi alle ved er forældrene vores udgangspunkt, når børnene får hjælp, får forældrene ikke hjælp, og når dette er tilfældet, vil børne aldrig have mulighed for at komme hjem igen når de er blevet anbragt” (Martin 21 år). Martin er også af den overbevisning at forældre med misbrug af hash og alkohol meget sjældent selv tager initiativ til at blive behandlet for deres misbrug og at det i sådanne tilfælde må være myndighederne der skal tage initiativ til at forældre kan komme i behandling eller på anden måde støttes.

Samuel der ikke har hørt om de nationale indsætter mener, at det er godt at børn anbringes udenfor hjemmet og at det er den bedste løsning når der er misbrug i hjemmet, når man skal tænke på børnenes fremtid. Samuel anser det for værende vigtigt at børnene får en uddannelse og at de får en tryk opvækst, mad og tøj. Han fortæller videre at “ i døgninstitutionen har jeg oplevet en tryk jeg havde tøj, mad og en seng at sove i og var ikke blandt folk der røg hash og drak” (Samuel 22 år).

Susanne har heller ikke hørt om de nationale indsætter og har heller ikke rigtig nogen mening om anbragte børn men siger: “jeg vil ikke lade mine kommende børn opleve dette”(at blive anbragt) (Susanne 22 år). Susanne mener ligesom de øvrige unge at det er forældrene man skal rette op på og at man skal forebygge, at så mange unge bliver forældre i en tidlig alder.

Som det tidligere er nævnt har man ikke inddraget de unge og forældre til anbragte børn i forbindelse med udarbejdelsen af de nationale indsætter, og de unges fortællinger viser også at de ikke er så vidende om de nationale indsætter, dette må anses for problematisk, da disse må anses for at være en vigtig kilde til at give input til indsætterne og burde være med til at forme indsætterne eller bare det at komme med deres meninger til om de planlagte indsætter vil kunne gavne dem og hvad man kunne

gøre såfremt det skal kunne gavne dem, da det er dem der på egen krop og sjæl har oplevet det at være anbragt eller det at have eget barn anbragt.

I forhold til Hart's teori om inddragelse er vi på de nederste to trin hvor der er "ikke-inddragelse" og hvor der er en manipulation, hvor børn bruges af voksne til at fremme deres sag, men hvor de ikke har en indflydelse på de mange indsatser for at hjælpe dem og børnene bruges som en form for kranssekagefigur. Det mest ønskværdige i forhold til disse indsatser og andre tiltag vil være at man som minimum kom op de øverste tre trin hvor de unge bliver hørt, konsulteret og informeret og at beslutningerne træffes sammen med de unge.

Næste afsnit vil være en opsamling på den tematiserede analyse og derefter fortsætter analysen af 4 interview med forældre til anbragte børn.

11.3 Opsamling

Analysen af de unges fortællinger og oplevelser viser at de i forbindelse med deres anbringelse ikke inddrages sådan som FN's børnekonvention og børnestøtteloven foreskriver at de skal. De unge har haft en generel lang anbringelsestid og alle var stadig anbragt da de blev 18 år og de unge har været anbragt mellem 5-15 år. De unge udtrykker næsten samstemmende at de har været taknemmelige for deres anbringelse og de har i dag et velfungerende liv, og som kan betegnes som et normalt liv. I forhold til inddragelse har man fra MIO's side gentagne gange anbefalet at der skal skabes en større inddragelseskultur, så man på denne måde kan opnå en direkte adgang til viden om børns trivsel.

De unge kommer fra en udsat familiebaggrund hvor nogle har været anbragt flere gange og hvor nogle også ellers er blevet hjem givet for derefter at blive anbragt igen. De unge reflekterer også over hvad der kunne være sket hvis de ikke var blevet anbragt, måske ville de have været arbejdsløse. Selvom det for de unge også har været ønskeligt at skulle vokse op hjemme hos sine forældre, udtrykker de på den anden side også en taknemmelighed overfor deres anbringelser, hvor de her har fået tryghed, mad og en seng at sove i.

Der er i dag sket en udlejring af de sociale systemer til abstrakte systemer. Hvor vi i dag er afhængige af disse ekspertsystemer i de abstrakte systemer, da der for eksempel er flere og flere børn der anbringes udenfor hjemmet og hvor det så er disse ekspertsystemer der må tage over, så børn kan få den rette omsorg når forældrene ikke kan. Omsorgen og opdragelsen for børn der tidligere var en opgave for familien, er nu udlejret og er flyttet ud af hjemmet til at blive varetaget af plejefamilier og døgninstitutioner, der reguleres gennem lovgivning og udføres af eksperter.

Der er i dag en øget refleksivitet i samfundet, hvor man ikke mere handler på baggrund af traditioner, men på baggrund af en refleksiv proces og hvor der kun handles i

overensstemmelse med hvad der kan legitimeres og begrundes. Mange nationale indsatsler igangsættes på baggrund af de manglende effekter af de tidligere indsatsler.

De unge har mere eller mindre alle oplevet at blive stigmatiseret. De er fra myndighedernes side også stigmatiseret i og med, at de er blevet anbragt udenfor hjemmet på foranledning af myndighederne for at sikre at de gængse normer overholdes og opretholdes. De unge har håndteret denne stigmatisering ved at lade den passere og optræder som normale individer.

I forhold til indsatsler er der i Grønland stor handletrang på børn- og ungeområdet og der er igangsat mange aktiviteter for at forbedre vilkårene for dem. Dog er der ingen effektmålinger af disse indsatsler. De unge har ikke så meget kendskab eller ingen kendskab til de igangsatte indsatsler. De unge er dog meget enige om at der fremadrettet skal arbejdes for at der skal laves indsatsler for forældre, også inden deres børn anbringes og når deres børn er blevet anbragt. De unge oplever ikke at blive inddraget i disse mange indsatsler, og er således i forhold til Hart's inddragelsesteori på tre nederste trin hvor de er "ikke-inddraget".

12. Analyse af oplevelsen af at have et barn anbragt

For også at få et indblik i og en forståelse for hvordan og hvorledes forældre til anbragte børn oplever inddragelse i anbringelserne og i de nationale indenfor børn- og ungeområdet og hvordan de oplever det at have børn anbragt udenfor hjemmet har jeg lavet 4 interview, hvor hver fortælling er en casestudie og da disse casestudier kræver en fyldestgørende beskrivelse for at opnå en detaljeret viden om fænomenerne, vil jeg starte med at præsentere dem i en kort gengivelse af interviewene.

Efter den korte gengivelse kommer der et analyseafsnit der går i dybden med de oplevelser og udsagn der er fremkommet i fortællingerne. Analysen vil være med udgangspunkt i en kvalitativ fænomenologisk analyse med det formål at forstå fortællingerne som de er præsenteret for mig. Analyserne vil være styret af den indsamlede empiri og ud fra disse skal der forsøges at finde en sammenhæng som kan danne baggrund for en generalisering.

12.1 4 fænomenologiske fortællinger

Forældre til anbragte børn

Sabine 35 år

Sabine har 1 barn der er anbragt udenfor hjemmet, hendes barn er anbragt uden hendes samtykke da hun ikke har underskrevet en samtykkeerklæring. Hun har ikke selv været anbragt men hun har søskende der har været anbragt. Efter at hendes barn er blevet anbragt er hun kommet på familiekursus og på personlig udviklingskurser. Hun opfordrer til at man fra myndighedernes side skal arbejde med forældrene inden man

fjernet et barn. Hendes barn der er anbragt var stadig anbragt på interviewtidspunktet og hvor kommunen havde meddelt, at hendes barn først vil komme hjem når de ikke modtager flere underretninger omkring barnet og når hun har søgt om at få barnet hjem igen. Sabine fortæller at hun har et godt samarbejde med kommunen og hun er i gang med at deltage er personlig udviklingskurser.

Sabine har ikke følt sig stigmatiseret. Om de nationale indsatser fortæller hun at hun har hørt om dem men at hun ikke følger med i dem. Hun fortæller om sin anbragte søn: “adskillelsen for min søn og jeg har haft store konsekvenser for min søn da han er helt ødelagt”. Hver gang han har været på besøg hos sin mor og søskende stiller han grædende spørgsmålet om hvorfor han skal sove et andet sted og ikke hos dem.

Sara 49 år og Gert 54 år

Sara og Gert har 3 børn, hvoraf de 2 har været anbragt udenfor hjemmet. Den ene der blev anbragt, havde ADHD, og han blev anbragt med deres samtykke selvom de var meget imod at han skulle anbringes udenfor hjemmet, myndighederne havde da også truet med at deres øvrige børn ville blive anbragt hvis de ikke gav samtykke til hans anbringelse. Den anden som blev anbragt, blev anbragt efter barnets eget ønske.

Det har været hårdt for Sara og Gert at have deres børn anbragt udenfor hjemmet, og de har brugt alkohol og hash som en flugtvej. Sara og Gert har ikke selv været anbragt. Under deres første søns anbringelse har de oplevet at have et godt samarbejde med kommunen, men under deres anden søns anbringelse har det været meget vanskeligt, og hvor de siger at de ikke snakkede med kommunen i 1 år, og de oplevede at der var stor udskiftning af deres sagsbehandlere. De er kommet på forældrekurser og Gert har været i alkoholbehandling, men har på den anden side også følt at man fra kommunens side bare har overladt dem til sig selv.

Sara og Gert har ikke hørt om de nationale indsatser, de har dog manglet vi støtte og opbakning under deres børns anbringelser fra myndighedernes side, og de mener at man i stedet for at anbringe børn udenfor hjemmet kunne hjælpe og støtte hele familien, og hvis et barn anbringes udenfor hjemmet, skal man behandle barnets omgivelser specielt forældrene da det er deres skyld at et barn anbringes udenfor hjemmet. De siger at hvis man ikke gør det vil barnet:

“komme tilbage til et hjem der ikke er parate til at få barnet hjem og hvor dette kan medføre at barnet falder tilbage til gamle mønstre i sin dysfunktionelle familie og føle et personligt nederlag, det ser vi igen og igen”. Da barnet kan komme hjem til forældre der ikke er klar til at få barnet hjem igen, hvor de udtrykker det således: “Så det bedste for os ville have været at man fra myndighedernes side kunne have givet os støtte og opbakning i den situation vi var i”.

Gaba fortæller at han er vokset op med en far der var alkoholiker og at han har fulgt i hans fodspor, hvor han har haft et misbrug af alkohol og hash.

Sara og Gaba fortæller at deres børn desværre følger deres fodspor i dag, og det er beklageligt for dem. Sara håber meget at man fremover vil give den rette hjælp til dem der bliver anbragt og hjælper både barnet og familien ud fra et helhedssyn, derudover ønsker hun at man fra myndighedernes side skal yde den bedst mulige sagsbehandling og hjælp til forældre til anbragte børn da det som hun udtrykker det "hvis vi havde fået hjælp ville det have været meget lettere for os at få et barn anbragt udenfor hjemmet".

De oplyser at de begge har følt sig stigmatiseret i høj grad og de har følt sig som dårlige forældre og mange i deres omgivelser har set dem som dårlige forældre. Sara beretter om, at da de fik deres anden søn fjernet følte de at de fra kommunens side blev overladt til sig selv og ikke gjorde meget for at hjælpe dem og hvor de følte sig meget magtesløse.

Marta 53 år

Martas 4 børn har alle været anbragt udenfor hjemmet men at hun selv ikke har været anbragt og at hun ikke har søskende der har været anbragt. Da hendes børn blev anbragt, fik hun ikke besked fra kommunen om det, da hun hørte om sine børns anbringelse af en anden. Marta var nemlig rejst fra sin hjemby til en nærliggende bygd, hvor hendes kæreste som ikke er børnenes far boede, og hun havde efterladt sine børn i hjembyen. Mens hun var i bygden, var der en dame der havde lavet en underretning til kommunen om at Marta var rejst uden sine børn. Marta blev ikke inddraget i sine børns anbringelse og hun har givet samtykke til at hendes børn blev anbragt efter at de var blevet anbragt. Hun fortæller også at man fra kommunens side ikke underrettede hende når hendes børn skulle flyttes fra f.eks. børnehjem til plejefamilie. Følelsesmæssigt har det været hårdt for hende at hendes børn blev anbragt og hun begyndte ellers at drikke meget og kom efterfølgende i alkoholbehandling, men begyndte så at drikke igen, men hun kom i behandling igen og drikker ikke i dag.

Marta har ikke haft et godt samarbejde med kommunen, og hun måtte skrive mange gange til kommunen for at få sine børn hjem igen. Ud fra Martas fortælling blev hendes yngste anbragt mens det stadig ammede og barnet kom først hjem igen efter sin konfirmation, så anbringelsen må have varet omkring 12-13 år og for de ældstes vedkommende kom de senere hjem til deres mor igen.

Marta har ikke følt sig stigmatiseret fra sine omgivelser. Marta har ikke hørt om de nationale indsatser, i forlængelse af dette siger hun at hun mener at der i dag er for mange unge der får børn i en meget tidlig alder og at de ikke er klar til at få børn, hvilket hun mener kan være årsagen til at børn bliver anbragt udenfor hjemmet.

Oline 35 år

Oline har igennem sagsforløbet vedr. sin søn boet i 2 forskellige kommuner, da sagen med hendes søn startede, boede hun i en anden kommune og efter at hendes søn var blevet anbragt flyttede de til en anden kommune som nu er deres hjemkommune. Så i hendes fortælling henviser hun til 2 forskellige kommuner. For overskuelighedens skyld vil jeg benævne dem for kommune 1 som er den kommune de flyttede fra og kommune 2 som har været deres nuværende kommune siden 2019.

Olines barn har været anbragt i 7 år på en døgninstitution. Oline fortæller at hendes barn som lille begyndte at få vredesudbrud og hun henvendte sig ellers til kommune 1 for at få hjælp, da hun gerne ville finde ud af hvad hendes barn fejlede og da hun kunne fornemme at hendes barn havde særlige behov. Men der skete ikke noget med hendes henvendelser. Da Olines barn startede i skolen, måtte han ikke komme i skole det første halve år, da man ikke kunne styre ham og Oline selv skulle passe ham. Oline fortæller at hendes søn dagligt havde 4-5 vredesanfald. Selvom Oline henvendte sig utallige gange til kommune 1 skete der ikke noget. Det var først da kommune 1 havde modtaget en underretning om at hendes søn foran en butik havde fået et vredesanfald, at der skete noget, som endte med at hendes søn efterfølgende blev anbragt på en døgninstitution med hendes samtykke.

Da man skulle anbringe hendes søn, sagde kommune 1, at det kun var i 3 måneder han skulle være anbragt, hvilket ikke var korrekt, da døgninstitutionen sagde at hendes søn måske skulle være anbragt indtil han blev 18 år. Oline har ikke selv været anbragt men da hun mistede sine forældre som 17 årig fortæller hun at de er blevet omsorgssvigtet og hvor denne omsorgssvigt i følge Oline, kan have haft en medvirkende årsag til at hendes søn er som han er nu. Hun var meget ung da hun fik sit første barn og han har oplevet de samme ting som hun har oplevet, og hvor han også har set sin mor været meget ked af det.

Oline fortæller videre at det har været følelsesmæssigt hårdt for hende at få sit barn anbragt og hun har også haft en depression efterfølgende. Hun siger at samarbejdet med kommune 1 har været svingende, hvor hun føler at man fra kommune 1's side har givet dem tomme løfter og at de under anbringelsen ikke har været informeret nok om væsentlige forhold vedr. hendes søn, og hvor hun mener at de har fået en dårlig sagsbehandling af kommune 1. Som hun selv udtrykker det har hun haft et bedre samarbejde med døgninstitutionen end hun havde med kommune 1. Men i dag har hun fået en sagsbehandler i kommune 2 som hun endelig kan snakke sammen med. I dag er hendes søn smidt ud af døgninstitutionen da de ikke kunne magte ham mere, så han bor i dag skiftevis hos sine bedsteforældre og sin mor. Som familie er de begyndt at snakke med nogen i det kommunale regi i kommune 2. Oline udtrykker at hun i dag er meget frustreret over kommune 2's langsommelige sagsbehandling vedr. hendes søn. Oline fortæller også at efter deres flytning til kommune 2 gik der lang tid før de fik en

sagsbehandler, selvom de havde henvendt sig til kommunen for at få en sagsbehandler da de flyttede til byen, oplyser hun at der gik 2 år før de fik en sagsbehandler. Om dette siger hun “så jeg var ikke i kontakt med kommunen i 2 år og har ikke haft noget samarbejde med en sagsbehandler i kommunen, men jeg har haft et samarbejde med medarbejderne i min søns døgninstitution og på den måde er jeg kommet tættere på min søn”. Men Oline fortæller også at hendes søn giver hende skylden for at hun har givet ham en dårlig opdragelse og har tit spurgt hende om hvorfor hun har fået ham anbragt på en døgninstitution. Oline fortæller at hans søn er begyndt at falde til ro, nu efter han er flyttet ud af døgninstitutionen. I starten havde hun mange konflikter med sin søn også fordi hun havde svært ved at acceptere at hans søn var som han var og deres nye situation, men at det nu er blevet aftagende også i takt med at han er faldet mere til ro.

Oline har tit følt sig stigmatiseret fra kommunens side og hvor man fra kommunens side har ser hende som værende en der ikke kunne magte sin søn. Hun har også oplevet at blive stemplet som en alkoholiker selv om hun meget sjældent drikker, hun udtrykker det således: “da min sagsbehandler spurgte om jeg drak og jeg sagde ja, og min sagsbehandler stemplede mig som alkoholiker og som en dårlig mor”. Oline beretter at det har været hårdt for hende at man fra kommunens side ikke ville hjælpe dem selv om hun bad om det gentagne gange. Oline fortæller at hendes søn i dag ikke går i skole da han ikke må gå i skole på grund af sit temperament og at han ikke har været skole i over et halvt år og hvor han ikke laver noget så hun er sommetider meget magtesløs over sin situation da hun hele tiden skal kæmpe for sin søn.

Oline har ikke hørt om de nationale indsats, men Oline opfordrer til at myndighederne skal gøre mere for at hjælpe familier som hendes tidligere i forløbet og at man ved henvendelser som hendes utallige henvendelser til kommunen skal tage disse seriøst. Hun opfordrer også andre forældre som er i en lignende situation til at komme frem og fortælle om deres følelser og om kommunernes sagsbehandling, da hun mener at der er flere der har fået den samme behandling som hun har fået.

12.2 Tematiseret analyse

“Jeg oplever flere gange hvert år, at borgere oplyser, at de har følt sig presset af deres kommune til at underskrive en samtykkeerklæring til anbringelse af deres barn uden for hjemmet. Nogle borgere oplyser i den forbindelse, at kommunen har tilkendegivet, at de ikke vil få lov til at se deres barn under anbringelsen, at samværet vil blive begrænset, eller at der vil gå længere tid, før de kan få deres barn hjem igen, hvis de pågældende borgere ikke underskriver en samtykkeerklæring” (Ombudsmanden for Inatsisartut 2022: 8).

Ombudsmanden for Inatsisartut fastslår her, at man i den kommunale forvaltning af børnestøtteleven ikke overholder en helt grundlæggende regel om at et samtykke er fuldstændigt frivilligt, hvor en samtykke ikke må være afgivet under tvang eller under

andre former for pres. Derudover skal kommunerne sikre, at den der giver samtykke skal være klar over hvad man giver samtykke til.

At der ikke ydes en optimal sagsbehandling efter de gældende regler er også fremkommet ved interviewene med forældre til anbragte børn, endvidere beretter forældrene om at anbringelserne af deres børn har påvirket dem følelsesmæssigt dybt og hvor de hver især ligeledes beretter om de gode og dårlige oplevelser de har haft under deres børn anbringelser.

Interviewene med forældrene er kodet efter samme metode som de unge, og analysen er delt ind i de samme fem temaer. Næste afsnit vil beskrive i hvilket omfang forældrene er blevet inddraget i deres børns anbringelse og deres oplevelse af inddragelse.

Anbringelse og inddragelse

Forældrene angiver forskellige årsager til at deres børn er blevet anbragt, hvor følgende nævnes: mistanke om vold i hjemmet, ADHD og omsorgssvigt. Af de interviewede forældre har 2 af dem kun haft 1 barn anbragt selvom de har flere børn, 1 forælder har haft alle sine 4 børn anbragt og 1 forældrepar har haft 2 af deres 3 børn anbragt. Anbringelserne har været med og uden samtykke. I henhold til børnestøtloven er der 2 anbringelsesformer, disse er anbringelse med samtykke og anbringelse uden samtykke. En anbringelse udenfor hjemmet er en skærpet støtteforanstaltning. Børnestøtlovens skelnen mellem disse to anbringelsesformer er således:

Med samtykke § 27. Kommunalbestyrelsen skal træffe afgørelse om at tilbyde anbringelse uden for hjemmet, når den socialfaglige undersøgelse viser, at anbringelse udenfor hjemmet vil være af væsentlig betydning for at imødekomme barnets særlige behov.

Uden samtykke § 28. Kommunalbestyrelsen skal, uden samtykke fra forældremyndighedshaveren og barnet, træffe afgørelse om, at barnet skal anbringes udenfor hjemmet, hvis der er åbenbar risiko for at, barnets trivsel, sundhed og udvikling lider alvorlig skade på grund af: 1) utilstrækkelig omsorg for eller behandling af barnet 2) fysisk eller psykisk vold, vanrøgt eller seksuelle overgreb 3) misbrugsproblemer, kriminell adfærd eller andre svære sociale vanskeligheder hos barnet eller i barnets nærmiljø 4) andre adfærds- eller tilpasningsproblemer hos barnet eller i barnets nærmiljø (Inatsisartutlov om støtte til børn).

Marie der har 1 barn anbragt fortæller at man fra kommunens side havde sagt at såfremt hun ikke underskrev en samtykkeerklæring ville hendes barn blive tvangsanbragt, hvor Sara og Gert beretter at kommunen fik dem til at underskrive selvom de selv var meget imod det, da de havde fået besked på at hvis de ikke skrev under ville man fjerne deres andre børn også, så for ikke at for deres øvrige børn anbragt gav de samtykke til anbringelsen.

Alle forældrene fortæller at det følelsesmæssigt har været og er hård for dem at få et barn anbragt og at det gør ondt. For nogle af forældrene har det været så følelsesmæssigt hårdt at de har haft et misbrug af alkohol og hash.

“Følelsesmæssigt har det været et stort nedtur, hvor vi dengang drak og røg hash rigtig meget” (Gert og Sara).

De berørte forældre fortæller at de ikke altid er blevet inddraget og at samarbejdet til tider har været udfordrende, Marie føler dog at hun har haft et godt samarbejde med kommunen. Gert og Sara fortæller at da deres første søn var anbragt havde de et godt samarbejde med kommunen, men da deres anden søn var anbragt, havde de næsten ingen kontakt med kommunen det første år deres søn var anbragt, på trods af at de gentagne gange havde kontaktet kommunen. De oplevede også at de jævnligt var ude for at deres sagsbehandlere blev skiftet, så det var svært at have et kontinuerligt samarbejde. Marta udtrykker også at hun ikke oplever at være blevet inddraget, og hvor hun ligeledes fortæller at man heller ikke havde informeret hende om at man ville flytte hendes børn.

“Barnet har behov for, at forældrene bliver inddraget, og det har behov for at have en god kontakt til dem. Det er også vigtigt for forældrene, at der bakkes op om, at de stadigvæk er barnets forældre, selvom barnet eller den unge er anbragt uden for hjemmet i en kortere eller længere periode” (Styrelsen for Forebyggelse og Sociale Forhold 2020:59).

Som jeg tidligere har skrevet, er det veldokumenteret at familierelationer er meget vigtige for et barns udvikling også når der er tale om problematiske relationer. Men som forældrene beskriver det, har tilknytningen til familien ikke været det der er blevet prioriteret fra kommunens side under deres børns anbringelser og hvor de også oplever en langsommelig sagsbehandling i forhold til deres børn.

I myndighedsvejledningen til børnestøtteloven står der, at en velfungerende og godt samarbejde kan bidrage til et godt anbringelsesforløb for et barn, og at erfaringen viser at ikke alle forældre får den støtte, de har brug for når deres børn anbringes. Videre anføres det at støtten til forældre kan muliggøre en hjemgivelse af anbragte børn.

Ud fra forældrenes oplevelser af inddragelsen og samarbejdet med kommunen er det for de forældres vedkommende en relation der iflg. Arnsteins 's “Ladder of Citizen Participation” er på de tre nederste trin hvor der er “ikke-inddragelse” hvor de reelt ikke inddrages og ikke har mulighed for at ændre på noget og det mest ønskværdige for forældrene ville være at man fra kommunens side inddrager dem så de oplever at blive informeret og konsulteret og bliver spurgt om deres meninger i forhold til deres anbragte børn.

Den øgede polarisering i den postmoderne samfund hvor fællesskabet opløses, fører til at stadig flere mennesker ikke mere har indflydelse på deres eget liv og hvor de er

tvunget til at deltage i en økonomisk orden som de ikke selv har en indflydelse på og hvor de risikerer at stå tilbage som de mislykkede forbrugere (Bauman 1999). Hvilket er meget kendetegnende for at de forældre der er blevet interviewet, de har som sådan ikke indflydelse på deres børns anbringelse og de føler ikke at de er blevet inddraget nok under deres børns anbringelse. Bauman mener at:

“Alle de gamle koder og regler, der fungerede som stabile orienteringspunkter, er i dag forsvundet eller er en mangelvare. Vi lever i en verden der er præget af individualisering og privatisering, hvor hvert individ må forsøge at væve sine egne mønstre og bære det fulde ansvar for en eventuel fiasko” (Bauman 2006:15).

Da alting er under en konstant forandring, ændres normerne konstant også indenfor familielivet hvor en anbringelse af børn udenfor hjemmet også er blevet en norm, når dette anses for værende nødvendigt af myndighederne. Ligesom i Bauman's teori om den flydende modernitet er anbringelsesområdet nu blevet en nødvendighed da mange familier er i opløsning og hvor dette øger antallet af anbragte børn hvor fællesskabet og traditionerne som er det faste modernitet afløses af en flydende modernitet som har svært ved at bevare deres form.

Dette afsnit viser at forældrene ikke er blevet inddraget fuldt ud i deres børns anbringelser og hvor myndighederne ikke har fulgt lovens bestemmelse om inddragelse af forældrene. Udfra forældrenes oplevelser kan deres inddragelse indplaceres på “ikke-inddragelse” i Arnstein's teori om borgerinddragelse “Ladder of Citizen Participation”, hvor myndighedernes manglende inddragelse kan placeres på nederste tre trin. Der sker i samfundet en øget polarisering og fællesskabet opløses og hvor flere og flere ikke mere har en indflydelse på deres liv. I dag er alting under en konstant forandring hvor normer og traditioner opløses.

Familie

“I moderne socialt liv får begrebet livsstil en særlig betydning. Jo mere traditionen mister tag, og jo mere dagliglivet rekonstrueres på baggrund af det dialektiske samspil mellem det lokale og det globale, desto mere tvinges individerne til at træffe valg om livsstil blandt mange forskellige muligheder” (Giddens 2003:14).

I det senmoderne eller højmoderne liv er mange aspekter at vores sociale liv påvirket af modernitetens dynamik, hvor vi ikke længere kan finde støtte i traditionen som man gjorde det tidligere og i det senmoderne liv er det op til individet at forme sit liv (Giddens 2003).

En ændring af familierelationerne taler sit tydelige sprog i forhold til det stigende antal anbragte børn. Der er generelt en stigning i antallet af økonomisk udsatte hvor der

særligt er der en stigning hos familier med børn hvilket kan ses på Tabel 4 i s.36. Denne udsathed kan også være en medvirkende faktor til at flere børn anbringes udenfor hjemmet.

Marie som er den eneste, interviewede der stadig har sit barn anbragt på nuværende tidspunkt, fortæller at hun er i gang med personlig udviklingskurser og familiekurser, som er initieret af kommunen. Gert og Sara fortæller det samme, de har også begge været på forældrekurser og Gert har været i alkoholbehandling og dette er sket efter de fik deres første søn anbragt. Marta har også været i alkoholbehandling 2 gange og Oline har ikke haft et alkoholproblem.

Gert fortæller at hans far også var alkoholiker hvor han om dette beretter følgende:

“Jeg har ellers sagt til mig selv at jeg ikke ville følge min fars fodspor, men det har jeg gjort, jeg har ellers tidligere været meget vred på min far og har igen og igen bedt ham om at stoppe med at drikke og ellers gjort rigtig meget for at ændre min far men det er ikke lykkedes. Det kan ellers være bedre”.

Gert fortæller videre at de i dag har det godt, men at deres børn også følger deres fodspor, sådan som han også har gjort, hvor han synes at dette er meget beklageligt. Omsorgen for børn og det opvækstmiljø, som gives til børnene overføres fra generation til generation (Kvælle 2013:79).

Ændringen i det senmoderne samfund medfører en ændring af familiemønstre, ændrede opdragelsesformer, en omfattende institutionalisering af vores børn gennem opvæksten og en svækkelse af tidligere tiders faste traditioner (Jørgensen 2017:293).

Stigmatisering

Stigmatiserede personer behandles negativt med afvisning, diskriminering, ekskludering eller krænkes af andre. Ved stigmatisering rammer man mange grupper i samfundet, der på den ene eller anden måde skiller sig ud af normen eller et idealet om det velfungerende menneske.

Et stigma opstår når et menneske tilskrives negative egenskaber. Disse negative egenskaber kan f.eks. være farlig, utilregnelig eller dårlig forælder. At bære et stigma kan betyde at den pågældende person reduceres til at være indbegrebet af sit stigma, hvor andre mennesker ser stigmaet og ikke personen.

Et stigma består i henhold til Goffman i virkeligheden af en særlig form for relation mellem en egenskab og en stereotyp klassificering af mennesker (Goffman 2009:45).

For alle forældrenes vedkommende kan man sige at de er blevet eller bliver stigmatiseret, da man ved anbringelse af deres børn fra myndighedernes side har stemplet dem som forældre, der ikke kan give sine deres børn den fornødne omsorg og

at det derfor har været nødvendigt at anbringe deres børn. Så de har alle fået et stigma som forældre der ikke kan passe deres børn.

Selvom de ikke hemmeligholder hvad der er sket med deres børn, kan man sige, at forældrene i henhold til deres fortælling trods deres stigma er i stand til at passere og optræde som normale blandt deres omgivelser, og er så godt tilpasset at de formår, at præsentere en normal identitet.

3 af forældrene har følt at de efter at deres børn er blevet anbragt ikke har fået den fornødne hjælp og Sara udtrykker den manglende hjælp således:

“Jeg har følt at da vores søn blev anbragt udenfor hjemmet kastede kommunen os bare væk og ikke hjalp os med noget...efter at vores anden søn blev anbragt gjorde man ikke noget fra kommunens side, man har ikke snakket med os, vi følte at man bare lod os i stikken, så vi har bare følt os magtesløse” (Sara).

De forældre der har oplevet stigmatiseringen, kan ud fra Goffman's kategorisering karakteriseres som de miskrediterede, stigmaet er kendt af omgivelserne, forældrene fortæller dog ikke noget om hvordan de reelt har håndteret denne stigmatisering, men ud fra deres oplevelser er der noget der tyder på at de har ladet denne stigmatisering passere og formået at præsentere en normal identitet i deres sociale interaktion med andre.

Oline fortæller kun at hun har følt sig stigmatiseret af myndighederne, hvor Gert og Sara har oplevet at blive stigmatiseret både af myndighederne og af deres omgivelser hvor de fortæller at mange har set dem som dårlige forældre.

Fremtid

Zygmunt Bauman har sagt følgende om fremtiden:

"Menneskene i den vestlige verden har ingen grund til panik. Alligevel har en lang række undersøgelser vist, at vi alle går rundt og er bange for fremtiden. Vi ved ikke hvad der skal ske med os og er usikre på, hvad fremtiden vil bringe" (Information 24.09.99).

For de interviewede forældre handlede fremtiden om hvilke ønsker de har til den fremtidige sagsbehandling for forældre til anbragte børn og hvad man skal gøre for familier før, under og efter en anbringelse af børn. De fortæller også om hvilke tiltag de har deltaget i. To af forældrene har været i misbrugsbehandling, hvoraf den ene havde været til 2 misbrugsbehandlinger. Den forælder der stadig har sit barn anbragt, fik ved sit barns anbringelse et tilbud om at komme på et familiekursus og personlig udviklingskurser, hvilket hun også er i gang med nu. Sara og Gert fortæller at de også kom på forældrekurser.

I henhold til børnestøttelovens §46 skal der udarbejdes en handleplan når et barn anbringes, hvor det her er bestemt at der i barnets handleplan skal stå hvilke former for støtte der selvstændigt iværksættes over for barnets familie, mens barnet er anbragt udenfor hjemmet. Formålet med handleplanen er at sikre, at der systematisk bliver arbejdet for at barnet kommer i trivsel og udvikling og for familiens vedkommende er det for at styrke og støtte hjemgivelsen af barnet.

For Sabines vedkommende, der er den eneste af de interviewede forældre, og for Olines vedkommende hvis fremtid for hendes søn stadig er uvis da hendes søn er blevet smidt ud døgninstitutionen og som endnu afventer en afklaring fra kommunes, kan man sige at der ikke er nogen længerevarende planer udover at Sabine nu er i gang med forældre- og personlig udviklingskurser. Sabine har fået oplyst af kommunen at hun først kan søge om at få sit barn hjem igen, når kommunen ikke modtager flere underretninger vedr. hendes barn, under interviewet fortalte hun at hun indenfor de nærmeste dage vil søge om at få ham hjem igen.

Oline oplyser at der aldrig er givet en diagnose på hans søn, hvilket hun ellers har kæmpet for i en årrække, hun fortæller at papirarbejdet nu er færdigt og at de nu kun venter på svar fra Socialstyrelsen og hans kommende undersøgelse, hvor han bl.a. skal have en ordblindetest.

De interviewede forældre beretter alle, at de oplever kommunen som en modstander og at de alle har haft deres kampe med kommunen og hvor Oline og Sabine til stadighed har kampe med kommunen på den ene eller den anden måde.

I afslutningen af interviewet sagde alle forældrene at de var glade for at være blevet interviewet, og at det er godt at jeg har taget emnet op, da de i mange tilfælde har følt sig magtesløse overfor den behandling de har fået fra kommunen og at de fik en mulighed for at fortælle om deres oplevelser omkring anbringelserne af deres børn. Oline udtrykker dette således:

“Til sidst vil jeg gerne bede forældre til anbragte børn om at komme frem og fortælle om deres følelser da der er mange der føler, at der bliver løjet overfor dem selvom de får forskellige løfter fra kommunerne”.

I indledningen til dette afsnit citerede jeg Bauman's tanker om fremtiden, der siger noget om at vi alle går rundt og er bange for fremtiden, da vi ikke ved hvad der skal ske og at vi er usikre på hvad fremtiden vi bringe. Denne usikkerhed og frygt om fremtiden er også meget kendetegnende for de interviewede forældre, der endnu ikke ved hvad der skal ske med deres børn, Sabine der ikke ved hvornår hendes søn vil blive hjemgivet og Oline der venter på at få besked om den videre sagsbehandling vedr. hendes søn. For dem har fremtiden vedr. deres børn ingen form og er som en væske uden form, der flyder, løber ud, strømmer ud, trænger ud eller ind, drypper og siver og er svær at standse da den flyder udenom uden nogle forhindringer og hvor de opløser andre og

gennemtrænger andre (Bauman 2000:8). De har ikke nogen faste holdepunkter eller en udsigt til hvornår der træffes afgørelse i deres sager, dermed har de mistet en indflydelse på deres eget liv, da det er, myndighederne der skal træffe afgørelse i deres sag. I Baumans termer deltager de i en økonomisk orden som de ikke selv har en indflydelse på og hvor de risikerer at stå tilbage som mislykkede forbrugere.

Dette afsnit har vist at nogle af forældrene efter anbringelse af deres børn har været på forældrekurser, misbrugsbehandling og personlig udviklingskurser. To af forældrene mangler stadig en afklaring på deres børn sager og alle har oplevet kommunen som en modstander og at forældrene også har et behov for at man lytter til deres oplevelser da de i mange tilfælde har følt sig magtesløse i forbindelse med sagsbehandlingen fra kommunens side, hvor de oplever at man ikke tager deres henvendelser seriøst eller reagerer på dem overhovedet.

Nationale indsatser

Bauman mener, at det gode samfund kan kun skabes ved fælles indsats da der som Bauman udtrykker det "heldigvis findes der stadig solidariske borgere" (Politiken 15.04.06).

Af de interviewede forældre er det kun 1 af dem der har hørt om de nationale indsatser, men ikke har fulgt med i dem. Dog har de alle gode råd og meninger til hvordan man ved anbringelse af børn udenfor hjemmet kan hjælpe familien eller hvordan man kan undgå at flere børn anbringes. Hvor de bl.a. siger følgende:

"jeg mener at man før man fjerner børn fra hjemmet ellers kunne opfordre forældrene til at arbejde med deres problemer inden man fjerner et barn.... man skal arbejde med forældrene inden man fjerner børn fra hjemmet, da det har store konsekvenser for børnene"(Sabine).

"Vi har ellers mange budskaber til systemet, men vi har bare holdt det for os selv og vi har snakket om tingene men har holdt det for os selv" (Sara og Gert).

"Man skal ikke kun prøve at hjælpe barnet og glemme forældrene, selvfølgelig skal man også hjælpe forældrene hvis man vil hjælpe forældrene hvis man vil hjælpe et barn" (Oline).

Det er tydeligt at forældrene har en masse meninger omkring anbringelse generelt, at de ikke bliver inddraget i de nationale indsatser, taler også deres tydelige sprog. De er ikke blevet inddraget, de er ikke blevet spurgt om hvad de mener om de nationale indsatser af de myndighederne som har været dem der har udarbejdet disse indsatser. De har dog været en del af indsatsen, da de har været i misbrugsbehandling, familiekursus og deltaget i personlig udviklingskurser på foranledning af myndighederne.

I forhold til Arnsteins "Ladder of Participation" er de på ikke-inddragelsestrinene som er de to nederste trin.

Som Bauman udtrykker det kan det gode samfund kun skabes ved en fælles indsats, og med denne fælles indsats må dette også være indbegrebet, at for at man skal kunne nå i mål med de indsatsområder og opnå en reel effekt med de nationale indsatser og handlingsplaner, der er mærkbar i samfundet, også skal inddrage dem det vedr. nemlig forældrene. De skal også være med til at forme og have en indflydelse på de initiativer der igangsættes på nationalt og lokalt plan. Hvis de nationale indsatser skal kunne legitimeres og begrundes, må forældrene også inddrages, hvilket min forskning viser at de ikke gør i dag.

I nutiden hvor de traditionelle fællesskaber er i forfald og hvor der er en opløsning i samfundet og hvor flere børn anbringes udenfor hjemmet, har vi som samfund behov for at der etableres nogle stabile orienteringspunkter som fastsætter kursen for de sociale indsatser indenfor børn og ungeområdet. Derfor har vi som samfund et behov for de nationale indsatser og ikke mindst nationale indsatser hvor man opnår de mål der bliver fastsat i indsatserne.

12.3 Opsamling

Dette afsnit har vist at det kun er 1 af de interviewede forældre der havde hørt om de nationale indsatser, men alle fremkommer dog med forslag til hvordan man arbejde fremadrettet med forældre når deres børn bliver anbragt. Forældrene er ikke blevet inddraget i forbindelse med udarbejdelsen af de nationale indsatser.

Denne citat fra Zygmunt Bauman's tale i Københavns Universitet siger meget om hvordan de nationale indsatser i Grønland udarbejdes i dag hvor der er en "ikke-inddragelse" af hverken forældre til anbragte børn og anbragte børn, hvor den udstukne manuel kan sidestilles som de nationale indsatser:

"I dag får vælgerne udstukket én manual at vælge imellem. Der er ikke alternative forslag til hvordan verden skal se ud, eller hvilke problemer, den enkelte oplever. Vi skal have tid til at forstå de enorme menneskelige problemer vi står overfor. Det er klart, at det i den sammenhæng ikke nytter noget at lukke sig inde. Vi må ud i gaderne, mødes og tale sammen om tingene i stedet for at købe en vagthund" (Information 24.09.99).

Næste kapitel vil beskrive de igangsatte nationale indsatser, handleplaner og strategier for børn og unge området og om hvorvidt de lever op til målene i disse.

13. Lever de nationale indsatser for børn og unge op til målene

Vurderingen af de nationale indsatser på børn og unge området er kompliceret, for hvad er det man vil måle og veje? og hvilke mål har de nationale indsatser i Grønland på området.

Som det tidligere er blevet beskrevet, er der i Grønland mange aktører og mange indsats der siden 2014 er blevet igangsat på børneområdet. Med ændringen af børnestøtteleven i 2017 har man sat nye lovgivningsmæssige rammer for myndighedernes arbejde indenfor området. Der er her er sat præcise mål for hvad kommunerne og socialarbejderen skal overholde. Sideløbende med lovændringen har man både fra Selvstyrets og den danske stats side lagt et stort arbejde i at skabe en positiv udvikling for børn og unge.

Det der vil være fokus i dette afsnit vil være de initiativer der er igangsat af Selvstyret og den danske stat.

National handlingsplan mod forældres omsorgssvigt af børn

Handlingsplanens overordnede formål har været at styrke børn og voksne til livets betingelser (Naalakkersuisut, Departement for Sociale Anliggender og Justitsområdet 2019:7). Fokus for denne handlingsplan har været at forbedre de forebyggende indsats, så færre børn kan vokse op med omsorgssvigt og at der skal sikres en effektiv og rettidig støtte når der sker omsorgssvigt.

Handlingsplanen indeholder 32 initiativer. Disse initiativer bygger på en forudsætning om at der løbende skal være en dialog og inddragelse af alle børne- og familieområdets aktører.

Da der ikke eksisterer nogle kriterier for hvordan man vil måle effekterne af disse initiativer, kan man ikke sige noget om hvorvidt man har nået målene i de 32 initiativer. Så der er ingen dokumentation for effektmålinger på disse initiativer, hvilket gør det svært at følge udviklingen af initiativerne og argumentere for om initiativerne skal fortsætte eller om man skal korrigere initiativerne for at opnå den ønskede samfundsmæssige effekt.

Naalakkersuisuts familiepolitik 2020-2030

Naalakkersuisuts familiepolitik sætter den overordnede retning for arbejdet med børn og deres familier og hvor målet med denne er, at sikre en større trivsel blandt familier for at mindske omfanget af omsorgssvigt. Naalakkersuisuts familiepolitik har 6 overordnede fokusområder, hvor et af fokusområderne er at sikre barnets ret til at kende og blive passet af sine forældre eller primære omsorgsgivere og at man skal sikre at rådgivnings- og behandlingstilbud er målrettet hele familien. Naalakkersuisuts intention med familiepolitikken er at bidrage til at skabe velfungerende familier der trives og hvor disse vil bidrage til at give en familien tryghed, tillid og kærlighed og tilhørsforhold. Familiepolitikken tager udgangspunkt i FN's børnekonventions artikel om barnets ret til at kende og blive passet af sine forældre. Endvidere indeholder familiepolitikken også elementer vedr. inddragelse hvor der står følgende "Vi skal inddrage barnet, når der træffes afgørelser i socialsager der vedrører barnet".

I forhold til Naalakkersuisuts familiepølitik er det svært sige om mælene for at skabe velfungerende familier der trives, nâs da der ikke er opstillet kriterier for hvordan man vil mæle dette og der ikke opstillet kriterier for hvornâr en familie må anses for at være en velfungerende familie og hvordan vil man mæle at omsorgssvigten i samfundet er mindsket. Sâ generelt er der manglende mælekriterier for hvad det er man vil mæle, for at kunne sige at man nâr mælene i Naalakkersuisut Familiepølitik.

Grønlandsk-Dansk tværgående arbejde for en styrket indsats for udsatte børn og unge i Grønland

Den Grønlandsk-Dansk tværgående arbejde for en styrket indsats for udsatte børn og unge i Grønland, er et styrket samarbejde mellem Grønland og Danmark og hvor denne samarbejde er udmøntet i initiativet “ Grønlandsk-Dansk tværgående arbejde for en styrket indsats for udsatte børn og unge i Grønland”, formålet med samarbejdet er at udarbejde og implementere langsigtede forslag, der kan styrke indsatsen for udsatte børn og unge, herunder bekæmpe seksuelle krænkelser og forebygge omsorgssvigt.

En arbejdsgruppe blev dannet i den forbindelse, og de kom med anbefalinger til hvilke initiativer der skulle igangsættes, hvor denne indeholder 16 målrettede initiativer som skal bidrage til en større trivsel og en sundere udvikling for udsatte børn og unge i Grønland.

Til forskel fra National handlingsplan mod forældres omsorgssvigt af børn og Naalakkersuisuts familiepølitik, har man for de 16 initiativer sat nogle kriterier for hvordan man vil følge udviklingen for de 16 initiativer. Hvor følgende kriterier er oplyst:

- Udviklingen i antal underretninger
- Status på ubehandlede sager for udsatte børn og unge i kommunernes forvaltninger
- Adgang til behandling for børn og unge, der har været udsat for seksuelle krænkelser

Endvidere supplerede man opfølgningen med 3 indikatorer for børn og unges og disse indikatorer anses for at være nogle af de vigtigste mælbare parametre på udviklingen af forhold, der har betydning for trivsel blandt udsatte børn og unge hvor disse er:

- Udviklingen i antal anbringelser
- Antallet af anmeldelser om vold husspektakler og seksuelle overgreb/krænkelser
- Selvmordsraten blandt børn og unge

I efteråret 2021 udkom Statusrapporten Status på målopfølgning og implementering, med udgangspunkt i denne vil udviklingen i antallet af underretning, antal ubehandlede sager og antal anbringelser beskrives nærmere.

Hvis man kigger på indikatorerne for udviklingen i antal underretninger, viser udviklingen antallet af underretninger for Kommune Kujalleq og Qeqqata Kommunia har været stigende.

Table 10 Antal underretninger i kommunerne

	2019	2020	1.kvt 2021	2.kvt 2021	3 kvt 2021
Kommune Kujalleq	343	399	171	190	221
Kommuneqarfik Sermersooq	2656	2068	698	657	537
Qeqqata Kommunia	812	903	239	313	141
Avannaata Kommunia	341	313	121	93	124

Kilde: Status på målopfølgning og implementering, Statusrapport efterår 2021

Tallene viser at der har været en stigning i antal underretninger i Kommune Kujalleq, Qeqqata Kommunia og Avannaata Kommunia og at tallene for 2021 viser at der i Kommune Kujalleq og Avannaata Kommunia også er en stigning i forhold til 2020 på trods af at man ikke har medtaget tallene for 4.kvt.

Table 11 Antal ubehandlede sager for børn og unge i kommunerne(sept.2021)

	Sager ialt	Behov for socialfaglig undersøgelse	Socialfaglig undersøgelse gennemført	Handleplan udarbejdet	Igangsat støtte el. anbringelse
Kommune Kujalleq (0-23 år)	454	227	47	56	
Kommune Qeqertalik(0-23 år)	447	250	42	115	
Kommuneqarfik Sermersooq	3335				

(0-23 år)					
Qeqqata Kommunia (0- 17 år)	337	191	110	64	
Avannaata Kommunia (0- 23 år)	604	350	73	184	

Kilde: Status på målopfølgning og implementering, Statusrapport efterår 2021

Tallene viser at der samlet mangler at blive udarbejdet 746 socialfaglige undersøgelser, men hvor tallet ville have været højere hvis man også havde tallene med fra Kommuneqarfik Sermersooq, disse er dog ikke med da Kommuneqarfik Sermersooq ikke har oplyst disse. At der mangler at blive udarbejdet så mange socialfaglige undersøgelser er også bekymrende, da disse socialfaglige undersøgelser skal danne grundlag for udarbejdelsen af handleplanen. Når det er besluttet at der skal laves en socialfaglig undersøgelse, har man antaget at et barn har behov for særlig støtte og når der mangler at blive lavet 746 socialfaglige undersøgelser må man antage at der er 746 børn der mangler at få fastlagt hvilken støtteforanstaltning de skal modtage fra kommunen og dermed formentlig lever med mistrivsel hos deres forældre eller omsorgsgivere.

Der var i sept.2021 opgivet at der samlet set er 5.177 børnesager i kommunerne.

Med udgangspunkt i disse tal kan man sige, at der stadig er massive problemer med omsorgssvigt i samfundet hvilket tallene viser. Der modtages stadig mange underretninger og hvor antallet også er stigende i de 3 kommuner der er medtaget i statusrapporten.

Generelt kan man sige at der mangler effektundersøgelser og effektmålinger af den sociale indsats for børn og unge der gennemføres i Grønland. Uden disse er det svært at sige noget om hvilke indsatser der har de ønskede effekter for barnet, familien og for samfundet. Hvis disse effektundersøgelser blev gennemført, ville disse kunne danne grundlag for eventuelle ændringer eller justeringer af de igangværende indsatser. Så generelt mangler man i samfundet værktøjer til at kunne vurdere om hvad der virker og ikke virker. Derudover skal man hos dem der f.eks. skal lave vurderinger af om forældrekompetencerne hos forældre til anbragte børn udvikler sig i den rigtige retning have nogle klare retningslinjer, definitioner og vurderingsværktøjer til at vurdere om en forælder har opnået de rette forældrekompetencer, da begrebet forældrekompetencer kan forstå på mange forskellige måder. Så man skal fra myndighedernes side komme helt ned på et detaljeniveau som beskriver klart og præcist hvordan man vil arbejde med forskellige initiativmål, hvordan vil man styrke familieindsatsen i barnets første år eller

hvordan vil man skabe en øget trivsel og hvordan vil man f.eks. styrke det tværfaglige samarbejde. Alt dette må man definere helt præcist på hvordan man vil opnå disse mål og ikke bare lade det være overskrifter. Her kunne man med fordel også inddrage anbragte børn og forældre til anbragte børn, hvor de kunne være med til at definere hvordan man kan arbejde med dette i praksis, så de ønskede mål nås og ikke bare er noget der er skrevet i en handlingsplan men faktisk bliver til et brugbart værktøj der kan bruges i det daglige arbejde.

Ud fra empirien kan man på afsnittets overskrift svare på at man i samfundet ikke lever op til de mål der er i de nationale indsætter endnu, da tallene udvikler sig i den forkerte retning, antal underretninger stiger, antallet af børn der anbringes udenfor hjemmet også stigende og kommunernes udgifter til anbragte børn området stiger også år efter år.

14.Diskussion

I dette diskussionsafsnit vil jeg diskutere de valgte metoder og med udgangspunkt i empirien diskutere fundene i min forskning.

For at få et resultat der har validitet i forhold til spørgsmålet om hvorvidt målene i de nationale indsætter nås, kunne jeg godt have interviewet flere unge og forældre, da det kan være problematisk at lave en generalisering alene ud fra de 10 personer der er interviewet. Som jeg skrev i starten, kan et fænomenologisk casestudie i henhold til Flyvbjerg være svært at generalisere ud fra, men hvor den viden der er skabt sagtens kan bruges i den "kollektive vidensakkumulation". Fortællingerne fra de unge og forældrene er brugbar viden i forhold til besvarelsen af problemformuleringen og bidrager i høj grad til den kollektive vidensakkumulation indenfor hvordan de unge og forældre oplever det at være anbragt og at have et barn anbragt udenfor hjemmet.

Empirien har vist at der i forhold til børnesager generelt mangler en inddragelseskultur der må siges at være essentiel for, at opnå mærkbare resultater i forhold til at nå målene i de nationale indsætter, der igangsættes fra Selvstyrets og den danske stats side. En inddragelseskultur der i langt højere grad inddrager dem de nationale indsætter har som målgruppe nemlig de udsatte børn og voksne. De kan også være med til at give input til hvilke indsætter der kunne være gavnlige for dem, da de om nogen ved hvad der kan være gavnligt for dem. På den måde vil de kunne få et større ejerskab til indsætterne og hvor det så for dem formentlig vil være mere motiverende at indgå i disse indsætter.

De faktuelle oplysninger med et stigende antal børn der anbringes udenfor hjemmet, antallet af underretninger der også i nogle kommuner er stigende og at der ude i kommunerne er mange sager der afventer enten en socialfaglig undersøgelse eller en handleplan viser at de nationale indsætternes effekt stadig er mangelfuld og at resultaterne endnu lader vente på sig. Dog er det positivt at de interviewede unge beretter om, at deres ophold på døgninstitutioner har givet dem gode redskaber til at klare sig i voksenlivet på trods af den modgang de har været igennem gennem livet. Næsten alle de interviewede forældre har ikke oplevet at været inddraget i deres børns

anbringelser som børnestøtteloven foreskriver, er bekymrende, men dette viser igen at der i forhold til børnesager også er en manglende inddragelseskultur som man kraftigt må anbefale, bliver ændret så de bliver inddraget i den fremtidige sagsbehandling af børnesager.

Empirien viser også at der i dag mangler strukturelle tiltag der laver effektmålinger på om de igangsatte initiativer har en effekt, da det ikke er nok at igangsætte disse men hvor det efterfølgende også er meget vigtigt at kunne måle på om der er de ønskelige effekter på de nationale indsatser og hvis der ikke er det, må man ændre på handlingsplanernes initiativer og gøre som Bauman så rammende påpeger: må vi ud i gaderne, mødes og tale sammen om tingene i stedet for at købe en vagthund.

Dette kapitel har afsluttet analysen af empirien og næste kapitel giver konklusionen på specialet.

15. Konklusion

Formålet med specialet er, at undersøge hvordan man i samfundet kan sikre at målene i de nationale indsatser nås og om hvorvidt målgruppen for disse indsatser, børn der bliver anbragt og forældre til børn der bliver anbragt, bliver inddraget. Specialets problemformulering er:

Hvordan sikrer samfundet, at målene i de nationale indsatser indenfor børn og ungeområdet nås?

- **hvordan, og i hvilket omfang inddrages de anbragte børn i forhold til målsætningerne?**
- **hvordan, og i hvilket omfang inddrages de anbragte børns forældre i forhold til målsætningerne?**

Det påvises i specialet at der på trods af de massive indsatser der har været igennem de senere år, er svært at se hvilke resultater disse indsatser afstedkommer. Antallet af anbragte børn er stigende og antallet af underretninger til kommunerne er ligeledes stigende og kommunernes udgifter til hjælpeforanstaltninger for børn er også stigende. De samlede offentlige udgifter til familier og børn var i 2019 på omkring 1,2 mia.kr. hvor dette er en fordobling i forhold til 2000 hvor de offentlige udgifter var på 600 mio.kr.

Første hovedaspekt i specialet påviser at der i forhold til de nationale indsatser mangler effektmålinger i samfundet på de indsatser der kører og for de indsatser der er gennemført. Så for at sikre at målene i de nationale indsatser nås skal man også i højere grad arbejde på at skulle implementere effektmålinger der måler og dokumenterer effekten af de indsatser man igangsætter i samfundet, da man med disse også kan få et overblik over hvilke indsatser der gavner den nævnte målgruppe og på de indikatorer man opstiller for at måle de samfundsmæssige effekter af indsatserne.

Det andet hovedaspekt i denne speciale der vedrører inddragelse påviser, at der generelt er en manglende inddragelseskultur i det daglige arbejde indenfor anbragte børn området. Empirien for dette speciale viser at der i mange tilfælde er en "ikke-inddragelse" både i forhold til når et barn anbringes, for de unge der har været anbragt og for de forældre der har eller har haft deres børn anbragt udenfor hjemmet.

Ligeledes viser empirien at de unge og forældrene ikke bliver inddraget tilstrækkeligt når der arbejdes med de nationale indsætter. De bliver ikke spurgt eller hørt om hvilke indsætter der eventuelt kan være gavnlige for dem og de bliver heller inddraget når man laver indsætterne, selvom nogle af indsætterne direkte har dem som målgruppe og på trods af at de er målgruppen for indsætterne er deres kendskab til disse næsten ikke eksisterende.

Samfundsudviklingen og det sociale liv i dag er stærkt påvirket af modernitetens dynamikker også i Grønland. Dette indebærer at vi i dag ikke længere kan finde støtte i traditionerne og hvor det i det senmoderne liv er op til den enkelte at forme sit liv. I det senmoderne samfund er de sociale relationer ligeledes i opløsning. Denne opløsning nødvendiggør at man fra myndighedernes side må igangsætte nationale indsætter for at afhjælpe de mange familier der i dag lever med en udsat familiebaggrund og for at nedbringe omsorgssvigten af børn i samfundet.

Generelt er der i Grønland er der en stor handletrang i forhold til at gøre noget ved problemerne for udsatte børn og unge. Alene i perioden 2014-2019 er blevet igangsat 60 sociale indsætter af de såkaldte civilsamfundsorganisationer. Dette er meget positivt da disse bidrager til at forbedre vilkårene for de udsatte børn og unge. På forældreområdet er der en politisk målsætning om at skulle øge forældrekompetencerne for disse og på den måde gør man en aktiv indsats for at forældre med manglende forældrekompetencer for en forøgelse af disse. De interviewede forældre fortæller at de har været i misbrugsbehandling, har været på forældrekurser og på personlig udviklingskurser og på den måde er de også med i de indsætter som bliver omtalt i de nationale indsætter.

Der sker i samfundet en udlejring af de sociale systemer til abstrakte systemer, og hvor den sociale opdragelse og omsorg rykker fra familien til institutioner, der sker en ændring af opdragelsesformer og en omfattende institutionalisering og en svækkelse af tidligere tiders faste traditioner. Dette er et kendetegn i det senmoderne samfund. Samfundet er i dag gået fra at være en fast modernitet til at være en flydende modernitet, hvor de faste normer nærmest er gået i opløsning og hvor der mangler faste orienteringspunkter og hvor konsekvensen af dette, er at nogle familier er nødsaget til at få anbragt deres børn udenfor hjemmet. Dette har nødvendiggjort at samfundet måtte være reflektivt og igangsætte nationale indsætter for at forbedre vilkårene for de udsatte familier, da de ikke selv på eget initiativ kan magte deres forældrerolle. Dog mangler man at måle på om disse nationale indsætter virker efter hensigten.

Næste kapitel vil være perspektivering på området fremadrettet.

16. Perspektivering

At der til stadighed er flere børn der anbringes udenfor hjemmet, kan bruges som en indikator for at man i samfundet skal gentænke de løsninger man indtil videre har arbejdet med.

Her kunne man f.eks. i større grad benytte sig af familierådslagning, da men ved denne metode tager afsæt i at tænke i familiesystemer og hvor denne passer godt til den grønlandske familiekultur. Hvis denne metode anvendes, kunne man afstedkomme nogle af de ønsker som de interviewede unge og forældrene havde, hvor de foreslår at i stedet for at fjerne barnet kunne arbejde med familien og hjemmet. Dette kunne man afstedkomme ved at etablere nogle familiehuse i de enkelte byer, hvor man i disse familiehuse kunne anbringe en hel familien, og hvor der her skulle være nogle faste medarbejdere der kunne hjælpe og støtte en familie og hjælpe med at give forældrene de rette forældrekompetencer.

Man kunne også i Grønland arbejde på at indføre den danske Servicelovs⁹ §54, stk.1 som siger at "Kommunen skal tilbyde forældremyndighedens indehaver en støtteperson i forbindelse med barnets eller den unges anbringelse uden for hjemmet". Denne bestemmelse kunne med fordel indføres i Grønland, da de interviewede forældre udtrykker et stærkt ønske om at man fra myndighedernes side skal hjælpe dem i højere grad når de får deres børn anbragt udenfor hjemmet. Endvidere giver Serviceloven mulighed for at der for forældrene skal laves en særskilt plan for støtten til forældrene, hvor støtten kan være i form af en støtteperson eller støtte til at løse forældrenes problemer eller problemer i familien så et barn kan hjemgives igen. Her bliver der for forældrene lavet en slags handleplan der angiver nogle forskellige målsætninger, målsætninger som hvis de nås kan resultere i at et anbragt barn bliver hjemgivet.

Disse nævnte tiltag indenfor familieområdet kunne være med til at kunne nedbringe omfanget af omsorgssvigt og antallet af anbragte børn og generelt være med til at skabe en forbedret livskvalitet for mange familier.

---

⁹ Serviceloven, eller Lov om social service, er en dansk lov, der udstikker rammerne for rådgivning og støtte for at forebygge sociale problemer samt for at tilbyde ydelser til borgere med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer.

Litteraturliste

Andersen, I. (2014). Den skinbarlige virkelighed: om vidensproduktion inden for samfundsvidenskaberne. Samfundslitteratur.

Andersen, H., & Kaspersen, L.B (2013): *Klassisk og moderne samfundsteori* (5.udgave). Hans Reitzels Forlag.

Andersen, R. N. (2006): *Sekundære data: Brug af eksisterende dokumenter*. In Valg der skaber viden: om samfundsvidenskabelige metoder. Hans Reitzels Forlag.

Arnstein, R.S (2019 [1969]) : *A ladder of Citizen Participation*. Journal of the American Planning Association.

Bauman, Z. (2006[2000]):*Flydende Modernitet* 1. udgave. Hans Reitzels Forlag.

Bauman, Z. (1999). Globalisering, *De menneskelige konsekvenser* 1. udgave. Hans Reitzels Forlag.

Berliner, P., Christensen, J. K., & Bourup, E. B. (2017). *Social resiliensforandringsressourcer i to byer i Grønland*. Psyke & Logos, 38(1), 217-245.

Bryman, A. (2016). *Social research methods*. Oxford University press.

Christoffersen, M.N.(2003). *Risikofaktorer i barndommen og social arv-særligt med henblik på mishandling og vanrøgt*- Arbejdsrapport 1, Vidensopsamlingen om social arv 2003.Socialforskningsinstituttet.

Det Nationale Forsknings-og Analysecenter for velfærd (2021), *Kortlægning af plejefamilieområdet i Grønland*

Direktoratet for Sociale Anliggender og Arbejdsmarked (2001). *Døgninstitutionernes årsberetning 2001*.

Egelund, T., & Hestbæk, A. D. (2003). *Anbringelse af børn og unge uden for hjemmet*. En forskningsoversigt, København: Socialforskningsinstituttet.

Egholm, L. (2014). *Videnskabsteori: Perspektiver på organisationer og samfund*. Hans Reitzels Forlag.

Faureholm, Jytte (1999): *Forældrekompetence i udsatte familier. Empowerment i praksis*. Forlaget Systime. (1. udgave, 1. oplag.)

Flyvbjerg, Bent (2015): *Fem misforståelser om casestudiet*. I: Brinkmann, Svend & Tanggaard, Lene (red.) (2015): *Kvalitative metoder*. København: Hans Reitzels forlag. (2. udgave, 2. oplag).

FN's Konvention om Barnets Rettigheder (1989).

- Gadamer, Hans-Georg (2007 [1960]): *Sandhed og metode*. København: Hans Reitzels Forlag. (2. udgave, 3. oplag).
- Giddens, A. (1990). *Modernitetens konsekvenser*. Hans Reitzels Forlag.
- Giddens, Anthony (2003) *Modernitet og selvidentitet*. Hans Reitzels Forlag A/S. 7. oplag.
- Giddens, Anthony (1996) *Modernitet og selvidentitet*. Selvet og samfundet under senmodeniteten. København: Hans Reitzels Forlag.
- Goffman, E. (2009). *Stigma: om afvigerens sociale identitet*. Samfundslitteratur.
- Guldager, J. (2015). *Videnskabsteori-En indføring for praktikere*. Lindhardt og Ringhof.
- Hart, R.(1992). *Childrens participation. From tokenism to citizenship*. UNICEF
- Husserl, Edmund (2019a [1929]): *Cartesianske meditationer. En indføring i fænomenologien*. København: Hans Reitzels Forlag (2. udgave).
- Husserl, Edmund (2019b [1907]): *Fænomenologiens idé – fem forelæsninger*. København: Hans Reitzels Forlag (2. udgave).
- Højberg, H. (2013). Hermeneutik. In *Videnskabsteori i samfundsvidenskaberne: på tværs af fagkulturer og paradigmer* (pp.289-324).Samfundslitteratur.
- Institut for Menneskerettigheder (2019), *Samarbejde omkring det anbragte barn*, Notat januar 2019
- Iversen, E. B., Bundgård, M. B., & Lund, T. (2009). *Sociologisk Set-en grundbog til sociologi*.
- Jensen, B. (2021) *Barndomshjem eller børnehjem? Et kvalitativt studie af 38 børns oplevelser af at blive og være anbragt på en døgninstitution i Grønland*, Ilisimatusarfik, Ph.d.- afhandling
- Jerlang, E. (2009). *Sociologiske tænkere*. Hans Reitzels Forlag.
- Johansen, P. H., & Tetzschner, H. (2006). Casestudiemetoden en frugtbar og relevant model i samfundsvidenskab. In *Valg der skaber viden—om samfundsvidenskabelige metoder* (pp. 78-88). Systime Academic.
- Justesen, L., & Mik-Meyer, N. (2010). *Kvalitative metoder i organisations-og ledelsesstudier*. Hans Reitzels Forlag.
- Juul, S., & Pedersen, K. B. (2012). Videnskabsteoretiske retninger og projektarbejdet. In *Samfundsvidenskabernes videnskabsteori: En indføring* (pp. 399-430). Hans Reitzels Forlag.

Jørgensen, P.S. (2017). *Den sociale indsats for udsatte børn og unge- lever den op til målene*. In *Socialt Arbejde Teorier og perspektiver* (pp.289-310). Akademisk Forlag.

Kreutzmann, G. (1994). *Børn og unges anbringelser uden for hjemmet i 1992*.

Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015). *Interview: introduktion til et håndværk*. Hans Reitzels Forlag.

Kvello, J. U. O. N. (2013). *Børn i risiko*. Samfundslitteratur.

MIO(2013): *Et menneske er et menneske, lige meget hvor lille det er*.

Møller, S. N., & Skytte, M. (2004). *Mit barn er anbragt: etniske minoritetsforældres fortællinger*. SFI-Det nationale Forskningscenter for Velfærd.

Naalakkersuisut. Finanslove for 2018,2019,2020,2021 og 2022

Ploug, N. (2007). *Socialt udsatte børn: Identifikation, viden og handlemuligheder i daginstitutioner*. SFI--Det nationale forskningscenter for velfærd.

Ramian, K. (2012). *Casestudiet i praksis*.Hans Reitzels Forlag

Rendtorff, J. D. (2007). *Case-studier*. In *Teknikker i samfundsvidenskaberne* (pp. 242-260). Roskilde Universitetsforlag.

Social og Indenrigsministeriet, Justitsministeriet, Naalakkersuisut (2021), Grønlandsk-Dansk tværgående arbejde for en styrket indsats for udsatte børn og unge i Grønland, *Status på målopfølgning og implementering*. Statusrapport efterår 2021

Lovgivning:

Betænkning vedr. Forslag til Landstingsforordning om hjælp til børn og unge (2003 Lovgivning)

<http://lovgivning.gl/lov?rid={E01023F2-39B2-41FF-994B-8D83134BB186}>

Lokaliseret den 14.12.21

Bemærkninger til forslag til landstingsforordning om hjælp til børn og unge. (2003 Lovgivning)

<http://lovgivning.gl/lov?rid={E01023F2-39B2-41FF-994B-8D83134BB186}>

Lokaliseret den 14.12.21

Inatisartutlov nr.20 af 26.juni 2017 om støtte til børn

<http://lovgivning.gl/lov?rid={C0568A94-99F2-442B-A3EB-554FDBF9F77F}>

Lokaliseret den 14.12.21

Landstingsforordning nr.1 af 15.april 2003 om hjælp til børn og unge

<http://lovgivning.gl/lov?rid={E01023F2-39B2-41FF-994B-8D83134BB186}>

Lokaliseret den 14.12.21

Landstingsfordning nr.9 af 30.oktober 1992 om hjælp til børn og unge
<https://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Attached%20Files/Familie/Ophaevet%20lovgivning/Lan%201992%209%20DK.pdf> Lokaliseret den 12.12.21

Selvstyrets bekendtgørelse nr. 16 af 8.november 2017 om støtte til børn
<https://lovgivning.gl/lov?rid={04E4DE89-D44D-4992-92F6-47C269ABD2EA}>
Lokaliseret den 12.04 2022

Internet henvisninger:

Avannaata Kommunia Årsberetning 2018
https://www.avannaata.gl/emner/politik/budget?sc_lang=da Lokaliseret den 13.04.22

Avannaata Kommunia Årsberetning 2019
https://www.avannaata.gl/emner/politik/budget?sc_lang=da Lokaliseret den 13.04.22

Avannaata Kommunia Årsberetning 2020
https://www.avannaata.gl/emner/politik/budget?sc_lang=da Lokaliseret den 13.04.22

Avannaata Kommunia Budget 2021
https://www.avannaata.gl/emner/politik/budget?sc_lang=da Lokaliseret den 13.04.22

Avannaata Kommunia Budget 2022
https://www.avannaata.gl/emner/politik/budget?sc_lang=da Lokaliseret den 13.04.22

Dahl, K. M., Kloppenborg, H. S., & Pedersen, N. J. M. (2020). *Kortlægning af døgninstitutionsområdet i Grønland*.
<https://www.vive.dk/media/pure/15004/4158991>
Lokaliseret den 13.04.22

Grønlands Statistik, Plejebørn efter kommune 2018-2020:
https://bank.stat.gl/pxweb/da/Greenland/Greenland_SO_SO70/SOXPV004.px/table/tableViewLayout1/ Lokaliseret den 15.12.21

Grønlands Statistik, De økonomisk udsatte 2020
<https://stat.gl/dialog/main.asp?lang=da&version=202107&sc=SO&colcode=p>
Lokaliseret den 03.03.22

Information 24.09.99: Zygmunt Bauman: Frygten er den største industri
<https://www.information.dk/1999/09/zygmunt-bauman-frygten-stoerste-industri>
Lokaliseret 06.05.22

Kommune Kujalleq årsrapport 2017
https://kujalleq.gl/emner/politik/budgetterregneskab/regnskaber?sc_lang=da
Lokaliseret den 18.02.22

Kommune Kujalleq årsrapport 2018

https://www.kujalleq.gl/emner/politik/budgetterregneskab/regnskaber?sc_lang=da

Lokaliseret den 18.02.22

Kommune Kujalleq årsrapport 2019

https://www.kujalleq.gl/emner/politik/budgetterregneskab/regnskaber?sc_lang=da

Lokaliseret den 13.04.22

Kommune Kujalleq årsrapport 2020

https://www.kujalleq.gl/emner/politik/budgetterregneskab/regnskaber?sc_lang=da

Lokaliseret den 13.04.22

Kommune Kujalleq Budget for 2021

https://www.kujalleq.gl/emner/politik/budgetterregneskab/budgetter?sc_lang=da

Lokaliseret den 18.02.22

Kommune Kujalleq Budget for 2022

https://www.kujalleq.gl/emner/politik/budgetterregneskab/budgetter?sc_lang=da

Lokaliseret den 18.02.22

Kommuneqarfik Sermersooq Årsrapport 2018

<https://sermersooq.gl/da/oekonomi-regnskab/> Lokaliseret den 13.04.22

Kommuneqarfik Sermersooq Årsrapport 2019

<https://sermersooq.gl/da/oekonomi-regnskab/> Lokaliseret den 13.04.22

Kommuneqarfik Sermersooq Budget 2020

<https://sermersooq.gl/da/budgetter/> Lokaliseret den 13.04.22

Kommuneqarfik Sermersooq Budget 2021

<https://sermersooq.gl/da/budgetter/> Lokaliseret den 13.04.22

Kommuneqarfik Sermersooq Budget 2022

<https://sermersooq.gl/da/budgetter/> Lokaliseret den 13.04.22

MIO (2021). *Opgørelse over borgerhenvendelser til Børnerettighedsinstitutionen MIO*

2020 [https://mio.gl/videnscenter/mios-publikationer/borgerhenvendelser-til-](https://mio.gl/videnscenter/mios-publikationer/borgerhenvendelser-til-boernerettighedsorganisationen-mio-2020/?lang=da)

[boernerettighedsorganisationen-mio-2020/?lang=da](https://mio.gl/videnscenter/mios-publikationer/borgerhenvendelser-til-boernerettighedsorganisationen-mio-2020/?lang=da) Lokaliseret den 12.04.2022

Naalakkersuisoq for Familie, Ligestilling og Sociale Anliggender. Svar på §37 spørgsmål nr. 233 vedr. anbringelser uden for hjemmevedr. anbragte børn og unge (21. september 2015).

https://ina.gl/documents/para3637/2015/svar/233_meeq_angerl_anfr_svar.pdf

Lokaliseret den 12.12.21

Naalakkersuisut, Departement for Sociale Anliggender og Justitsområdet (2019).

National handlingsplan mod forældres omsorgssvigt af børn 2020-2023, Børn og

familier i centrum- et mere sammenhængende børne- og familieområde.

<https://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Attached%20Files/Familie/DK/2019/National%20handlingsplan%20mod%20forldres%20omsorgssvigt%20af%20bf8rn%2020202030%20DK.pdf> Lokaliseret den 14.12.21

Naalakkersuisut (2020), Departement for Sociale Anliggender og Justitsområdet
Naalakkersuisuts familiepolitik 2020-2023.

<https://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Publications/Familie/DK/Ilaqutariinnermut%20Naalakkersuisut%20politikkiat%20-%20Naalakkersuisuts%20familiepolitik%202020-2030.pdf> Lokaliseret den 12.12.21

Naalakkersuisut (2021A), *Økonomisk Redegørelse 2021,*

<https://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Attached%20Files/Finans/DK/Politisk%20Oekonomisk%20Beretning/%C3%98R%202021%20DK.pdf> Lokaliseret den 05.03.2022

Naalakkersuisut (2021), Departement for Børn, Unge, Familier og Justitsområdet,
Døgninstitutionernes årsberetning 2020

<https://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Publications/Familie/DK/D%C3%B8gninstitutionernes%20%C3%A5rsberetning%202020%20DA.pdf> Lokaliseret den 14.12.21

Ombudsmanden for Inatisisartut (2022), *Beretning for 2021*

<https://www.ombudsmand.gl/nyheder/2022/offentliggoerelse-af-beretningen-for-2021>
Lokaliseret 30.04.2022

Politiken 15.04.06 : *Det gode samfund ifølge Zygmunt Bauman.*

https://politiken.dk/kultur/boger/boganmeldelser/faglitteratur_boger/art5480572/Det-gode-samfund-if%C3%B8lge-Zygmunt-Bauman Lokaliseret den 06.05.2022

Sermitsiaq ag 22.11.17: *Sermersooq: 60 millioner ekstra til anbragte børn*

<https://sermitsiaq.ag/node/201771> Lokaliseret den 18.02.2022

Sermitsiaq ag 15.12.21, *Ombudsmand om kommune: Helt uacceptabel sagsbehandling,*

<https://sermitsiaq.ag/node/234094> Lokaliseret den 18.12.21

Styrelsen for Forebyggelse og Sociale Forhold (2020), *Myndighedsvejledning om støtte til børn.*

<https://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Attached%20Files/Familie/2020/Myndighedsvej%20brn%20da%20290220.pdf> Lokaliseret den 12.12.21

Socialstyrelsen (2017), *Initiativ om understøttelse af det grønlandske selvstyre på området for socialt udsatte børn og unge i Grønland, Analyserapport september 2017.*

<https://socialstyrelsen.dk/filer/tvaergaende/stotte-til-udsatte-born-og-unge-i-gronland-analyserapport-final-dk.pdf> Lokaliseret den 12.12.21

Socialstyrelsen (2020), *Styrket familiebehandling i udsatte familier, Indsatsbeskrivelse – og det bagvedliggende vidensgrundlag*

<https://socialstyrelsen.dk/filer/tvaergaende/dokumenterede-metoder-born-og-unge/indsatsbeskrivelse-og-det-bagvedliggende-vidensgrundlag-for-styrket-familiebehandling-i-udsatte-familier.pdf> Lokaliseret den 27.02.2022

Social og Indenrigsministeriet, Justitsministeriet, Naalakkersuisut(2020), *Grønlandsk-Dansk tværgående arbejde for en styrket indsats for udsatte børn og unge i Grønland, endelig rapport, sommer 2020*

https://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Attached%20Files/Sundhed/Gr%C3%B8nlandsk-dansk%20tv%C3%A6rg%C3%A5ende%20arbejde%20for%20en%20styrket%20indsats%20for%20udsatte%20b%C3%B8rn%20og%20unge%20i%20Gr%C3%B8nland_DK.pdf Lokaliseret den 27.02.22

Socialt Udviklingscenter(2019), *Det sociale landkort, En kortlægning af aktører og indsatser for udsatte børn og unge i Grønland*

<https://www.sus.dk/produkt/udgivelse/det-sociale-landkort-en-kortlaegning-af-aktoerer-og-indsatser-for-udsatte-boern-og-unge-i-groenland/> Lokaliseret den 07.03.2022

Bilag

Bilag 1: Interviewguide unge mellem 18-23 år

Bilag 2: Interviewguide forældre

Bilag 3: Transskribering interview unge mellem 18-23 år (kun til brug for bedømmelse af opgaven - må ej offentliggøres)

Bilag 4: Transskribering interview forældre (kun til brug for bedømmelse af opgaven - må ej offentliggøres)